

**UCHWAŁA NR XXI/137/2016
RADY GMINY KROŚNICE**

z dnia 22 czerwca 2016 r.

**w sprawie uchwalenia Gminnej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych
w Gminie Krośnice na lata 2016-2020**

Na podstawie art. 18 ust. 1 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (t.j. Dz. U. z 2016 r., poz.446) oraz art. 17 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (t.j. Dz. U. z 2015 r., poz. 163 z późn. zm.) uchwała się, co następuje:

§ 1. Uchwała się Gminną Strategią Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Krośnice na lata 2016-2020, stanowiącą załącznik do niniejszej uchwały.

§ 2. Wykonanie uchwały powierza się Wójtowi Gminy Krośnice.

§ 3. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Przewodniczący Rady Gminy
Krośnice

Piotr Morawek

Gmina Krośnice

Gminna Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Krośnice na lata 2016-2020

Maj 2016 rok

Spis treści	
Wstęp.....	4
I. Procedura tworzenia Gminnej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych.....	6
1. Podstawa opracowania.....	6
2. Podstawy prawne.....	7
3. Spójność celów Strategii z programami krajowymi i wspólnotowymi.....	8
4. Wykorzystane materiały, dokumentacje.....	11
II. Charakterystyka przestrzenno - demograficzna i gospodarcza gminy Krośnice.....	12
1. Historia i położenie gminy.....	12
2. Charakterystyka środowiska naturalnego i użytkowania gruntów rolnych.....	14
2.1. Pomniki przyrody.....	14
2.2. Stawy.....	15
2.3. Czystość środowiska.....	15
3. Zasoby mieszkaniowe.....	16
4. Gospodarka wodno - ściekowa oraz sieci - gazowa i elektryczna.....	17
4.1. Sieć wodociągowa.....	17
4.2. Sieć kanalizacyjna.....	18
4.3. Zaopatrzenie w energię ciepłą.....	18
4.4 Gospodarka odpadami.....	18
4.5. Sieć elektryczna.....	19
4.6. Zaopatrzenie w gaz.....	20
4.7. Drogi.....	20
5. Struktura demograficzna gminy.....	21
6. Gospodarka.....	22
III. Oświata i wychowanie oraz sport i rekreacja.....	23
1. Szkolnictwo.....	23
2. Kultura, sport i turystyka.....	23
IV. Instytucje i organizacje zajmujące się pomocą społeczną działające na terenie gminy.....	26
1. Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Krośnicach.....	26
2. Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych.....	27
3. Służba zdrowia.....	28
4. Organizacje pozarządowe.....	29
V. Problemy społeczne - ujęcie ogólne.....	31
1. Główne problemy organizacji pomocy społecznej w gminie Krośnice.....	31
2. Główne problemy zarządzania sferą społeczną.....	32
3. Grupy docelowe wymagające wsparcia w ramach pomocy społecznej.....	32
4. Identyfikacja podstawowych problemów społecznych.....	33
VI. Problemy społeczne w perspektywie Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Krośnicach.....	34
1. Kwestia osób bezrobotnych ze szczególnym uwzględnieniem osób długotrwale pozostających poza rynkiem pracy.....	35
2. Kwestia osób niepełnosprawnych oraz przewlekle chorych.....	38
3. Ubóstwo.....	39
4. Bezradność w prowadzeniu gospodarstwa domowego oraz problemy opiekuńczo wychowawcze rodzin objętych pomocą społeczną.....	42
5. Problem uzależnień: alkoholizm i narkomania.....	44
6. Osoby w wieku podeszłym i sędziwym.....	47
7. Marginalizacja osób, które odbyły wyrok w zakładach karnych.....	48
8. Marginalizacja i wykluczenie społeczne.....	49
VII. Formy świadczonej pomocy przez Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Krośnicach.....	51
1. Informacje ogólne.....	51
2. Zasady udzielania świadczeń z pomocy społecznej.....	52
3. Świadczenia pomocy społecznej.....	53
VIII. Diagnoza problemów społecznych gminy.....	55
1. Wprowadzenie do badania.....	55
2. Metodologia badania.....	56

3. Badanie dzieci i młodzieży szkolnej na terenie gminy Krośnice.....	57
3.1. Struktura badanej próby.....	57
3.2. Problem alkoholowy z perspektywy dzieci i młodzieży szkolnej gminy Krośnice.....	58
3.3. Problem narkotykowy z perspektywy dzieci i młodzieży szkolnej gminy Krośnice.....	63
3.4. Problem nikotynowy z perspektywy dzieci i młodzieży szkolnej gminy Krośnice.....	65
3.5. Problem przemocy z perspektywy dzieci i młodzieży szkolnej gminy Krośnice.....	66
3.6. Korzystanie z komputera z perspektywy dzieci i młodzieży szkolnej gminy Krośnice.....	68
4. Badanie dorosłych mieszkańców gminy Krośnice.....	70
4.1. Struktura badanej próby.....	70
4.2. Ocena występowania wybranych problemów społecznych przez dorosłych mieszkańców gminy Krośnice.....	71
4.3. Problem alkoholowy z perspektywy dorosłych mieszkańców gminy Krośnice.....	72
4.4. Problem narkotykowy z perspektywy dorosłych mieszkańców gminy Krośnice.....	77
4.5. Problem nikotynowy z perspektywy dorosłych mieszkańców gminy Krośnice.....	79
5. Badanie sprzedawców alkoholu na terenie gminy Krośnice.....	81
5.1. Struktura badanej próby.....	81
5.2. Problem alkoholowy z perspektywy sprzedawców alkoholu na terenie gminy Krośnice.....	82
5.3. Problem nikotynowy z perspektywy sprzedawców alkoholu na terenie gminy Krośnice.....	87
5.4. Inne problemy społeczne z perspektywy sprzedawców alkoholu na terenie gminy Krośnice.....	88
6. Wnioski i rekomendacje.....	89
6.1. Problem alkoholowy.....	90
6.2. Problem narkotykowy.....	93
6.3. Problem nikotynowy.....	95
6.4. Problem przemocy.....	96
VIII. Analiza SWOT	97
1. Wprowadzenie.....	97
2. Analiza SWOT.....	97
IX. Misja i założenia Gminnej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych.....	100
1. Cele operacyjne.....	101
2. Główne cele i kierunki zapobiegania zagrożeniom społecznym.....	103
3. Misja.....	103
X. Hierarchia celów rozwoju.....	105
XI. System monitorowania, promocja oraz finansowanie Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych.....	111
1. Monitorowanie.....	111
2. Sposoby inicjowania współpracy pomiędzy sektorem publicznym, prywatnym i organizacjami pozarządowymi	112
3. Finansowanie Strategii.....	112
XII. Podsumowanie	114

Wstęp

Gminna Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych stanowi podstawę do realizacji zadań społecznych podejmowanych w celu poprawy, negatywnych zjawisk występujących w obrębie danej społeczności. Dokument przedstawia przede wszystkim działania publicznych i prywatnych instytucji rozwiązujących kwestie społeczne podejmowanych dla poprawy warunków zaspokojenia potrzeb przez wybrane kategorie osób i rodzin.

Konieczność opracowania Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych wynika wprost z art.17 ust. 1 ustawy o pomocy społecznej z dnia 12 marca 2004 r, który mówi, iż obowiązkowym zadaniem własnym gminy jest opracowanie i realizacja gminnej strategii rozwiązywania problemów społecznych ze szczególnym uwzględnieniem programów pomocy społecznej, profilaktyki, rozwiązywania problemów alkoholowych i innych, których celem jest integracja osób i rodzin z grup szczególnego ryzyka.

Okres transformacji, choć społecznie akceptowalny (swoboda polityczna i gospodarcza, likwidacja gospodarki niedoboru na rzecz wolnego rynku i zasad wolnej konkurencji) przyniósł również trudne do przewyciężenia problemy, wywołał takie zjawiska społeczne jak:

- Rozwarstwienie społeczne - podział na: wygranych i przegranych, na biednych i bogatych, na pracujących i bezrobotnych;
- Marginalizacja i wykluczenie społeczne wielu jednostek i dużych grup społecznych;
- Rosnąca pauperyzacja - znaczne obniżenie standardu życia polskich rodzin;
- Nierówności społeczne w dostępie do pracy, edukacji, kultury, leczenia, uczestnictwa w podziale dochodu narodowego i inne.

Powyżej wymienione zjawiska występują na terenie całego kraju w różnej skali i o różnym natężeniu. Do ich wyeliminowania potrzeba pełnego zaangażowania państwa oraz samorządów i innych instytucji działających na rzecz polityki społecznej. Opracowanie przez samorząd Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych ma istotne znaczenie dla realizacji lokalnej polityki społecznej. Do głównych celów polityki społecznej należy zaliczyć:

- bezpieczeństwo socjalne, które obejmuje zapewnienie dochodów i usług w sytuacji wystąpienia okoliczności związanych z chorobą, inwalidztwem, starością czy bezrobociem;

- wyrównywanie szans rozwoju całego społeczeństwa (edukacja, opieka zdrowotna, wszelkie inwestycje w kapitał ludzki);
- spokój społeczny poprzez zapewnienie podstaw bytowych dla wszystkich ludzi - podstawa stabilizacji społecznej i współpracy na rzecz rozwoju całego społeczeństwa;
- życie rodzinne - podkreślanie istotnego znaczenia w życiu człowieka więzi emocjonalnych; i uczuciowych, zapewniających poczucie bezpieczeństwa i likwidujących poczucie osamotnienia, poprzez powrót do wartości związków między ludźmi;
- harmonijny rozwój człowieka i aktywny udział w kształtowaniu swojego życia oraz dokonywania wyborów i ponoszenia ich konsekwencji;

Czyli zasadniczym celem jest integracja osób i rodzin z grup szczególnego ryzyka oraz wyeliminowanie bądź zminimalizowanie negatywnych zjawisk społecznych jakie występują na terenie gminy. Cele integracji powinny być wyrazem dążeń i aspiracji społeczności lokalnej zmierzających do rozwiązania zidentyfikowanych problemów, likwidacji barier i zagrożeń oraz do wykorzystania wszelkich szans tkwiących w potencjale ludzkim i materialnym dla przyszłej integracji. Strategia jest instrumentem umożliwiającym podejmowanie decyzji zarówno w najbliższym okresie, jak i w odległej perspektywie. Polityka społeczna realizowana przez samorząd powinna zostać podporządkowana postanowieniom strategii rozwiązywania problemów i z nimi konfrontowana. Cele i kierunki zawarte w strategii pozwolą na dotarcie do najbardziej potrzebujących grup społecznych często marginalizowanych i wykluczonych społecznie.

Strategia rozwiązywania problemów społecznych jest wyrazem zintegrowanego planowania społecznego. W najbardziej ogólnym ujęciu oznacza sposób osiągania wyznaczonych celów poprzez sterowanie procesem rozwoju, integracji, polityki społecznej.

Formuła otwartego, ciągłego przewidywania i projektowania przyszłości powinna stanowić przydatne pragmatyczne narzędzie regulacji rozwoju w sytuacji, gdy nadmiar celów w stosunku do ograniczonych środków utrudnia podejmowanie bieżących i przyszłych decyzji. Zmienność uwarunkowań zewnętrznych, występowanie sprzeczności, a nawet konfliktów interesów i dążeń różnych grup społecznych narzuca konieczność przyjęcia negocjacyjnej formuły zarządzania polityką społeczną. Istotą jej jest dochodzenie do porozumienia społecznego, minimalizując sytuacje konfliktowe. Jest to, zatem formuła kształtowania strategii elastycznych, otwartych i dynamicznych wobec przyszłości.

Wraz ze zmianami zachodzącymi w społeczności lokalnej strategia będzie podlegać ciągłym zmianom, będą pojawiać się nowe, ważne cele, a część, straci swoją aktualność. Ten ciągły proces zmian jest jak najbardziej pożądany, ponieważ będzie on miernikiem działań i dążeń społeczności lokalnej, grup społecznych oraz współdziałania instytucji i organizacji zarówno administracji rządowej, samorządowej jak i organizacji pożytku publicznego zajmujących się rozwiązywaniem problemów społecznych oraz szeroko rozumianą integracją.

Gminna Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych służyć będzie jako podstawa określająca kierunki działań w sektorze pomocy społecznej, na terenie gminy Krośnice w latach 2016 - 2020.

I . Procedura tworzenia Gminnej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych

1. Podstawa opracowania

Podstawę opracowania strategii stanowiły materiały źródłowe powstałe i zgromadzone *w wyniku pracy pracowników Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej, UG Krośnice*, materiały będące wynikiem badań różnych środowisk i grup społecznych oraz materiały wypracowane przez przedstawicieli instytucji publicznych organizacji pozarządowych, radnych, sołtysów i lokalnych liderów w trakcie warsztatów na których identyfikowano problemy społeczne występujące w gminie oraz określono działania zmierzające do ich rozwiązania. W drodze społecznych konsultacji dokonano również selekcji problemów uważanych przez mieszkańców za najistotniejsze. Realizacja zadań postawionych przed pomocą społeczną, zarówno na poziomie społeczności lokalnej, jak i na poziomie rodziny i jednostki, a także konieczność wypracowania niekonwencjonalnych form pomocy, wymaga profesjonalnego i systemowego diagnozowania problemów społecznych w skali gminy.

Diagnoza problemów społecznych występujących na terenie gminy Krośnice została sporządzona w oparciu o dane będące w dyspozycji Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Krośnicach, uzyskane w toku bieżącej jego działalności, dane uzyskane z Wojewódzkiego Urzędu Statystycznego, Powiatowego Urzędu Pracy w Miliczu, Komendy Powiatowej Policji w Miliczu, oraz instytucji i organizacji współpracujących z Gminnym Ośrodkiem Pomocy Społecznej w Krośnicach.

Skupiono się na takich zjawiskach jak: ubóstwo, uzależnienia (w tym alkoholizm), bezrobocie, niepełnosprawność, długotrwała choroba, bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych, pomoc w rodzinie.

W oparciu o diagnozę sytuacji społecznej, została opracowana strategia rozwiązywania problemów pomocy społecznej na lata 2016-2020, która jest rozwinięciem działań oraz założeń programowych realizowanych w sferze pomocy społecznej w gminie Krośnice. Przeformułowano rolę i zadania Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej oraz sposób realizacji świadczonej pomocy. Polegało to na dokonaniu przejścia od typu pomocy, którego zasadniczą funkcją było udzielanie wsparcia materialnego, do modelu nastawionego na wzmocnienie postaw aktywnych oraz wspieranie osób i rodzin zgłaszających się z prośbą o pomoc w rozwiązywaniu problemów. Było to możliwe dzięki rozwojowi różnego rodzaju usług w GOPS w Krośnicach, w tym poradnictwa prawnego, psychologicznego i pedagogicznego, terapii i wszechstronnej pracy socjalnej świadczonych dla różnych grup osób i rodzin objętych pomocą społeczną. Przykładem może być realizowany w 2014 r. na terenie gminy projekt, współfinansowany z EFS w ramach Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki, skierowany do grup zagrożonej wykluczeniem z powodu uzależnienia alkoholowego, którego częstym skutkiem jest długofalowe pozostawanie bez pracy oraz rozpad więzi rodzinnych i społecznych. W ramach projektu uczestnicy bezpłatnie biorą udział w terapiach grupowych oraz mają możliwość spotkań z psychologami w ramach terapii indywidualnej oraz terapii rodzinnej.

Wyznacznikiem ustalenia kolejności celów strategicznych (głównych) i celów szczegółowych (operacyjnych) stał się rozmiar problemów osób i rodzin z grup zagrożonych wykluczeniem społecznym z terenu gminy Krośnice. Cele i kierunki działań są zgodne ze wskazaniami innych dokumentów o charakterze programowym z obszaru polityki społecznej.

Przyjęcie strategii stanowi proces otwierający długoterminowe planowanie polityki społecznej.

Strategia jest dokumentem stanowiącym podstawę do podejmowania długofalowych zintegrowanych działań rozwojowych w sferze społecznej oraz wdrażania rozwiązań w postaci programów lokalnych, w tym realizacji projektów współfinansowanych z Europejskiego Funduszu Społecznego.

2. Podstawy prawne

Zgodnie z Ustawą o pomocy społecznej z dnia 12 marca 2004 r. (tekst jednolity Dz. U. z 2015 poz.163 ze zmianami) art. 17 ust.1 pkt 1 cytowanej ustawy wskazuje, że do zadań

własnych gminy o charakterze obowiązkowym należy opracowanie i realizacja gminnej strategii rozwiązywania problemów społecznych, ze szczególnym uwzględnieniem programów pomocy społecznej, profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych oraz innych, których celem jest integracja osób i rodzin z grup szczególnego ryzyka. Strategia winna być ponadto osadzona w pozostałych aktach prawnych regulujących i odnoszących się do systemu pomocy społecznej w Polsce, a także w Unii Europejskiej.

1. Ustawa z dnia 7 września 2007 o pomocy osobom uprawnionym do alimentów (tekst jednolity Dz. U. z 2016 poz. 169 ze zmianami);
2. Ustawa z dnia 25 lutego 1964 r. - Kodeks rodzinny i opiekuńczy (tekst jednolity Dz. U. z 2015 poz. 2082 ze zmianami);
3. Ustawa z dnia 19 sierpnia 1994 r. o ochronie zdrowia psychicznego (tekst jednolity Dz. U. z 2016 r. poz. 546);
4. Ustawa z dnia 26 października 1982 roku o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (tekst jednolity Dz. U. z 2016 r. poz. 487);
5. Ustawa z dnia 24 kwietnia 2003 roku o działalności pożytku publicznego i wolontariacie (tekst jednolity Dz. U. z 2016 r. poz. 239 ze zmianami) ;
6. Ustawa z dnia 13 czerwca 2003 roku o zatrudnieniu socjalnym (Dz. U. z 2011 r., nr 43 poz. 225 ze zmianami);
7. Ustawa z dnia 29 lipca 2005 roku o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (tekst jednolity Dz. U. z 2015 r., poz. 1390);
8. Ustawa z dnia 29 lipca 2005 roku o przeciwdziałaniu narkomanii (tekst jednolity Dz. U. z 2016 r., poz. 224 ze zmianami).

3. Spójność celów Strategii z programami krajowymi i wspólnotowymi

Cele polityki pomocy społecznej i integracji społecznej w Polsce wynikają przede wszystkim z priorytetów określanych w przyjętej w czerwcu 2004r. **Narodowej Strategii Integracji Społecznej**. Cele polityki integracji społecznej w Polsce wynikają również z celów w zakresie zwalczania ubóstwa i wykluczenia społecznego przyjętych w grudniu 2000 r. przez Radę Europejską w Nicei. Polska w pełni zaakceptowała ich zasadność, co zostało oficjalnie potwierdzone poprzez przyjęcie w grudniu 2003 r. Wspólnego Memorandum Polski i UE o Integracji Społecznej (Joint Inclusion Memorandum).

Zarówno Krajowy Plan Działania na Rzecz Integracji Społecznej, jak i Wspólne Memorandum są elementami realizacji Strategii Lizbońskiej, która została przyjęta przez

piętnaście krajów członkowskich w marcu 2000 roku. Polskie priorytety wpisują się, także w podstawowe założenia Zrewidowanej Strategii Spójności Społecznej Rady Europy, której inauguracja odbyła się w lipcu 2004 r. w Warszawie. Jednym z tych założeń jest budowanie integracji i spójności społecznej w oparciu o prawa człowieka, a zwłaszcza te prawa, które zostały zawarte w Zrewidowanej Europejskiej Karcie Społecznej.

Priorytety Narodowej Strategii Integracji Społecznej stworzone zostały z perspektywą ich realizacji do 2010 roku. Krajowy Plan Działania uwzględnia te priorytety, których realizacja jest szczególnie pilna. Wynikają one, także z przedstawionej analizy sytuacji ekonomiczno-społecznej ilustrujące podstawowe przyczyny ubóstwa i zagrożenia wykluczeniem społecznym.

W NSIS zawarto priorytety z następujących obszarów:

- Edukacji (w tym wzrostu uczestnictwa dzieci w wychowywaniu przedszkolnym, poprawy jakości kształcenia na poziomie gimnazjalnym i średnim, upowszechniania kształcenia na poziomie wyższym i jego lepsze dostosowanie do potrzeb rynku pracy, rekompensowania deficytów rozwoju intelektualnego i sprawnościowego dzieci, upowszechniania kształcenia ustawicznego).
- Prawa do bezpieczeństwa socjalnego, w tym radykalne ograniczenie ubóstwa skrajnego, którego poziom jest obecnie nieakceptowany i wymaga podjęcia zdecydowanych działań, ograniczenie tendencji wzrostowych rozwarstwiania dochodowego, tak aby różnice te nie odbiegały od przeciętnego poziomu w krajach UE.
- Prawa do pracy, w tym ograniczenia bezrobocia długookresowego, zmniejszenia bezrobocia młodzieży, zwiększenia poziomu zatrudnienia wśród niepełnosprawnych, zwiększania liczby uczestników aktywnej polityki rynku pracy (ALMP).

Bezrobocie jest jedną z form wykluczenia społecznego, której częstym skutkiem są np. ubóstwo w warunkach niskiej skuteczności systemu zabezpieczenia socjalnego dla osób bezrobotnych i ich rodzin. Dlatego też w Narodowej Strategii Społecznej cztery z dwudziestu priorytetów odnoszą się do sfery działań dotyczących realizacji prawa do pracy.

- Prawa do ochrony zdrowia, poprzez upowszechnienia dostępu do świadczeń opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych, zwiększenia zakresu objęcia kobiet i dzieci programami zdrowia publicznego co w konsekwencji ma doprowadzić do wydłużenia przeciętnego dalszego trwania życia w sprawności;

- Prawa społeczne poprzez zwiększenia dostępu do lokali (mieszkań) dla grup najbardziej zagrożonych bezdomnością; zapewnienia lepszego dostępu do pracowników socjalnych; rozwinięcia pomocy środowiskowej i zwiększenie liczby osób objętych jej usługami; zwiększenia zaangażowania obywateli w działalność społeczną; realizacji Narodowej Strategii Integracji Społecznej przez samorządy terytorialne; zwiększenia dostępu do informacji obywatelskiej i poradnictwa

Krajowy Plan Działania Na Rzecz Integracji Społecznej to program zmierzający do poprawy przepisów społecznych i zwiększania poziomu ich realizacji. Jest to również zasadniczy instrument osiągnięcia integracji społecznej w europejskim modelu polityki społecznej.

Na poziomie operacyjnym ważne jest, że polska polityka integracji społecznej winna być realizowana we współpracy z szeroko rozumianymi partnerami społecznymi. Szczególnie chodzi tu o związki pracodawców, organizacje pozarządowe oraz organizacje pożytku publicznego, samorządy lokalne oraz instytucje oparte na przepisach dot. kościołów i związków wyznaniowych. Niezależnie od stanu koniunktury gospodarczej oraz poziomu zamożności, państwo nie jest w stanie zrealizować celów tej polityki bez partnerstwa z innymi instytucjami. W polityce społecznej Unii Europejskiej, co ma ogromne znaczenie ze względu na funkcjonowanie naszego kraju w tej strukturze, podstawę realizacji stanowią cele odnoszące się do trzech obszarów:

- polepszenia warunków życia, pracy i kształcenia;
- prawa do zatrudnienia i prawo do wykształcenia;
- stworzenia systemu zabezpieczenia społecznego.

Realizacja celów powinna być oparta na zasadach socjalnych wspólnoty tj. zasadzie subsydiarności, zasadzie osobistej wolności oraz zasadzie solidarności.

Szeroko akceptowanymi wartościami współczesnej polityki społecznej, o których już wspomniano we wstępie, a które powinny znaleźć ujęcie w strategii, są:

- bezpieczeństwo socjalne, tzw. gwarancja dochodów i usług na wypadek pojawienia się tzw. ryzyka socjalnego (choroba, bezrobocie, inwalidztwo, itp.);
- wiara w zasoby ludzkie, a więc inwestycje w człowieka, tzw. tworzenie równych szans rozwoju dla ludzi;

- pokój społeczny, traktowany jako wartość podstawowa dla utrzymania harmonijnej współpracy i współżycia między ludźmi (redystrybucja dochodu narodowego na rzecz grup upośledzonych jak i dialogu społecznego);
- życie rodzinne – uznanie rodziny za podstawową grupę społeczną oraz polityki społecznej jako polityki parorodzinnej.

4. Wykorzystane materiały, dokumentacje

Gminna Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych gminy Krośnice została opracowana na podstawie dostępnych, dokumentów, opracowań i informacji o charakterze analitycznym, diagnostycznym i strategicznym oraz na podstawie zebranych danych statystycznych na potrzeby niniejszej strategii oraz innych źródeł. Źródła danych:

- Dane statystyczne oraz bazy danych Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Krośnicach oraz Urzędu Gminy Krośnice;
- Sprawozdania finansowe Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Krośnicach;
- Strategia Rozwoju Gminy Krośnice, przyjęta Uchwałą Rady Gminy nr XVIII/77/2011 z dnia 30.12.2011 r.;
- Strona internetowa Ministerstwa Pracy i Polityki Społecznej www.mps.gov.pl;
- Strona internetowa Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie we Wrocławiu www.pcpr.wroclaw.pl;
- Strona internetowa Urzędu Marszałkowskiego Województwa Dolnośląskiego www.dolnyslask.pl;
- Strona internetowa Powiatowego Urzędu Pracy w Miliczu www.pupmilicz.samorzady.pl/;
- Strona internetowa Starostwa Powiatu w Miliczu www.milicz-powiat.pl/;
- Strona internetowa serwisu samorządowego PAP www.samorząd.pap.pl;
- Strona internetowa Głównego Urzędu Statystycznego - www.stat.gov.pl (Zasoby Banku Danych Regionalnych);
- Strona internetowa Gminy Krośnice www.krosnice.pl;
- Strona internetowa Urzędu Gminy Krośnice www.bip.krosnice.pl;

II. Charakterystyka przestrzenno - demograficzna i gospodarcza gminy Krośnice

1. Historia i położenie gminy

Gmina Krośnice położona jest w północno - wschodniej części województwa dolnośląskiego, w powiecie milickim. Od północy i zachodu graniczy z gminą Milicz, od południa z gminami Zawonia i Dobroszyce, od południowego wschodu z gminą Twardogóra, a od wschodu graniczy z województwem wielkopolskim. Południowo-zachodnia część gminy to fragment Wzgórz Twardogórskich, północno - wschodni obszar to część Kotliny Milickiej. Gmina wchodzi w skład Parku Krajobrazowego Doliny Baryczy. Ze względu na walory przyrodnicze i krajobrazowe na tym terenie występują rozmaite gatunki roślin i zwierząt.

Krośnice są gminą o charakterze typowo rolniczym. Intensywnie prowadzona jest gospodarka rybacka i leśna. Występują gleby o niskiej bonitacji, a sama gmina posiada jeden z najniższych wskaźników bonitacyjnych gleb w dawnym województwie wrocławskim. Nie ma tutaj gleb klas I i II - grunty bardzo dobre nie występują. Niewiele jest też gruntów dobrych - III klasy. Na terenie gminy przeważają grunty średnie i słabe - IV i V - VI klasa. Surowce naturalne występujące w gminie Krośnice to gaz ziemny, którego złoża znajduje się w Wierzchowicach na głębokości od 1 326,5 m do 1 452 m p.p.m. Jest to największy w Polsce podziemny magazyn gazu. Innymi surowcami naturalnymi występującymi na terenie gminy są ropy oraz piaski i żwiry.

Najważniejsze szlaki komunikacyjne przebiegające przez gminę Krośnice to droga wojewódzka nr 448 Milicz - Krośnice - Twardogóra - Syców. Przez teren gminy w kierunku północ-południe przebiega lokalna linia kolejowa, jednotorowa, zelektryfikowana Oleśnica-Grabowno Wielkie - Milicz - Krotoszyn, z przystankami w Bukowicach, Krośnicach, Wierzchowicach.

Gmina Krośnice zajmuje powierzchnię 17 873¹ ha. Tereny użytkowane rolniczo zajmują 8654 ha (ok. 48% powierzchni gminy), w tym: gruntów ornych jest 5695ha², użytków zielonych 2413ha³ Tereny lasów to 6805 ha⁴ (ok. 38% powierzchni gminy), tereny

¹ Dane Głównego Urzędu Geodezji i Kartografii w Warszawie. Zestawienie zbiorcze według stanu na dzień 01.01.2011, numer statystyczny: 931950880

² Strategia Rozwoju Gminy Krośnice, przyjęta Uchwałą Rady Gminy nr XVIII/77/2011 z dnia 30.12.2011r.,s 14

³ tamże

⁴ tamże

wód otwartych (stawów) zajmują 1085ha⁵ (ok. 6% powierzchni gminy). Park krajobrazowy zajmuje 8294,2ha⁶ powierzchni gminy Krośnice (ok. 46% powierzchni gminy).

Jak widać z powyższego zestawienia, w gminie Krośnice tereny są podzielone na typowo rolnicze, pod uprawy, a także na tereny leśne, pokrywające się z parkiem krajobrazowym. To ukazuje nam obraz Krośnic jako obszaru o wielkiej różnorodności przyrodniczej i czystości ekologicznej. Brak terenów przemysłowych, prawie połowa gminy objęta terenami leśnymi i wodnymi powodują, że jest to miejsce wymarzone dla osób szukających odpoczynku na łonie natury, z dala od zgiełku miasta.

Ludność gminy Krośnice skupiona jest w 22 sołectwach.

Tabela 1. Sołectwa i miejscowości wchodzące w skład Gminy Krośnice

Lp.	Sołectwo	Miejscowości wchodzące w skład sołectwa
1	Brzostowo	Brzostowo, Brzostówko
2	Bukowice 1	Bukowice ul. Akacjowa, Drzewna, Jabłoniowa, Jesionowa, Kolejowa, Krośnicka, Leśna, Mleczna, Przysiółek Olszówka, Pszczela, Słoneczna, Sportowa, Topolowa, Wesoła, Wrocławska numery 2-76 i 1-79
3	Bukowice 2	Bukowice ulice: Brzozowa, Kubrycka, Milicka, Piaskowa, Polna, Sosnowa, Złotowska, Wrocławska numery:78-172 i 81-181; Krzyszków
4	Czarnogoździce	Czarnogoździce
5	Czeszyce	Czeszyce
6	Dąbrowa	Dąbrowa
7	Dziewiętlin	Dziewiętlin
8	Grabownica	Grabownica
9	Kotlarka	Kotlarka
10	Krośnice	Krośnice
11	Kuźnica Czeszycka	Kuźnica Czeszycka
12	Lędzina	Lędzina
13	Luboradów	Luboradów
14	Łazy	Łazy Wielkie, Łazy Małe, Łazy Poręba,
15	Stara Huta	Stara Huta
16	Suliradzice	Suliradzice
17	Świebodów	Świebodów
18	Pierstnica	Pierstnica, Pierstnica Mała
19	Police	Police
20	Wąbnice	Wąbnice
21	Wierzchowice	Wierzchowice
22	Żeleźniki	Żeleźniki

Źródło: dane z Urzędu Gminy Krośnice

⁵ tamże

⁶ tamże

2. Charakterystyka środowiska naturalnego i użytkowania gruntów rolnych

Gmina Krośnice leży na terenie Parku Krajobrazowego Doliny Baryczy. Całkowita powierzchnia parku wynosi 87 040 ha⁷, z tego 8 294,2 ha leży na obszarze gminy Krośnice. Jest to obszar bardzo zróżnicowany zarówno pod względem roślinności jak i zwierzyny zamieszkującej tereny parku. Naturalne warunki pozwoliły na bytowanie wielu gatunkom ptaków, między innymi czapli purpurowej, orłom bielikiem, bocianom czarnym. W lasach występują dzięcioły. Na terenie rezerwatu znajduje się też największe w Europie Środkowej skupienie lęgowe gęsi. Lasy występujące na terenie parku to lasy sosnowe, bukowe i mieszane. Występują w nich różnorodne gatunki roślin i grzybów chronionych. Obfita jest ilość pospolitego bluszczu i paproci. Teren parku to również stawy, w których najpopularniejszą hodowlaną rybą jest karp. Brzegi stawów porośnięte są bujną roślinnością, szuwarami, wśród których schronienie znajdują liczne zwierzęta. Naturalne środowisko, nie zanieczyszczony ekosystem powoduje, że tereny parku i przez to również gminy Krośnice, na której terenach park się również znajduje, są miejscami wyjątkowymi, przyciągającymi każdego, kto tęskni za bliskością natury. Naturalne walory, niezależne od człowieka, powinny tym bardziej być przez ludzi szanowane, a ich wykorzystanie nie powinno burzyć równowagi ekologicznej.

Na terenie gminy Krośnice lasy zajmują powierzchnię ok 7 053 ha⁸, czyli około 39% powierzchni gminy. Jedynie 3 % lasów znajduje się pod kontrolą osób prawnych i fizycznych. Lasami w 97 % zarządza Państwo poprzez poszczególne nadleśnictwa i leśnictwa. Są to lasy bukowe, sosnowe i mieszane. Występuje w nich zwierzyna taka jak sarny, jelenie, dziki, a także mniejsze gatunki ssaków, ptaków i owadów. Roślinność przeważająca to głównie paprocie, bluszcz. W lasach występują różnorodne gatunki grzybów. Przyciąga to grzybiarzy i miłośników leśnych spacerów. W lasach nie ma jednak parkingów leśnych, które umożliwiłyby osobom przyjezdnym chwilę odpoczynku, a także pozostawienie samochodu przed dalszą wędrówką po lesie.

2. 1. Pomniki przyrody

Na terenie gminy Krośnice, w lasach, na rozstajach, w parkach i zagajnikach, możemy spotkać unikatowe, wiekowe drzewa, uznane za pomniki przyrody. Sklasyfikowanych jest 22 pomniki przyrody, w skład których wchodzi 32 dęby szypułkowe, jeden buk pospolity oraz

⁷ http://krosnice.biuletyn.net/fls/bip_pliki/2011_07/BIPF4A87CC2C65FF5Z/20071016143306_strategia_rozwoju_gminy.pdf

⁸ Dane z Urzędu Gminy Krośnice, Referat Finansowo-Budżetowy

jedna sosna zwyczajna. Obwody pierścienicy niektórych drzew dochodzą nawet do 700 cm. Są to okazy, które warto zobaczyć. Jest to ciekawostka nie tylko dla tych, którzy są specjalistami z zakresu botaniki, lecz przede wszystkim dla tych, którzy są jej miłośnikami [Źródło: Urząd Gminy Krośnice, Referat Gospodarki Mieniem i Rolnictwem].

2.2. Stawy

Jak już wcześniej wspomniano, ważnym elementem przyrodniczym obszaru gminy Krośnice są stawy. Zajmują one 1497,2452⁹ ha czyli około 8 % powierzchni gminy. Gmina leży w obszarze intensywnej gospodarki rybackiej.

Większość stawów hodowlanych należy do spółki Stawy Milickie S.A, w której skład wchodzi Zakład Rybacki Krośnice. Na stawach tych prowadzi się głównie hodowlę karpia, a także linów, amurów, tołpyg, sumów, sandaczów, szczupaków, płoci i innych gatunków ryb, które poprzez doprowadzalniki przenikają do stawów hodowlanych. Oprócz stawów we władaniu Gospodarstwa Rybackiego Krośnice istnieją również stawy prywatne. [Źródło: Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Krośnice]. [http://barycz.pl/index_turystyka.php?dzial=5&kat=22&art=60].

Ponadto stawy krośnickie stanowią cenne siedlisko przyrodnicze, z którego korzystają rzadkie ptaki wodno - błotne np. orły bieliki, myszołowy, zimorodki, perkozy, wiele gatunków kaczek oraz występują płazy i gady.

Na obszarze gminy Krośnice nie ma naturalnych szlaków pieszych. Są lasy, parki i miejsca spacerowe nad stawami, które umożliwiają zainteresowanym osobom spędzać czas na łonie przyrody.

2.3. Czystość środowiska.

Gmina Krośnice jest gminą typowo rolniczą. Nie ma tu przemysłu, który w znaczący sposób wpływałby na zanieczyszczenie środowiska. Położenie gminy na terenie parku krajobrazowego powoduje brak możliwości lokalizacji jakiegokolwiek przemysłu. Co prawda na terenie gminy istnieją przedsiębiorstwa, które zajmują się przetwórstwem spożywczym, obróbką drewna, transportem, jednakże ich działalność nie jest uciążliwa dla środowiska. Fakt występowania na terenie gminy, w parku krajobrazowym, lasach i stawach tak dużej ilości zwierząt i roślinności jest wynikiem braku wpływu gospodarki na środowisko naturalne.

⁹ Dane z Urzędu Gminy Krośnice, Referat Finansowo-Budżetowy, stan na dzień 31.12.2015 r.

Nie ma również uciążliwości związanej z emisją hałasu do środowiska. Szlaki komunikacyjne, przebiegające przez gminę to drogi wojewódzkie, które nie mają dużego natężenia ruchu. Firmy i przedsiębiorstwa również nie powodują emisji hałasu. Gmina Krośnice jest miejscem cichym, w którym znaczącą rolę odgrywa przyroda.

Walory turystyczne i krajobrazowe w gminie Krośnice są bardzo duże. Dlatego w Gminie prowadzona jest edukacja ekologiczna:

- w ramach realizacji edukacyjnych ścieżek ekologicznych w szkołach;
- w ramach działalności Ośrodka Edukacji Ekologicznej przy Centrum Kultury w Krośnicach.

Na terenie Gminy zlokalizowane jest nieczynne składowisko odpadów w Wierzchowicach - działka 87/33. Decyzja zezwalająca na zamknięcie składowiska odpadów innych niż niebezpieczne i obojętne (komunalnych) w Wierzchowicach wydana została przez Starostę Milickiego z dnia 5 czerwca 2009 roku (znak pisma: O. Ś.7624-1/2009) i zmieniona w dniu 2 czerwca 2010 roku (decyzja – pismo znak OS.7624-1/2009/10). Zgodnie z treścią w/w decyzji Gmina Krośnice sukcesywnie od 2010 roku poddaje w/w składowisko rekultywacji w kierunku leśnym. Na początku 2016 roku wykonany został ostatni jej etap – nasadzenia a przez najbliższe 30 lat prowadzony będzie monitoring.

3. Zasoby mieszkaniowe

Mieszkaniowy zasób gminy tworzy 68 lokali mieszkaniowych (w tym lokal użytkowy: Galeria Ziemi), którymi zarządza Zarządca na podstawie umowy nr 46/2015/RGMiR z dnia 31 grudnia 2015 roku. 28 lokali znajduje się w budynkach wspólnot mieszkaniowych¹⁰, 11 lokali ma status lokalu socjalnego.

Potrzeby mieszkaniowe w gminie Krośnice są duże, a posiadany zasób mieszkaniowy jest nie wystarczający. W 2015 roku wpłynęły 42 wnioski o przydział mieszkania.

Gmina wynajmuje aktualnie 4 lokale użytkowe, tj. sklepy w miejscowościach: Suliradzice, Luboradów i Pierstnica Mała oraz lokal gastronomiczny w Budynku Krośnickiej Kolei Wąskotorowej, który będzie wynajmowany do 31.12.2018 r.

¹⁰ Dane z Urzędu Gminy Krośnice, Referat Gospodarki Przestrzennej Ochrony Środowiska i Inwestycji stan na dzień 31.12.2015 r.

4. Gospodarka wodno - ściekowa oraz sieci - gazowa i elektryczna

4.1. Sieć wodociągowa.

Wszystkie miejscowości na terenie gminy Krośnice są zasilane z wodociągów gminnych. Łączna długość sieci wodociągowych i przesyłowych na terenie Gminy Krośnice wynosi ok. 109 km. Z sieci zaopatrywanych jest ok 2300 odbiorców, w tym 2250 indywidualnych oraz 50 instytucji i podmiotów gospodarczych. Sieć wykonana jest z PCV i PE.

Woda czerpana jest z 7 ujęć wód podziemnych i uzdatniana w 4 stacjach uzdatniania wody (wraz z terenowymi zbiornikami wody uzdatnionej o pojemności 50-150 m³) zlokalizowanych w następujących miejscowościach:

- Bukowice - maks. dobową wydajność stacji - 700 m³/d.;
- Grabownica - maks. dobową wydajność stacji 1200 m³/d.;
- Kuźnica Czeszycka - maks. dobową wydajność stacji 400 m³/d.;
- Łazy - dobową wydajność stacji 400 m³/d.¹¹

Na wszystkich SUW-ach i przepompowniach wody zainstalowane są agregaty prądotwórcze, które zapewniają ciągłość podawania wody w przypadku wyłączenia energii elektrycznej przez Zakład Energetyczny.

Obecne potrzeby inwestycyjne w zakresie gospodarki wodnej dotyczą:

- modernizacji Stacji Uzdatniania Wody Kuźnica Czeszycka obejmującej, dla istniejącego ujęcia głębinowego, zmianę technologii uzdatniania wody (poprawa parametrów fizyko - chemicznych wody), zwiększenie przepustowości stacji uzdatniania wody do 600 - 800 m³/d, zmiany technologiczne stwarzające warunki właściwego zasilania dla kierunku Grabownica;
- budowę wodociąg pomiędzy Stacją Uzdatniania Wody Kuźnica Czeszycka a Stacją Uzdatniania Wody Grabownica;
- modernizacji, konserwacji i rozbudowy istniejącego systemu wodociągowego do nowych budynków mieszkalnych.

[Źródło: *Urząd Gminy Krośnice, Referat Gospodarki Przestrzennej Ochrony Środowiska i Inwestycji*].

¹¹ Dane Urzędu Gminy w Krośnicach, Referat Gospodarki Przestrzennej Ochrony Środowiska i Inwestycji, stan na dzień 31.12.2015 r.

4.2. Sieć kanalizacyjna.

Obecnie ścieki odprowadzane są systemami kanalizacyjnymi zbiorczo do trzech oczyszczalni ścieków:

- mechaniczno - biologicznej oczyszczalni ścieków w Bukowicach, o przepustowości $Q = 312m^3/d$;
- zmodernizowanej mechaniczno - biologicznej oczyszczalni ścieków w Krośnicach, o przepustowości $Q = 620m^3/d$;
- kontenerowej oczyszczalni ścieków w miejscowości Łazy Małe, o przepustowości $60 m^3/d$;
- do przedmiotowych oczyszczalni poprzez 86 km sieci kanalizacyjnej (grawitacyjnej i tłocznej) trafiają ścieki z 11 miejscowości Gminy Krośnice tj.: Krośnic, Wierzchowic, Bukowic, Dąbrowy, Wąbnic, Polic, Czarnogoździc, Świebodowa, Dziewiętlin, Łazy Wielkie i Łazy Małe. Do sieci kanalizacyjnej wykonanych jest ok. 1250 przyłączy do gospodarstw domowych i zakładów.

Pozostałe miejscowości w gminie nie mają systemowych rozwiązań gospodarki ściekowej, ścieki gromadzone są w zbiornikach bezodpływowych i wywożone są wozem asenizacyjnym do ww. oczyszczalni. Oczyszczane są w 120 przydomowych oczyszczalniach ścieków. [Źródło: *Urząd Gminy Krośnice, Referat Gospodarki Przestrzennej Ochrony Środowiska i Inwestycji*].

4.3. Zaopatrzenie w energię ciepłą.

W 2015 roku w ramach inwestycji wybudowano kotłownię opalaną biomasą, z której wytworzona energia ciepła dostarczana jest do Zespołu Szkół i Przedszkola im. Ignacego Łukasiewicza w Krośnicach, Hali Sportowej oraz Basenu „Krośnicka Przystań”

Natomiast pozostałe budynki użyteczności publicznej lub mieszkalnictwa zbiorowego ogrzewane są lokalnymi kotłowniami lub za pomocą pieców. Budynki indywidualne ogrzewane są piecami głównie na węgiel, drzewo i koks.

4.4 Gospodarka odpadami.

Na terenie gminy Krośnice od 1 lipca 2013 roku funkcjonuje system gospodarowania odpadami komunalnymi polegający na zorganizowaniu przez gminę odbierania odpadów komunalnych od właścicieli nieruchomości zamieszkałych w zamian za wnoszoną opłatę za gospodarowanie odpadami komunalnymi. Odbiorem, transportem i zagospodarowaniem odpadów komunalnych od właścicieli nieruchomości zamieszkałych na terenie Gminy

Krośnice zajmuje się wyłoniony w drodze przetargu podmiot zewnętrzny. Świadczy on usługę odbioru z miejsca wytworzenia następujących frakcji odpadów: zmieszane odpady komunalne/ pozostałości z segregacji, odpady ulegające biodegradacji w tym odpady zielone, tworzywa sztuczne, opakowania wielomateriałowe, metale, opakowania ze szkła, papier i tektura. Dodatkowo mieszkańcy mają możliwość korzystania z wybudowanego w 2015 roku Punktu do Selektywnej Zbiórki Odpadów Komunalnych (zwanym dalej PSZOK) zlokalizowanego na działce nr 87/55 obręb Wierzchowice. Frakcje odpadów komunalnych odbieranych od właścicieli nieruchomości przez „PSZOK”:

- odpady ulegające biodegradacji w tym odpady zielone,
- zużyty sprzęt elektryczny i elektroniczny,
- meble i odpady wielkogabarytowe,
- przeterminowane leki i chemikalia,
- zużyte opony,
- zużyte baterie i akumulatory,
- odpady budowlane i rozbiórkowe,
- tworzywa sztuczne.

Gmina Krośnice zlokalizowana jest na terenie obszaru Natura 2000 OSO Dolina Baryczy (PLB020001), SOO Ostoja nad Baryczą (PLH020041) oraz Parku Krajobrazowego Dolina Baryczy. Z uwagi na powyższe zlokalizowanie na terenie Gminy Krośnice inwestycji w zakresie przetwarzania zmieszanych odpadów komunalnych, odpadów zielonych oraz pozostałości z sortowania odpadów komunalnych przeznaczonych do składowania jest niezasadne, a eksploatowane do 2009 roku składowisko odpadów obecnie jest w fazie rekultywacji. *[Źródło: Urząd Gminy Referat Gospodarki Przestrzennej Ochrony Środowiska i Inwestycji].*

4.5. Sieć elektryczna.

Dostawcą energii dla Gminy Krośnice jest:

TAURON Dystrybucja

Oddział we Wrocławiu,

pl. Powstańców Śląskich 5

53 - 329 Wrocław

Dostawca energii odpowiada za sprawność dostaw energii oraz rozwój i modernizację sieci energetycznej.

Energia elektryczna na terenie gminy dostarczana jest z punktów zasilania z Milicza i Twardogóry. Na terenie gminy znajdują się podstawowe sieci i urządzenia elektryczne. Cała gmina jest zelektryfikowana, energia rozprowadzona jest do poszczególnych odbiorców liniami napowietrznymi lub kablowymi niskich napięć. Każda z miejscowości zaopatrzona jest w jedną lub więcej stacji transformatorowych.

Przez teren gminy przebiega linia napowietrzna 110kV Pasikurowice - Odolanów.

Istniejący stan sieci zapewnia właściwy poziom dostępu do energii elektrycznej Obecnie sieć elektroenergetyczna dociera praktycznie do wszystkich odbiorców w Gminie.

W związku z ciągłym rozwojem cywilizacyjnym nastąpi zapewne wzrost konsumpcji energii cieplnej spowodowany:

- wzrostem ilości odbiorów;
- wzrostem ilości odbiorników zainstalowanych u poszczególnych odbiorców;
- rozwojem przemysłu i usług;
- szerszym wykorzystaniem energii elektrycznej do celów grzewczych.

4.6. Zaopatrzenie w gaz.

Sieć zaopatrzenia w gaz jest w dalszym ciągu w rozbudowie. Do gazociągu podłączone są miejscowości Krośnice i Wierzchowice, a także Bukowice. Na terenach, które nie są zgazyfikowane rozwinięta jest dystrybucja gazu płynnego.

Mieszkańcy gminy Krośnice, którzy nie mają dostępu do istniejącej sieci gazowej, dla potrzeb bytowych korzystają z gazu propan - butan w butlach 11 kg lub energii elektrycznej.

4.7. Drogi.

Gmina Krośnice leży na uboczu większych szlaków komunikacyjnych, przez gminę przebiega droga wojewódzka nr 448, której stan wymaga szybkiej przebudowy lub generalnego remontu. Drogi powiatowe i gminne to drogi w większości o niskich parametrach. Łączna długość dróg wojewódzkiej i powiatowych obsługujących gminę przekracza 100 km.

Gmina posiada również połączenia PKP i PKS z ważniejszymi miejscowościami na terenie powiatu oraz z Wrocławiem.

5. Struktura demograficzna gminy

Według stanu na koniec grudnia 2015 r. liczba ludności w gminie wynosi 8 237 osób, z czego kobiety stanowią 49,96 % ogólnej liczby mieszkańców (wg danych ewidencji ludności UG Krośnice). Na terenie Gminy w latach 2011-2015 obserwuje się spadek ilości mieszkańców, co obrazuje poniższa tabela. Gęstość zaludnienia w gminie wynosi 46,1 osób/km², w stosunku do średniej gęstości zaludnienia w województwie dolnośląskim, które wynosi 146 mieszkańca/km², obszar Gminy Krośnice zalicza się do słabo zaludnionych terenów województwa dolnośląskiego¹².

Tabela 2. Liczba ludności Gminy Krośnice wg faktycznego miejsca zamieszkania

Wyszczególnienie	J. m.	2011	2012	2013	2014	2015
ogółem	osoba	8311	8296	8275	8256	8237

Źródło: Dane z ewidencji ludności UG Krośnice

Według danych z Urzędu Gminy w Krośnicach najbardziej zaludnione miejscowości to:

- Krośnice: 1 821 mieszkańców;
- Bukowice: 1 632 mieszkańców;
- Wierzchowice: 776 mieszkańców;
- Pierstnica: 359 mieszkańców;
- Kuźnica Czeszycka: 306 mieszkańców;
- Łazy Wielkie: 302 mieszkańców.

W dwóch sołectwach Krośnice i Bukowice zamieszkuje w sumie 3 453 osób co stanowi 41,92 % wszystkich mieszkańców gminy.

Struktura wiekowa ludności gminy przedstawia się następująco (dane na dzień 31.12.2015 r.):

- osoby do 18-tego roku życia stanowią 21,46 % ogółu mieszkańców (w sumie 1 767 osoby, w tym 873 kobiet) stanowią 62,59 % ogółu mieszkańców (w sumie 5 156 osób w tym kobiety 2 337 kobiet);
- osoby powyżej 65 roku życia stanowią 15,95 % ogółu mieszkańców (w sumie 1 314 osób, w tym 905 kobiet).

Z powyższych danych wynika, iż największą grupę osób stanowią osoby w wieku produkcyjnym.

¹² <http://reporter-24.pl/wiadomosc/gestosc-zaludnienia-w-polsce-z-podzialem-na-gminy>

6. Gospodarka

Na terenie gminy, wg danych na dzień 01.02.2016 r., działa obecnie 584 przedsiębiorstw, w tym 184 prowadzonych przez kobiety i 400 przez mężczyzn. Odsetek przedsiębiorstw prowadzonych przez kobiety wynosi: 31,50 %.

Na terenie Gminy Krośnice na koniec 2011 roku działało 488 podmiotów gospodarczych z czego 4,30 % w sektorze publicznym, zaś 95,7% w sektorze prywatnym. Liczba podmiotów gospodarczych na obszarze w latach 2006 - 2011 wzrosła o 69 nowych podmiotów, czyli o 16,47%. Tendencję wzrostową liczby podmiotów odnotowano w sektorze prywatnym, w którym liczba podmiotów gospodarczych w analizowanym okresie wzrosła o 17,63 % . Największy udział wśród podmiotów sektora prywatnego stanowiły osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą - w 2011 r. stanowiły 81,16% wszystkich podmiotów tego sektora. Z kolei w sektorze publicznym, tym samym okresie nastąpił spadek liczby podmiotów o prawie 4,55 %.

Struktura działalności gospodarczej według sektorów w Gminie Krośnice w latach 2006 - 2011

Wyszczególnienie		2006	2007	2008	2009	2010	2011
Podmioty gospodarki narodowej ogółem		419	413	421	462	495	488
Sektor publiczny	Sektor publiczny - ogółem	22	22	21	20	20	21
	Sektor publiczny - państwowe i samorządowe jednostki prawa budżetowego	19	19	17	16	16	16
	Sektor publiczny - spółki handlowe	0	0	1	1	1	1
Sektor prywatny	Sektor prywatny - ogółem	397	391	400	442	475	467
	Sektor prywatny - osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą	322	313	326	366	391	379
	Sektor prywatny - spółki handlowe	11	12	13	16	18	18
	Sektor prywatny - spółki handlowe z udziałem kapitału zagranicznego	4	4	4	4	4	4
	Sektor prywatny - spółdzielnie	2	2	2	3	3	2
	Sektor prywatny - fundację	1	1	0	0	0	1
	Sektor prywatny - stowarzyszenie i organizacje społeczne	11	11	13	13	15	18

Źródło: dane GUS

Działalność gospodarcza prowadzona na terenie Gminy Krośnice koncentruje się głównie na usługach budowlanych, handlu hurtowym i detalicznym oraz przetwórstwie przemysłowym.

III. Oświata i wychowanie oraz sport i rekreacja

1. Szkolnictwo

Na terenie gminy czynne są trzy zespoły szkół: Zespół Szkół i Przedszkola w Krośnicach, Zespół Szkół w Bukowicach, Zespół Szkół w Kuźnicy Czeszyckiej. W sumie na terenie gminy do szkoły podstawowej, gimnazjum i przedszkola uczęszcza 1067 uczniów, w tym do przedszkola uczęszcza 197 dzieci, do szkoły podstawowej 632 uczniów, a do gimnazjum 238 uczniów. Szczegółową ilość dzieci w poszczególnych szkołach przedstawia poniższa tabela.

	Zespół Szkół i Przedszkola w Krośnicach	Zespół Szkół w Bukowicach	Zespół Szkół w Kuźnicy Czeszyckiej
Przedszkole	88 dzieci	60 dzieci	49 dzieci
Szkoła Podstawowa	300 dzieci	225 dzieci	107 dzieci
Gimnazjum	95 dzieci	88 dzieci	55 dzieci

Źródło: Dane - Inspektor ds. Kadr i Oświaty Urzędu Gminy Krośnice

Do placówek oświatowych dowożeni są uczniowie gminnym transportem.

2. Kultura, sport i turystyka

Największym ośrodkiem sportowym na terenie gminy jest **Gminny Ośrodek Sportu i Rekreacji w Krośnicach**. Jest to nowoczesny kompleks sportowo - rekreacyjny, na który składają się otwarte obiekty sportowe: 4 korty tenisowe, boiska do koszykówki, siatkówki i piłki nożnej, obiekty do uprawiania lekkoatletyki oraz hala sportowa, profesjonalne sale konferencyjne i Park Wodny „Krośnicka Przystań”.

W Parku Wodnym mieści się pełnowymiarowy 25-metrowy basen pływacki z ruchomym dnem oraz basen rekreacyjny ze zjeżdżalnią, urządzeniami do masażu wodnego i brodzikiem dla dzieci. Do dyspozycji gości oddano również salę fitness i saunarium. Na pierwszym piętrze hali basenowej znajdują się miejsca dla widowni przewidziane na ok 150 osób. Dzięki zaprojektowanemu budynkowi łącznika, basen bezpośrednio połączony jest z halą sportową oraz szkołą w Krośnicach.

GOSiR zarządza miejscem przeznaczonym do kąpiel i wypożyczalnią sprzętu wodnego na terenie Krośnickiej Kolei Wąskotorowej oraz wypożyczalnią rowerów.

Ośrodek organizuje zajęcia i wydarzenia sportowe skierowane przede wszystkim do uczniów trzech gminnych szkół, mieszkańców gminy Krośnice, powiatu milickiego a także województwa dolnośląskiego.

W 2007 roku w gminie Krośnice, dzięki środkom pozyskanym z Unii Europejskiej, wybudowano Centrum Edukacyjno-Turystyczno-Sportowe. Podstawowym celem tej instytucji jest pozyskiwanie i przygotowywanie społeczeństwa do aktywnego uczestnictwa w kulturze oraz współtworzenia jej wartości. Swoje działania kieruje do wszystkich grup społecznych, z nastawieniem nie tylko na dzieci i młodzież, ale również na seniorów. CETS swoje zadania koncentruje głównie na prowadzeniu sekcji plastycznych, muzycznych i tanecznych, jak również w zakresie popularyzacji poezji. CETS swą działalność opiera na współpracy ze szkołami podstawowymi i gimnazjum poprzez organizację imprez kulturalno-oświatowych. W skład CETS wchodzi Centrum Kultury oraz Ośrodek Edukacji Ekologicznej.

Centrum zarządza Biblioteką Publiczną w Krośnicach, filią Biblioteki Publicznej w Bukowicach oraz filią Biblioteki Publicznej w Kuźnicy Czeszyckiej. Centrum Kultury wraz z usytuowanym w jego pobliżu amfiteatrem stało się miejscem organizowania wszelkich imprez kulturalnych (w tym również na świeżym powietrzu), swoją działalnością obejmuje przede wszystkim mieszkańców gminy Krośnice, ale również mieszkańców całego powiatu milickiego. Organizowane są wszelkiego typu imprezy kulturalne i regionalne, które skupiają mieszkańców całego powiatu. Na terenie gminy działa również zespół ludowy "Pierstniczanie" oraz chór "Ballada".

Ośrodek Edukacji Ekologicznej w Krośnicach stanowi bazę lokalową do prowadzenia zajęć z dziedziny edukacji ekologicznej dzieci i młodzieży, szkoleń, konferencji. Ośrodek dysponuje Centrum Konferencyjnym z nowocześnie wyposażoną 130 osobową salą audiowizualną. Oferta Ośrodka Edukacji Ekologicznej skierowana jest do uczniów szkół podstawowych, gimnazjalnych i ponadgimnazjalnych z terenu Dolnego Śląska i innych województw. Uczniowie uczestniczą w 1-, 2- lub 3-dniowych cyklach zajęć poświęconych wyjątkowemu pod względem przyrodniczym obszarowi Doliny Baryczy, a także bardziej ogólnym zagadnieniom związanym z ekologią i ochroną przyrody. Zajęcia odbywają się w sercu Parku Krajobrazowego „Dolina Baryczy”, w sąsiedztwie kilku rezerwatów przyrody, na obszarze chronionym Natura 2000. Wiele z nich odbywa się w terenie, na ścieżkach edukacyjnych, wiodących przez najciekawsze miejsca Doliny Baryczy, inne realizowane są w nowocześnie wyposażonych salach.

W Krośnicach znajduje się również Szkolne Schronisko Młodzieżowe jest to placówka szkolno - wychowawcza, która stanowi bazę noclegową dla zielonych szkół przybywających do Krośnic w ramach zajęć w Ośrodku Edukacji Ekologicznej oraz dla turystów przybywających z Wrocławia oraz regionu Dolnego Śląska.

Szkolne Schronisko Młodzieżowe w Krośnicach mieści się w dwóch obiektach i dysponuje 126 miejscami noclegowymi. W jednym z obiektów znajduje się 46 miejsc w pokojach modułowych, 2, 3, 4 - osobowych, połączonych łazienką, a w drugim 12 miejsc o podwyższonym standardzie, przystosowanych dla osób niepełnosprawnych oraz 68 miejsc o standardzie turystycznym przystosowanych dla grup młodzieżowych. Schronisko oferuje również dwie sale konferencyjne z multimediami, świetlicę ze sprzętem RTV, bezpłatny dostęp do internetu bezprzewodowego, nowocześnie wyposażone samoobsługowe kuchnie oraz stołówkę szkolną, gdzie serwowane są domowe obiady.

W 2013 roku w Krośnicach została uruchomiona **Krośnicka Kolej Wąskotorowa** i jest niewątpliwie jedną z największych atrakcji turystycznych Krośnic i okolic. Na trasie przejazdu, która ma ok. 3 km, jest 5 mniejszych stacyjek, na których umieszczono tablice tematyczne, tworzące ścieżkę edukacyjną o nazwie „Dolina Baryczy w miniaturze”. Podczas przejazdu turyści poznają piękno Doliny Baryczy.

Krośnicka Kolej to jedna z niewielu czynnych kolei wąskotorowych, zachowanych w Polsce. Kolejka kursuje sezonowo, od maja do września na terenie Zespołu Pałacowo – Parkowego Krośnice - Wierzchowice. Duma krośnickiego taboru - parowóz Px48-1907 wyprodukowany w 1955 roku w Fabryce Lokomotyw w Chrzanowie, kursuje w weekendy. W tygodniu kursy obsługuje lokomotywa spalinowa. Poza sezonem parowozownia krośnicka jest udostępniana dla grup do zwiedzania.

Krośnicka Kolej Wąskotorowa to również idealne miejsce dla grup szkolnych, które swój pobyt na kolejce często łączą z ofertą Ośrodka Edukacji Ekologicznej w Krośnicach, uczestnicząc w licznych warsztatach.

W budynku stacji głównej znajduje się Centrum Informacji Turystycznej oraz bar kolejkowy. Obok dworca ustawione są dwa ekspozycyjne parowozy. Nieopodal stacji głównej znajduje się wiata grillowa, staw rekreacyjny z miejscem przeznaczonym do kąpieli, czynnym w miesiącach lipiec - sierpień, wypożyczalnia łódek i rowerów wodnych oraz plac zabaw. Krośnicka Kolej Wąskotorowa to również miejsce, przez które przebiega kilka szlaków turystycznych.

Na terenie gminy znajdują się również liczne świetlice wiejskie, którymi zarządza Urząd Gminy w Krośnicach. Organizowane są w nich imprezy okolicznościowe, festyny,

zabawy sylwestrowe, karnawałowe itp. dla mieszkańców poszczególnych miejscowości. Na terenie gminy organizowane są raz w roku, co roku w innej miejscowości, gminne dożynki.

IV. Instytucje i organizacje zajmujące się pomocą społeczną działające na terenie gminy

1. Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Krośnicach

Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Krośnicach realizuje zadania z zakresu pomocy osobom i rodzinom w celu przezwyciężenia trudnych sytuacji życiowych, których nie są w stanie pokonać, wykorzystując własne uprawnienia, zasoby i możliwości. Ośrodek wypełnia zadania pomocy społecznej określone w ustawie o pomocy społecznej (tekst jednolity Dz. U. z 2015 r., poz. 163 ze zmianami), ustawie o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (teksty jednolity Dz. U. z 2016 r., poz. 575), ustawie o pomocy osobom uprawnionym do alimentów (tekst jednolity Dz. U. z 2016 r., poz. 169 ze zmianami), ustawie o postępowaniu wobec dłużników alimentacyjnych oraz zaliczce alimentacyjnej z dnia 22 kwietnia 2005 r., oraz ustawie o przeciwdziałaniu przemocy z dnia 29 lipca 2005 r., a także ustawie o przeciwdziałaniu narkomanii z dnia 29 lipca 2005 r. W szczególności zadania realizowane są poprzez tworzenie warunków organizacyjnych funkcjonowania pomocy społecznej, w tym po przez rozbudowę niezbędnej infrastruktury socjalnej, diagnozę, analizę i ocenę zjawisk rodzących zapotrzebowanie na świadczenia pomocy społecznej, przyznawanie i wypłacanie przewidzianych ustawą świadczeń, pobudzanie społecznej aktywności w zaspokajaniu niezbędnych potrzeb życiowych osób i rodzin, pracę socjalną rozumianą jako działalność zawodową mająca na celu pomoc osobom i rodzinom we wzmacnianiu lub odzyskiwaniu zdolności do funkcjonowania w społeczeństwie poprzez pełnienie odpowiednich ról społecznych oraz tworzenie warunków sprzyjających temu celowi. Ośrodek Pomocy Społecznej wspiera i współdziała w organizowaniu i tworzeniu lokalnego programu dla osób chorych w tym osób chorych i zaburzonych psychicznie, niepełnosprawnych i w podeszłym wieku, realizuje programy z zakresu przeciwdziałania przemocy i narkomanii, podejmując współpracę z organizacjami pożytku publicznego i stowarzyszeniami, Kościołem katolickim i innymi związkami wyznaniowymi, a także z osobami fizycznymi i prawnymi. Ponadto pracownicy GOPS zajmują się tworzeniem i wdrażaniem projektów socjalnych i programów dotyczących wsparcia i pomocy na rzecz

rodzin niewydolnych wychowawczo, ubogich oraz zagrożonych patologiami społecznymi i marginalizacją. Realizowane są działania profilaktyczne wspólnie z Gminną Komisją Rozwiązywania problemów Alkoholowych oraz policją na rzecz dzieci i młodzieży ze środowisk szczególnie narażonych na uzależnienia.

W strukturach GOPS jest:

- Dyrektor - 1 osoba
- Główny księgowy - 1 osoba
- Inspektorzy ds. świadczeń rodzinnych i alimentacyjnych - 2 osoby
- Inspektor ds. świadczeń i obsługi finansowo-kadrowej - 1 osoba
- Starszy inspektor ds. administracyjnych i świadczeń - 1 osoba
- Pracownicy socjalni - 4 osoby
- Asystent rodziny - 1 osoba
- Sprzątaczką - 1 osoba

2. Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych

Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych powołana została na podstawie art. 41 ust. 3 ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (tekst jednolity Dz. U. z 2016 r. poz. 487) Do głównych zadań realizowanych przez komisję należy prowadzenie działań związanych z profilaktyką i rozwiązywaniem problemów alkoholowych, przemocy domowej oraz narkomanii, a w szczególności:

- Zwiększenie dostępności do pomocy terapeutycznej dla osób uzależnionych od alkoholu i narkotyków oraz członków ich rodzin (współuzależnienie);
- Udzielanie rodzinom, w których występują problemy z uzależnieniami ze szczególnym naciskiem na problemy alkoholowe, pomocy psychospołecznej i prawnej, a w szczególności ochrony przed przemocą w rodzinie;
- Prowadzenie profilaktycznej działalności informacyjnej i edukacyjnej skierowanej pośrednio i bezpośrednio do dzieci i młodzieży;
- Wspomaganie działań instytucji, stowarzyszeń i osób fizycznych służącej rozwiązywaniu problemów alkoholowych i przemocy domowej.

Do zadań GKRPA należy również przygotowywanie corocznego projektu Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Gminnego

Programu Przeciwdziałania Narkomanii, a także koordynacja oraz czuwanie nad jego realizacją.

3. Służba zdrowia

Na terenie Gminy działają:

- Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej „Komp - Med.”, ul. Wrocławska 41, Bukowice;
- Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej Praktyka Lekarska w Zakresie Medycyny Rodzinnej, Neurologii i Medycyny Pracy Andrzej Krężlewicz, który został utworzony 01.01.2001 roku w miejsce zlikwidowanego Samodzielnego Publicznego Zakładu Opieki Zdrowotnej w Krośnicach. Zakład świadczy usługi medyczne w dwóch lokalizacjach: w Krośnicach przy ul. Parkowej 37 oraz w filii w Kuźnicy Czeszyckiej 47. NZOZ świadczy usługi z zakresu:

Usługi na podstawie kontraktu z NFZ:

- Medycyny rodzinnej;
- Pielęgniarstwo środowiskowo - rodzinne;
- Położna środowiskowo – rodzinna;
- Medycyny szkolnej;
- Pobór i wykonywanie badań;
- Badania USG jamy brzusznej.

Usługi odpłatne:

- odpłatne usługi rehabilitacyjne w przychodni oraz w domu pacjenta;
- dodatkowe szczepienia ochronne dla dzieci i dorosłych;
- gabinet medycyny pracy;
- konsultacje specjalistyczne (diabetologiczne, alergologiczne, okulistyczne);
- badania specjalistyczne (badanie słuchu, osteoporoza, USG doppler/tarczycy/piersi).

Usługi medyczne świadczone są przez 6 lekarzy oraz 8 pielęgniarek. NZOZ czynny jest codziennie od poniedziałku do piątku w godzinach od 8 - 18¹³. Ponadto na terenie gminy funkcjonuje apteka w Krośnicach oraz punkt apteczny w Bukowicach.

¹³ www.nzozkrosnice.pl/

W oddalonym o 10 km od Krośnic działa Szpital Powiatowy w Miliczu świadczący usługi z zakresu hospitalizacji oraz poradnictwa specjalistycznego. Szpital posiada szeroki zakres usług medycznych, znajdują się tu: oddziały: chorób wewnętrznych, oddział dziecięcy, ginekologiczno-położniczy, chirurgii ogólnej, ortopedyczny, anestezjologii i intensywnej terapii, rehabilitacyjny, noworodkowy, oddziały psychiatryczne dla dorosłych i dzieci, detoksykacji alkoholowej oraz oddział terapii uzależnień od alkoholu oraz liczne poradnie specjalistyczne (neurologiczne, gruźlicy i chorób płuc, ginekologiczno-położnicza, chirurgii ogólnej, urazowo-ortopedyczne, okulistyczna, otolaryngologiczna, zdrowia psychicznego, medycyny pracy.

4. Organizacje pozarządowe

Poniżej zamieszczono najważniejsze organizacje pozarządowe działające na terenie gminy Krośnice:

- **Stowarzyszenie Ziemi Krośnickiej Branda** - działalność wspomagająca rozwój gospodarczy , w tym rozwój przedsiębiorczości, wspierająca promocję zatrudnienia i aktywizacji zawodowej osób pozostających bez pracy lub zagrożonych zwolnieniem, aktywizacja obszarów wiejskich, działania na rzecz integracji europejskiej oraz rozwijania kontaktów i współpracy między społeczeństwami, działania promujące wartości demokratyczne, wspieranie działalności charytatywnej i pomocy społecznej, działania na rzecz porządku i bezpieczeństwa publicznego oraz przeciwdziałanie patologiom społecznym, wspieranie ochrony zdrowia, działania z zakresu promocji, turystyki, rozwoju krajoznawstwa, kultury, ochrony dóbr kultury i tradycji, upowszechnianie kultury fizycznej i sportu, wspieranie działań ekologicznych i ochrony zwierząt, działania na rzecz wymiany młodzieży i wolontariatu.
- **Stowarzyszenia Przyjaciół Dziewiętlina** – działania na rzecz rozwoju i aktywizacji wsi.
- **Stowarzyszenie „Nasze dzieci”** prowadzi placówkę opiekuńczo - wychowawczą typu socjalizacyjnego. W placówce przebywają dzieci oraz młodzież pozbawione opieki rodzicielskiej. W naszej placówce przebywa 30 wychowanków w wieku od 10 lat do usamodzielniania tj. do uzyskania pełnoletności, albo dłużej, jeżeli wychowanej jest w trakcie kontynuowania nauki. Zapewnimy opiekę dzieciom i młodzieży, która nie ma możliwości wychowywania się w innym formach opieki zastępczej (rodziny zastępcze, adopcja).
- **Klub Sportowy Przyjaciół Ziemi Krośnickiej**

- **Stowarzyszenie na Rzecz Aktywności Lokalnej Vademecum** - celem stowarzyszenia jest inicjowanie, wspieranie i organizowanie działalności edukacyjnej i kulturalnej w szczególności na rzecz dzieci i młodzieży oraz:
 - a) aktywizacja obszarów wiejskich,
 - b) wspieranie upowszechniania i ochrony praw człowieka oraz swobód obywatelskich, a także działań wspomagających wartości demokratyczne,
 - c) wspieranie promocji i organizacji wolontariatu,
 - d) rozwój krajoznawstwa, turystyki oraz wypoczynku dzieci i młodzieży,
 - e) działania na rzecz kultury, sztuki oraz ochrony dóbr kultury i tradycji,
 - f) upowszechnianie kultury fizycznej i sportu,
 - g) wspieranie ekologii, ochrony zwierząt i ochrony dziedzictwa przyrodniczego,
 - h) działalność na rzecz integracji europejskiej oraz rozwijania kontaktów i współpracy między społeczeństwami, w szczególności poprzez organizowanie międzynarodowych szkoleń i wymian młodzieżowych,
 - i) działalność wspomagająca rozwój wspólnot i społeczności lokalnych,
 - j) działalność na rzecz nauki, szkolnictwa wyższego, edukacji, oświaty i wychowania,
- **Stowarzyszenie Niebieskie Motyle** - zajmuje się ochroną i promocją zdrowia; wsparcie organizacyjne i rzeczowe działań w zakresie ochrony zdrowia
- **Stowarzyszenie Przyjaciół Zespołu Szkół i Przedszkola w Krośnicach "Bona Fide"** - celem krośnickiego stowarzyszenia jest m.in. inspirowanie, aktywizowanie i integrowanie mieszkańców na rzecz wszechstronnego rozwoju szkoły i środowiska lokalnego, wspieranie działań zmierzających do kształtowania postaw patriotycznych i społecznych wśród wychowanków oraz uczniów Zespołu Szkół i Przedszkola w Krośnicach, pomnażanie dorobku naukowego, dydaktycznego, kulturalnego, sportowego i materialnego placówki, propagowanie osiągnięć dorobku Zespołu Szkół i Przedszkola i jej wychowanków.
 - Uczniowski Klub Sportowy „Cets” w Krośnicach
 - Stowarzyszenie na rzecz Pomocy dla Szpitala w Krośnicach
 - Stowarzyszenie Aktywne Łazy- działania na rzecz rozwoju i aktywizacji wsi.
 - Stowarzyszenie „Pomocna Dłoń”- pomaga przezwyciężać trudne sytuacje życiowe, wspiera Pomoc społeczną, w tym pomaga rodzinom i osobom w trudnej sytuacji życiowej.

- **Fundacja Pro Eko - Foto** - celem statutowym Fundacji - a więc i Galerii - jest prezentacja i promowanie walorów przyrodniczych oraz kulturowych Doliny Baryczy poprzez organizowanie wernisaży wystaw fotograficznych, pokazów cyfrowych i archiwizowanie materiałów dotyczących dziedzictwa lokalnego, m.in. dotyczącego gospodarki rybackiej i osadnictwa na Ziemiach Zachodnich po II wojnie światowej.
 - Ochotnicza Straż Pożarna w Łazach;
 - Ochotnicza Straż Pożarna w Bukowicach;
 - Ochotnicza Straż Pożarna w Brzostowie;
 - Ochotnicza Straż Pożarna w Grabownicy;
 - Ochotnicza Straż Pożarna w Kuźnicy Czeszyckiej;
 - Ochotnicza Straż Pożarna w Wierzchowicach.

V. Problemy społeczne - ujęcie ogólne

1. Główne problemy organizacji pomocy społecznej w gminie Krośnice

Główne problemy występujące w sferze organizacji systemu pomocy społecznej w Gminie Krośnice to:

1. Niewystarczająca ilość projektów systemowych dotyczących rozwiązywania problemów i negatywnych zjawisk społecznych.
2. Konieczność wzmocnienia partnerstwa i współpracy organizacji oraz instytucji działających w gminie.
3. Utrwalony model kulturowy i wychowawczy niepromujący postaw aktywnych wśród społeczności lokalnej
4. Stereotypy zwłaszcza dotyczące uzależnień (w tym głównie alkoholizm) funkcjonujące w społeczeństwie
5. Niewielka liczba liderów społecznych inicjujących działania na szczeblu gminnym i samorządowym.
6. Niska świadomość społeczna i zaangażowanie społeczne mieszkańców
7. Nie wystarczająco rozwinięta sieć infrastruktury socjalnej oraz brak powszechności zatrudnienia socjalnego

8. Brak długofalowych i długoterminowych programów dotyczących profilaktyki wśród dzieci i młodzieży w połączeniu z niewystarczającą ofertą zajęć pozalekcyjnych, wyrównawczych, rekreacyjno-sportowych i socjoterapeutycznych.

2. Główne problemy zarządzania sferą społeczną

1. Konieczność umocnienia instytucji na rzecz rozwoju współpracy lokalnej, regionalnej i europejskiej
2. Wdrożenie systemu organizacyjnego dla wspierania inicjatyw obywatelskich
3. Konieczność efektywniejszego wykorzystania istniejącej infrastruktury technicznej i społecznej
4. Konieczność zapewnienia jednostce organizacyjnej pomocy społecznej właściwej bazy lokalowej, zaopatrzenia w sprzęt i niezbędne środki finansowe, w tym zasoby kadrowe, uwzględniając dodatkowe zadania nakładane na pomoc społeczną w związku z nowymi aktami prawnymi oraz przystąpienie do programów funduszy unijnych.
5. Umożliwienie podnoszenia pracownikom kwalifikacji, pogłębiania wiedzy, nabywanie nowych doświadczeń i ich wymianę.

3. Grupy docelowe wymagające wsparcia w ramach pomocy społecznej

Proces rozwiązywania problemów społecznych nie może odbywać się bez udziału lokalnej społeczności. Oznacza to konieczność partnerstwa sektora publicznego ze społeczeństwem, a w ich ramach inicjowanie i podejmowanie społecznego dialogu. Jednym z rezultatów tak pojmowanego procesu integracji społecznej, jest identyfikacja grup społecznych wymagających wsparcia w ramach pomocy społecznej. W gminie Krośnice są to:

- Osoby długotrwale bezrobotne, zwłaszcza osoby z rodzin dotkniętych podwójnym bezrobociem w tym bez prawa do zasiłku; należy podjąć działania zmierzające do ponownego włączenia ich w życie gminy, a zwłaszcza przywrócenia na rynek pracy,
- Osoby niepełnosprawne i długotrwale chore - na terenie gminy należy przeciwdziałać wykluczeniu i marginalizacji społecznej poprzez włączanie niepełnosprawnych w życie społeczno- gospodarcze gminy oraz poszerzanie różnych form wsparcia środowiskowego i ofert pomocy i konsultacji psychologicznych i psychiatrycznych,
- Osoby bezradne w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzeniu gospodarstwa domowego, w tym rodziny niepełne i wielodzietne - należy zapewnić im obok wsparcia materialnego również pomoc psychologiczną oraz doradczą,

- Pomoc dla przyszłych matek, w tym również samotnych - wsparcie finansowe, psychologiczne oraz zapewnienie dostępu do świadczeń medycznych,
- Osoby uzależnione oraz współuzależnione od alkoholu i środków psychoaktywnych - konieczne jest rozwijanie programów profilaktycznych oraz terapii dla osób i rodzin osób uzależnionych oraz podniesienie świadomości członków rodzin dot. problemu współuzależnienia oraz jego negatywnych skutków,
- Osoby opuszczające zakład karny po odbyciu kary więzienia trudności w przystosowaniu się do życia na wolności, znalezienia pracy i mieszkania. Często osoby te są marginalizowane przez pozostałą część społeczeństwa - działania na rzecz ponownego wprowadzenia tych ludzi do społeczeństwa, w tym udzielenia pomocy psychologicznej i materialnej szczególnie w pierwszym okresie po uzyskaniu wolności,
- Dzieci i młodzież z rodzin zagrożonych wykluczeniem społecznym oraz marginalizacją ze szczególnym uwzględnieniem rodzin patologicznych - należy rozszerzyć oferty świetlic środowiskowych i socjoterapeutycznych oraz wdrażać nowe projekty i programy z zakresu terapii i psychoterapii oraz profilaktyki środowiskowej,
- Osoby starsze - zwłaszcza w wieku sędziwym, osoby samotne, szczególnie narażone na marginalizację i wykluczenie społeczne - należy podjąć działania zmierzające do zmiany wizerunku człowieka starego jako jednostki czynnej społecznej oraz poszerzyć formy wsparcia środowiskowego.

4. Identyfikacja podstawowych problemów społecznych

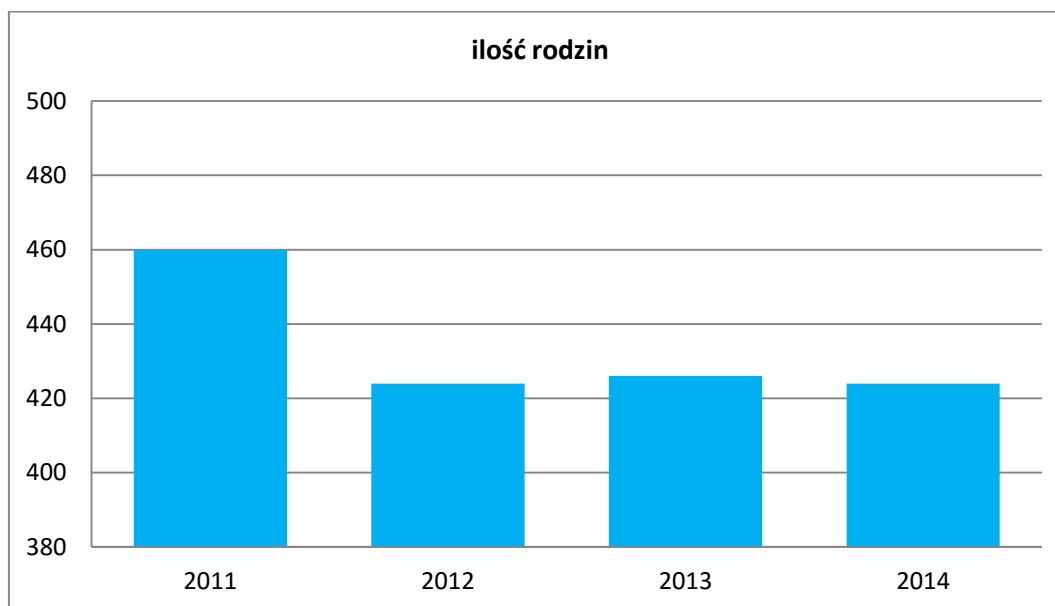
W toku prac nad przygotowywaniem strategii dokonano identyfikacji podstawowych problemów społecznych w Krośnicach, są to:

- ✓ Dość wysoka stopa bezrobocia, w tym ze szczególnym uwzględnieniem osób długotrwale pozostających poza rynkiem pracy;
- ✓ Brak odpowiednich kwalifikacji zawodowych ludności i ich niedostosowanie do zmieniających się wymogów rynku pracy;
- ✓ Kwestia osób niepełnosprawnych oraz przewlekle chorych;
- ✓ Uzależnienie od alkoholu;
- ✓ Ubóstwo - życie na granicy nędzy;
- ✓ Bezradność społeczna - brak umiejętności w radzeniu sobie w prowadzeniu gospodarstwa domowego oraz z wychowywaniem dzieci;
- ✓ Trudności przystosowawcze do życia wśród osób, po odbyciu kary więzienia;

- ✓ Zbyt mała liczba i niewielkie znaczenie organizacji pozarządowych;
- ✓ Niewystarczająca aktywność lokalnej społeczności.

VI. Problemy społeczne w perspektywie Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Krośnicach

Na terenie Gminy Krośnice w latach 2011 - 2014 z pomocy społecznej korzystało:

Źródło: Dane Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Krośnicach

Głównymi powodami udzielania pomocy przez GOPS w Krośnicach w poszczególnych latach były:

Powody sytuacji życiowej	Lata (liczba rodzin/osoby)				
	2011	2012	2013	2014	2015
ubóstwo	368/1266	184/649	223/735	235/745	201/593
bezrobocie	160/496	171/565	188/590	196/645	163/507
niepełnosprawność	172/486	166/480	161/430	180/499	148/389
Długotrwała choroba	215/566	200/535	199/500	236/610	180/434
Bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzeniu gospodarstwa domowego	9/27	6/16	4/12	19/78	27/105

Potrzeba ochrony macierzyństwa	134/139	113/113	103/103	78/409	74/399
alkoholizm	17/51	8/16	13/25	14/34	5/12
Trudności w przystosowaniu do życia po opuszczeniu zakładu karnego	3/3	1/1	3/3	5/9	7/9

Źródło: Dane Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Krośnicach

1. Kwestia osób bezrobotnych ze szczególnym uwzględnieniem osób długotrwale pozostających poza rynkiem pracy

Statystyki dotyczące bezrobocia w znacznym stopniu zniekształcają obraz zjawiska ze względu na duży stopień tzw. bezrobocia utajonego oraz powszechności „pracy na czarno”. Bezrobocie powoduje, iż standard życia wielu rodzin stale się obniża w związku, z czym związany jest fakt rozszerzania się obszaru patologii społecznej.

Bezrobotnym zgodnie z definicją ustawową jest osoba pozostająca bez pracy, ale jednocześnie zdolna i gotowa do jej podjęcia w pełnym wymiarze czasu pracy. Bezrobocie, przyczyniając się do zubożenia materialnego, w bezpośredni sposób wpływa na poziom życia rodzin, wywierając negatywne skutki zwłaszcza w postaci:

- dezintegracji rodziny,
- zmniejszenia siły wsparcia emocjonalnego i solidarności pomiędzy członkami rodziny,
- zwiększenia ryzyka zaistnienia patologii życia społecznego,
- prowadzi do wykluczenia społecznego.

Długookresowe bezrobocie ma wpływ na ekonomiczną i psychospołeczną sferę życia człowieka bezrobotnego oraz jego rodzinę. Jednym z pierwszych skutków utraty pracy jest obniżenie standardu życia rodziny, także wtedy, gdy otrzymywane są świadczenia kompensujące płacę. Sytuacja materialna osób dotkniętych bezrobociem zależy od ich standardu życia w czasie zatrudnienia, a zwłaszcza od posiadanych dóbr trwałego użytku, oszczędności i długów. Trudności finansowe w takich rodzinach prowadzą do drastycznych ograniczeń wydatków nawet na podstawowe potrzeby bytowe.

Problem bezrobocia dotyczy nie tylko osoby nim dotkniętej, lecz także całej rodziny. Pogorszenie funkcjonowania rodziny jest proporcjonalne do okresu pozostawania bez pracy i może przejawiać się problemami i kryzysem w rodzinie, a nawet doprowadzić do jej

rozpadu. Pojawia się także groźba przyjmowania przez dzieci negatywnych wzorów osobowych, a w konsekwencji „dziedziczenia statusu osoby bezrobotnej”.

Duża liczba grupy osób bezrobotnych i długotrwale bezrobotnych świadczeniobiorców pomocy społecznej łączy się ze wzrostem zadań i wydatków oraz koniecznością dostosowania dotychczasowych form działania do nowych potrzeb. Podstawowe znaczenie w pomocy w wychodzeniu z bezrobocia ma praca socjalna oraz działania środowiskowe dotyczące aktywizacji osób bezrobotnych. Praca socjalna prowadzona przez pracowników socjalnych to między innymi pomoc w planowaniu nowych koncepcji życia zawodowego, rozbudzanie motywacji do działania ukierunkowanego na zatrudnienie, jak również technika kontaktu socjalnego, która pozwala na to, by pomoc uzależniona była i stymulowała aktywność osoby bezrobotnej i jego rodziny.

Niepokojący jest wpływ bezrobocia na zachowania patologiczne. Szczególnie niebezpiecznym zjawiskiem staje się alkoholizm i przemoc w rodzinie. Długie pozostawanie bez pracy może powodować procesy dezintegracji życia rodzinnego. Przymusowa bezczynność zawodowa i nieuregulowany tryb życia wywołują zachowania społecznie nieakceptowane, skierowane na rodzinę i lokalne środowisko. Negatywne emocje związane sytuacją bezrobocia przenoszone są na najbliższych, na środowisko rodzinne. Długotrwale bezrobocie, z jego negatywnymi konsekwencjami psychospołecznymi, wymaga odpowiednich form oddziaływań pomocy społecznej oraz instytucji bezrobotnych organizacji zajmujących się reintegracją zawodową.

Liczba bezrobotnych w Gminie, zarejestrowanych w Powiatowym Urzędzie Pracy w Miliczu wyniosła na koniec 2015 roku 308 osób w tym 159 kobiety, a w 2014 r. 381 osób w tym 196 kobiet. Wskaźnik bezrobocia dla całego powiatu (obejmującego trzy gminy: Milicz, Krośnice i Cieszków) wyniósł: w 2015 roku. 13%, a w 2014 roku 16,6%. Poziom bezrobocia na terenie powiatu w ostatnich latach obrazuje poniższa tabela. (ze względu na brak danych szczegółowych dot. bezrobocia w gminie Krośnice poniższe dane są danymi dla całego powiatu obejmującego trzy gminy: Milicz, Krośnice i Cieszków)

Tabela 4. Stan bezrobocia wg danych z Powiatowego Urzędu Pracy w Miliczu dla całego powiatu.

Stan na 31.12	Bezrobotni ogółem	Bezrobotni					Stopa bezrobocia
		Kobiety	Osoby z prawem do zasiłku	Osoby bez prawa do zasiłku	Osoby zamieszkałe na wsi	Niepełnosprawni	
2012	2 351	1 324	271	2 080	1 593	191	17,2%
2013	2 398	1 299	361	2 037	1 731	192	17,8%
2014	1 893	1 036	262	1 631	1 371	80	16,6%

2015	1 566	896	220	1 346	1 136	163	13,1%

* - wskaźnik bezrobocia rejestrowanego tj. procentowy udział bezrobotnych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym
 Źródło: dane z Powiatowego Urzędu Pracy w Miliczu

Na podstawie danych tabeli wyraźnie widać, iż wśród zarejestrowanych osób bezrobotnych około 54 - 57% stanowiły kobiety, których sytuacja na rynku pracy jest specyficzna (opieka nad dziećmi, urlopy macierzyńskie, wykształcenie, stan cywilny) i tym samym trudniejsza niż mężczyzn.

Tabela 5. Liczba bezrobotnych, ludności w wieku produkcyjnym i wskaźnika bezrobocia na terenie powiatu. Ujęcie dynamiczne w latach 2014-2015 w .

Stan na 31.12	ogółem bezrobotni	Bezrobotni wg wieku						Wskaźnik bezrobocia rejestrowanego w powiecie*
		18-24lata	25-34 lata	35-44 lata	45-54 lata	55-59 lata	60-64 lata	
rok 2014	1 893	303	516	398	343	225	108	16,6
rok 2015	1 566	264	384	347	270	190	113	13,1

* - wskaźnik bezrobocia rejestrowanego tj. procentowy udział bezrobotnych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym
 Źródło: dane z Powiatowego Urzędu Pracy w Miliczu

Wśród bezrobotnych przeważająca grupę stanowią osoby z wykształceniem zasadniczym zawodowym, którzy stanowią 36,2% bezrobotnych . Druga pod względem liczebności grupę stanowią osoby z wykształceniem gimnazjalnym i niższym - 28,3%.

Na terenie Gminy Krośnice w 2015 r. z pomocy społecznej, powodem udzielenia której było bezrobocie, skorzystało 135 rodzin, w tym osób w rodzinach 409.

Bezrobocie jest jednym z przesłanek do ubiegania się o przyznanie pomocy społecznej, wymienionej w art. 7 pkt 4 ustawy o pomocy społecznej z dnia 12 marca 2004 roku. Na terenie Gminy Krośnice w 2015r. z pomocy społecznej, powodem udzielenia której było bezrobocie, skorzystało 135 rodzin, w tym 409 osób co daje 4,90 ogółu mieszkańców.

Tabela 5. Liczba rodzin i osób korzystających z pomocy społecznej z tytułu bezrobocia w latach 2011 - 2015.

Stan na 31.12.	2011	2012	2013	2014	2015
Liczba rodzin	160	171	188	196	163
Liczba os .w rodzinach	496	565	590	645	507

Źródło: dane Gminnego ośrodka Pomocy Społecznej w Krośnicach

2. Kwestia osób niepełnosprawnych oraz przewlekle chorych.

Problem niepełnosprawności istniał od zawsze. Kulturę i serce narodu, od niepamiętnych czasów, oceniano po stosunku danej społeczności do osób starych, chorych i niepełnosprawnych.

Za niepełnosprawne uznaje się, zgodnie z ustawą z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych osoby, dotknięte trwałą lub okresową niezdolnością do pełnienia ról społecznych z powodu stałego lub długotrwałego naruszenia sprawności organizmu, w szczególności powodującą niezdolność do pracy.

Osoby niepełnosprawne napotykać liczne przeszkody związane z samodzielnym funkcjonowaniem. Są to problemy spotykane w życiu codziennym, rodzinie, pracy, urzędach, na ulicy, przybierające postać barier: architektonicznych, psychicznych, materialnych, prawnych czy społecznych. Od stopnia niepełnosprawności zależy czy osoba niepełnosprawna osiągnie odpowiednie wykształcenie, uzyska zatrudnienie, zapewni sobie materialne warunki życia, dostęp do infrastruktury medycznej i rehabilitacyjnej, do systemu edukacji i kultury.

Obok tych utrudnień osoba niepełnosprawna musi pokonać funkcjonujące nadal w społeczeństwie bariery świadomościowe: bierność, niezrozumienie, niechęć i niewiedzę.

Na podobne problemy napotykać osoby długotrwanie chore, które w okresie choroby mają ograniczone możliwości wypełniania swych ról społecznych, a nawet rodzinnych.

Problem osób niepełnosprawnych w naszej gminie jest bliski zarówno pracownikom samorządowym jak i społeczności lokalnej. Wiedzę na temat niepełnosprawności oraz działania integrujące środowisko lokalne z osobami niepełnosprawnymi propagują między innymi: GOPS w Krośnicach, Centrum Kultury, Szkoły na terenie gminy.

Niepełnosprawność oraz długotrwała choroba znajdują się w katalogu przesłanek do udzielenia pomocy społecznej, zgodnie z art. 7 pkt. 5 i 6 ustawy o pomocy społecznej z dnia 12 marca 2004r. Na terenie gminy z pomocy społecznej z tytułu niepełnosprawności skorzystało: w 2013 r. 161 rodziny (430 osób), w 2014 r. 180 rodzin (499 osób), w 2015 r., 148 rodzin (389 osób). Odsetek osób niepełnosprawnych spośród wszystkich osób korzystających z pomocy społecznej wyniósł: w 2013 r. - 15,15%, w 2014 r - 16,38%, w 2015 r. - 15,70%. Z tytułu długotrwałej choroby ilość osób korzystających z pomocy społecznej wyniosła: 199 rodzin (500 osób) w 2013 r., 236 rodzin (610 osób) w 2014 r, 180 rodzin (434 osób) w 2015 r. Odsetek osób długotrwanie chorych korzystających z pomocy społecznej wyniósł: w 2013 r. – 17,6%, w 2014 r. -20%, w 2015 r. - 17,5%.

Tabela 6. Liczba rodzin i osób korzystających z pomocy społecznej z tytułu niepełnosprawności w latach 2011 - 2015.

Stan na dzień 31.12.2015r.	2011	2012	2013	2014	2015
Liczba rodzin	172	166	161	180	148
Liczba osób w rodzinach	486	480	430	499	389

Źródło: dane Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Krośnicach

Tabela 7. Liczba rodzin i osób korzystających z pomocy społecznej z tytułu długotrwałej choroby w latach 2011-2015.

Stan na dzień 31.12. 2015r.	2011	2012	2013	2014	2015
Liczba rodzin	215	200	199	236	180
Liczba osób w rodzinach	556	535	500	610	434

Źródło: dane Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Krośnicach

Szczególna forma pomocy finansowej dla osób niepełnosprawnych jest zasiłek stały przyznawany w oparciu o art. 37 ust. 1 i 2 cyt. ustawy, który przyznawany jest pełnoletniej osobie samotnej lub pełnoletniej osobie w rodzinie, całkowicie niezdolnej do pracy z powodu wieku lub niepełnosprawności, jeżeli jej dochód, jak również dochód na osobę w rodzinie jest niższy niż kryterium dochodowe osoby samotnej lub niższy niż kryterium dochodowe rodziny. Ze świadczeń z tytułu niepełnosprawności i długotrwałej choroby w 2015 roku skorzystało łącznie 328 rodziny, co daje 13,2% z ogólnej liczby rodzin korzystających z pomocy społecznej.

Długotrwała choroba i niepełnosprawność stanowią w Polsce bardzo istotny czynnik wykluczenia społecznego. Mimo formalnie istniejącego powszechnego systemu opieki zdrowotnej, istnieje ryzyko wykluczenia z powodu deficytów funkcjonowania ochrony zdrowia.

3. Ubóstwo

"Ubóstwo"- to termin, który funkcjonuje w świadomości społecznej jako brak dostatecznych środków materialnych do życia, jako bieda, niedostatek. Idąc dalej - ubóstwo można zdefiniować także jako "stan poniżej pewnego zmiennego w czasie progu dochodowego lub progu realizacji potrzeb w odniesieniu do jednostki, rodziny lub grupy społecznej" (*T. Pilch, I. Lepalczyk, "Pedagogika społeczna"*).

Ubóstwo jest jednym z najbardziej znaczących składników warunkujących patologię życia społecznego w sensie najbardziej dramatycznym: egzystencjalnym, instytucjonalnym i politycznym. Jest składnikiem o tyle niebezpiecznym, że zwiększa dystans pomiędzy

poszczególnymi warstwami społecznymi, powoduje niemożność zaspokojenia potrzeb, co często prowadzi do frustracji. Ubóstwo jest jednym z najbardziej znaczących składników warunkujących patologię życia społecznego. Najczęstszymi powodami - drogami dochodzenia jednostek do ubóstwa są indywidualne sytuacje życiowe obejmujące takie aspekty jak:

- Bezrobocie;
- niepełnosprawność wszelkiego rodzaju, fizyczna, psychiczna, umysłowa;
- długotrwała, przewlekła choroba;
- rodziny niepełne, samotnie wychowujące dzieci;
- wielodzietność;
- uzależnienia (zwłaszcza narkomania i alkoholizm);
- samotność (zjawisko szczególnie częste wśród emerytów i rencistów posiadających niskie uposażenia finansowe);

Często powodem ubóstwa jest nie jeden a kilka nawarstwiających się problemów. Podstawowym czynnikiem ubóstwa jest bezrobocie - szczególnie długotrwałe tzw. długookresowe, powyżej 1 roku czasu, szczególnie narażone są tu tzw. *grupy wrażliwe*. Grupy wrażliwe to: młodzież, osoby niepełnosprawne, osoby o niskich kwalifikacjach (brak wykształcenia) kobiety, szczególnie po 40 i 50 roku życia oraz osoby w wieku nie mobilnym. Konsekwencją braku pracy jest zubożenie i nie uczestnictwo w życiu społecznym, ale również ograniczony dostęp do zabezpieczenia dochodowego w przyszłości. Praca jest bowiem źródłem ubezpieczenia społecznego: na okres niezdolności do pracy oraz starość.

Ubóstwo w różnym stopniu dotyka poszczególne grupy ludności i zależy od wielu czynników, zarówno demograficznych jak i społeczno - ekonomicznych. Powodem ubóstwa w decydującym stopniu jest wynik splotu indywidualnych sytuacji życiowych, z których zasadnicze znaczenie mają: bezrobocie, wielodzietność, przeludnienie mieszkań i ich złe warunki, podeszły wiek i emerytura starego portfela, niepełnosprawność, alkoholizm, niski poziom wykształcenia, pozostawanie w kręgu subkultury ubogich. W pomocy społecznej za osoby i rodziny ubogie uważa się te, których dochód nie przekracza kryterium dochodowego określonego przez Ustawę o pomocy społecznej. Tabela 6 prezentuje jak kształtowała się w latach 2011 - 2015 wysokość kryterium dochodowego.

Tabela . Wysokość ustawowego kryterium dochodowego w latach 2011 - 2015

rok	Kryterium dochodowe
2011	Np. - dla osoby samotnie gospodarującej – 477,00 zł

	- osoby w rodzinie, w której dochód na osobę nie przekracza kwoty – 351,00 zł
2012	Np. – dla osoby samotnie gospodarującej – 477,00 zł (do września 2012 roku) – dla osoby samotnie gospodarującej – 542,00 zł (od października 2012 roku) – osoby w rodzinie, w której dochód na osobę nie przekracza kwoty – 351,00 zł (do września 2012 roku) – osoby w rodzinie, w której dochód na osobę nie przekracza kwoty – 456,00 zł (od października 2012 roku)
2013	- dla osoby samotnie gospodarującej – 542,00 zł - osoby w rodzinie, w której dochód na osobę nie przekracza kwoty – 456,00 zł
2014	- dla osoby samotnie gospodarującej – 542,00 zł - osoby w rodzinie, w której dochód na osobę nie przekracza kwoty – 456,00 zł
2015	– dla osoby samotnie gospodarującej – 542,00 zł (do września 2015 roku) – dla osoby samotnie gospodarującej – 634,00 zł (od października 2015 roku) – osoby w rodzinie, w której dochód na osobę nie przekracza kwoty – 456,00 zł (do września 2015 roku) – osoby w rodzinie, w której dochód na osobę nie przekracza kwoty – 514,00 zł (od października 2015 roku)

Źródło: kryterium dochodowe zgodnie z Ustawą o pomocy społecznej

Z rozeznania służb społecznych wynika, iż osoby i rodziny dotknięte ubóstwem to w przeważającej części klienci GOPS Krośnice. W sumie na 1058 osób korzystające w 2015 r. z pomocy społecznej, z powodu ubóstwa korzystało 593 osoby.

Podkreślić należy, iż brak zaspokojenia podstawowych potrzeb bytowych w długim okresie czasu prowadzi do utraty nadziei i motywacji, wywołuje poczucie bezradności, pokrzywdzenia i niezadowolenia ze swego materialnego położenia. Postawy te oddziałują ujemnie na rodzinę, jej ogólne funkcjonowanie i wywołują niski stopień satysfakcji ze wspólnej egzystencji poszczególnych jej członków. Pogarszają się stosunki wewnątrzrodzinne, załamują się wszelkie układy wychowawcze i rodzinna wspólnota wartości. Spośród wielu funkcji pełnionych przez rodzinę modyfikacji ulegają zwłaszcza funkcje:

- ekonomiczno - konsumpcyjna (brak odpowiednio zaspokojonych podstawowych potrzeb członków rodziny tj. właściwe odżywianie, ubranie, wypoczynek, wykształcenie, realizacja zainteresowań i ambicji, korzystanie z dóbr kultury). Ubóstwo utrudnia dostęp do lepszego wykształcenia, gdyż osób ubogich nie stać na opłacanie dobrych szkół dla swoich dzieci. Brak środków uniemożliwia wyrwanie się ze środowiska, w którym ubodzy żyją na co dzień (wyjazd na wakacje, podróże), co obniża możliwość rozwoju fizycznego i intelektualnego młodzieży;
- opiekuńczo - wychowawcza (wzrasta częstotliwość nieporozumień, konfliktów w sferze stosunków rodzice - dzieci i rodzice - rodzice, słabnie autorytet niepracujących rodziców, zwłaszcza bezrobotnego ojca, nie ma właściwej organizacji pracy i czasu wolnego, brak kontaktów społecznych);
- socjalizacyjna (jednostki nie są przystosowane do istniejących w społeczeństwie zwyczajów i obyczajów, nie mają wpojonych wzorów postępowania, nie potrafią nawiązać właściwych kontaktów z ludźmi, brak im umiejętności współżycia z innymi);

- prokreacyjna (występowanie małżeństw bezdzietnych oraz upowszechnianie się modelu rodziny z jednym lub dwojgiem dzieci). Stereotyp ubogiego kojarzony jest z różnymi zjawiskami patologii, z wykształceniem się w stosunku do osób z tych środowisk postaw charakteryzujących się brakiem zaufania, podejrzliwością i nietolerancją, przejawianych przez inne grupy społeczne. W konsekwencji ubodzy nie są wybierani do władz, a więc nie mają wpływu na społeczne ramy funkcjonowania swojej grupy. Są zdani na reprezentacje innych grup społecznych, które mogą, ale nie muszą dostrzegać ich specyficznych potrzeb. Następuje proces marginalizacji, wykluczenia społecznego.

Tabela 10. Liczba zasiłkobiorców oraz liczba osób w rodzinach korzystających z pomocy z powodu ubóstwa w latach 2011 - 2015.

Stan na dzień 31.12.2015	2011	2012	2013	2014	2015
Liczba rodzin	368	184	352	235	201
Liczba osób w rodzinach	1266	649	735	745	593

Źródło: dane Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Krośnicach

4. Bezradność w prowadzeniu gospodarstwa domowego oraz problemy opiekuńczo wychowawcze rodzin objętych pomocą społeczną

Bezradność wynikająca z zaburzenia równowagi systemu rodzinnego przejawiającego się trudnościami we własnym wypełnianiu ról społecznych przez poszczególnych członków rodziny często jest przyczyną złego funkcjonowania rodziny. Objawia się to problemami w pełnieniu ról rodzicielskich i problemami wychowawczymi związanymi z prezentowaniem przez dzieci agresywnego zachowania, łamaniem obyczajów i norm społecznych. Wszelka pomoc w takim przypadku powinna zmierzać do udzielania rodzinie wsparcia w odbudowie prawidłowych relacji i umacniania własnych postaw rodzicielskich. Warunkiem powodzenia jest możliwie jak najwcześniejsze udzielenie pomocy oraz stosowanie działań profilaktyczno-ochronnych.

Część klientów GOPS stanowią rodziny z trudnościami opiekuńczo-wychowawczymi. Najczęściej niezaradność rodziny w opiece i wychowaniu własnych dzieci łączy się z innymi dysfunkcjami takimi jak: uzależnienie od środków psychoaktywnych, przemoc domowa, zaburzenia równowagi, systemu rodzinnego w sytuacjach kryzysowych, problemy w pełnieniu ról rodzicielskich, małżeńskich, zawodowych wyrażające się m. in. w postaci niedojrzałości emocjonalnej, problemach we współżyciu z ludźmi, trudnościach

adaptacyjnych, braku zaradności w prowadzeniu gospodarstwa domowego, problemy wychowawcze w środowisku rodzinnym, szkolnym ujawniające się w postaci zachowania buntowniczego, agresywnego, konfliktowego, łamania przez dzieci i młodzież panujących obyczajów, norm, wartości.

Środowisko rodzinne jest pierwszym środowiskiem wychowawczym w życiu dziecka. Tu nawiązuje ono pierwsze kontakty z innymi ludźmi i zdobywa pierwsze doświadczenia z dziedziny współżycia społecznego. Na środowisko rodzinne składają się: struktura rodziny, atmosfera wychowawcza w domu, warunki materialne i zdrowotne, stopień wykształcenia rodziców i ogólna struktura środowiska. Zaburzona struktura rodziny, często spotykana wśród świadczeniobiorców ośrodka, niekorzystnie wpływa na sytuację dziecka, na jego więź z rodziną. Rodziny - świadczeniobiorcy ośrodka odznaczają się często zaburzoną strukturą w postaci nieustabilizowanych formalnie i społecznie związków, rozkładem pożycia małżeńskiego, częstymi zmianami partnerów, występuje w nich przemoc skierowana na partnera lub dzieci.

W rodzinach zaburzonych rodzicom brakuje umiejętności tworzenia właściwego klimatu życia rodzinnego, rozładowywania napięć powstałych poza domem, właściwych wzorców komunikacji i dawania rodzinie poczucia bezpieczeństwa, obdarzania dzieci uwagą. Rodziny te często żyją w takich społecznościach, które nie chcą ingerować w życie innych lub nie potrafią pomóc gdyż same nie posiadają właściwych wzorców. W wielu sytuacjach dzieci pochodzące z tych rodzin pozostawione są same sobie, większość wolnego czasu spędzają wśród rówieśników na podwórku, częściej pojawiają się u nich problemy w szkole (mniej czasu poświęcają przygotowywaniu się do lekcji, przeżywają więcej porażek szkolnych w efekcie, czego rezygnują z podejmowania wysiłku w zdobywaniu wiedzy), w takiej sytuacji rodzice nie pomagają, lecz podwyższają wymagania w stosunku do ocen i zachowania dziecka lub też w ogóle przestają się nim interesować. Dzieci odrzucane przez środowisko rodzinne szukają akceptacji wśród rówieśników, łączą się w grupy subkulturowe, zaczynają wagarować, uciekać z domu i popadać w konflikt z prawem.

Problemy opiekuńczo - wychowawcze, przemoc w rodzinie, konflikty międzypokoleniowe wielokrotnie są przyczyną umieszczania dzieci i młodzieży w placówkach opiekuńczo - wychowawczych lub resocjalizacyjnych, a dla dorosłych ofiar przemocy domowej są powodem szukania schronienia i porad w placówkach i organizacjach „pomocowych”.

Praca z rodziną problemową winna zmierzać do uwzględnienia jej indywidualnych problemów oraz przyczyn powstałych problemów, a także do naprawy różnych systemów, których rodzina jest częścią składową:

- ✓ system oświatowy;
- ✓ system społeczności sąsiedzkiej;
- ✓ system społeczności zawodowej;
- ✓ system społeczności lokalnej.

W 2015 roku z pomocy społecznej GOPS w Krośnicach z powodu bezradności skorzystało łącznie 27 rodzin, w tym 105 osób, z czego 22 rodzin zdiagnozowano jako rodziny niepełne oraz 5 jako rodziny wielodzietne. Ze świadczeń z bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzeniu gospodarstwa domowego w 2015 roku skorzystało łącznie 27 rodzin, co daje 7,42 % z ogólnej liczby rodzin korzystających z pomocy społecznej.

Tabela 11. Liczba rodzin oraz liczba osób w rodzinach korzystających z pomocy z powodu bezradności w sprawach opiekuńczo - wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego w latach 2011 - 2015.

Stan na dzień 31.12.2015	Rodziny bezradnie w sprawach opiekuńczo wychowawczych i w prowadzeniu gospodarstwa domowego		
	Ogólna liczba	Rodziny samotnie wychowujące dzieci	Rodziny wielodzietne
2011 rok	9	8	1
2012 rok	6	6	0
2013 rok	4	4	0
2014 rok	19	16	3
2015 rok	27	22	5

Źródło: dane Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Krośnicach

5. Problem uzależnień: alkoholizm i narkomania

Alkoholizm jest zjawiskiem, które dotyka sporej liczby mieszkańców naszej gminy w różnym wieku, niezależnie od miejsca zamieszkania, płci, wykształcenia. Oprócz przytaczanych danych statystyczny wspomnieć należy, iż istnieje znaczna grupa osób mająca problem z alkoholem, ale nie uświadamiająca sobie tego faktu i nie szukająca pomocy. Bardzo często osoby nie uświadamiają sobie, że ich sposób picia stanowi już problem w

kategoriach uzależnienia. Alkoholicy to ludzie, którzy nie są w stanie konsekwentnie kontrolować swojego picia przez dłuższy czas i którzy nie mogą ręczyć za swe zachowanie po tym jak zaczną pić. Jest to choroba, którą można zatrzymać, ale nie wyleczyć. Można zaproponować sposoby i środki, które będą sprzyjać całkowitej abstynencji osoby uzależnionej i rekonstrukcji jej sposobu życia. Proces uzależnienia jest nieodwracalny, co nie oznacza braku możliwości powrotu do trzeźwego życia. Nie wystarczy jednak w tym celu przestać pić. Leczenie jest długotrwałym procesem, tak jak długotrwałym procesem jest rozwój uzależnienia.

Alkoholizm jest szczególnie drastycznym problemem w naszym kraju. Każdy człowiek doświadczający picia ma prawo do pomocy prawnej, socjalnej, psychologicznej i medycznej, bez naruszenia jego godności osobistej.

Nadużywanie alkoholu jest przyczyną powstawania innych problemów: zdrowotnych oraz problemów materialnych, zawodowych i wychowawczych. Powoduje zaburzenie relacji między członkami rodziny. Alkohol często bywa przyczyną agresji, stosowania przemocy wobec członków rodziny, stosowania niewłaściwych metod wychowawczych wobec dzieci, kryzysu a nawet rozpadu rodziny.

W rodzinach długotrwale nadużywających alkoholu wzorzec picia powielają dzieci. Niepokojącym zjawiskiem jest fakt wzrastania liczby osób uzależnionych i obniżania się wieku osób sięgających po alkohol. Coraz częściej interwencje w leczeniu alkoholizmu rozpoczyna się od nieuzależnionych członków rodzin uwikłanych w problem alkoholowy. Zgodnie z zapisami ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałania alkoholizmowi - udzielanie pomocy rodzinom, w których występują problemy alkoholowe, a w szczególności ochrona przed przemocą w rodzinie należy do zadań własnych gminy. Z przeprowadzonych w 2015r., na terenie Gminy, statystyk wynika, iż problemy związane z alkoholem są poważne i narastające. Poniżej przedstawiono dane z 2015r zaczerpnięte ze statystyk policyjnych obrazujące problem „alkoholowy”.

W roku 2015 wzrosła ilość osób zatrzymanych lub doprowadzonych do wytrzeźwienia pośród osób podejrzewanych o stosowanie przemocy w rodzinie. W analizowanym okresie wyniosła ona 48,75% (w roku 2014 - 43,48%). Jest efektem zintensyfikowania działań zmierzających do ograniczenia zjawiska przemocy w rodzinie i izolowania jej sprawców od ofiar. Efekty innych przedsięwzięć podejmowanych w tym zakresie to procedura „Niebieskie Karty”, w 2014 założono 20 Niebieskich kart natomiast 2015 roku założono 29 kart.

W 2015 roku policja na terenie Gminy Krośnice podjęła następujące czynności:

- 12 osób zatrzymano do wytrzeźwienia;

- 32 wnioski o leczenie skierowane do Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Krośnicach;
- złożono 14 wniosków o leczenie skierowane do Prokuratury;
- przeprowadzono 24 interwencje związane z Niebieską Kartą;
- wszczęto 6 postępowań w związku z podejrzeniem znęcania się nad rodziną.

W 2014 r Gmina Krośnice realizowała projekt dofinansowany z Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego skierowany do osób wykluczonych, uświadamiających sobie problem choroby alkoholowej u siebie lub w swoim najbliższym otoczeniu. Problemem grupy do której kierowany był projekt to osoby długotrwale wykluczone społecznie, którego skutkiem jest szkodliwe uzależnienie i rozpad rodziny - uzależnienie, w rozumieniu psychologicznych, od pewnego stylu życia, stereotypu zachowania i środowiska. Nadużywanie alkoholu przez jednego członka rodziny destabilizuje funkcjonowanie całej rodziny, rodzi liczne problemy, skłania niepijących członków rodziny do szukania sposobów pozwalających im przetrwać w sytuacji ciągłego stresu, braku poczucia bezpieczeństwa i stabilizacji oraz niemożności zaspokojenia elementarnych potrzeb psychologicznych i biologicznych. Celem realizowanego projektu było przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu poprzez wzbudzanie motywacji do rozpoczęcia procesu zmiany siebie i swojej sytuacji życiowej u osób uzależnionych od alkoholu oraz ich rodzin z terenu Gminy Krośnice.

Narkomania - potoczne określenie odnoszące się do uzależnienia od substancji chemicznych wpływających na czynność mózgu.

Od początku lat dziewięćdziesiątych obserwujemy w naszym kraju znaczny wzrost rozmiarów problemu narkotyków. Szybko zwiększało się rozpowszechnienie eksperymentalnego i okazjonalnego używania substancji nielegalnych wśród młodzieży. Pojawiły się pierwsze sygnały zainteresowania narkotykami wśród dorosłych. Rosły w znacznym tempie wskaźniki narkomanii rozumianej jako regularne używanie narkotyków powodujące poważne problemy. Zwiększała się podaż narkotyków na nielegalnym rynku i w ślad za tym ich dostępność. Wraz ze wzrostem ilościowym następowały zmiany jakościowe. Polska „scena leków” zaczęła upodabniać się do zachodnioeuropejskich. Pojawiły się na szerszą skalę nowe, charakterystyczne dla krajów zachodnich substancje i nowe wzory ich używania, które choć pod pewnymi względami są mniej destruktywne, sprzyjają rozwojowi problemu. Nowe środki takie jak: amfetamina, heroina w odmianie do palenia czy

halucynogeny, a przede wszystkim przetwory konopi, nie kojarzą się w świadomości młodych ludzi z narkomanią i jej ciemnymi stronami.

Łatwości sięgnięcia po nowe środki sprzyja nie tylko ich „image” oraz wzrost ich dostępności, ale również mniej inwazyjne sposoby przyjmowania.

Jednym z najczęściej stosowanych działań mających na celu przeciwdziałanie alkoholizmowi i narkomanii i ich ograniczenie jest profilaktyka, która ma na celu m.in. informowanie o ich szkodliwych następstwach. Tymczasem w wielu przypadkach powoduje ono tylko rozbudzenie ciekawości młodzieży na skutek tendencyjnych informacji i ich nadawców. Tylko właściwie dobrane programy profilaktyczne mogą się przyczynić do odrzucenia niewłaściwego zachowania. Powinny one ukazywać postawy społecznie akceptowane, wzorce alternatywne wobec subkultury alkoholowej i narkomańskiej. Wobec tego programy profilaktyczne nie powinny się koncentrować na straszeniu i proponowaniu abstynencji, ale na informowaniu o mechanizmach uzależnienia, na rozwijaniu umiejętności odpowiedzialnego podejmowania decyzji, a także umiejętności radzenia sobie w trudnych sytuacjach życiowych oraz na sprzyjaniu rozwojowi osobowości.

Jednym z powodów korzystania z pomocy społecznej są również uzależnienia od alkoholu oraz od narkotyków. W 2015 roku z tego tytułu pomocą społeczną objętych było 5 rodzin w tym 12 osób

Tabela 10. Liczba zasiłkobiorców oraz liczba osób w rodzinach korzystających z pomocy z powodu uzależnień w latach 2011-2015.

Stan na dzień 31.12.2015	2011	2012	2013	2014	2015
Liczba rodzin	17	8	13	14	5
Liczba osób w rodzinach	51	18	25	34	12

Źródło: dane Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Krośnicach

6. Osoby w wieku podeszłym i sędziwym

Jednym z celów polityki społecznej realizowanych przez Ośrodek Pomocy Społecznej jest ułatwienie funkcjonowania w środowisku lokalnym osób starszych. Z danych demograficznych wynika, że społeczeństwo naszej gminy starzeje się i proces będzie narastał. W 2015 roku (dane z grudnia 2015r.) na 8 251 mieszkańców gminy przypadało 1304 osoby w wieku podeszłym, w tym 404 mężczyzn po 65 roku życia oraz 900 kobiet po 60 roku życia, co stanowi 15,8 % mieszkańców gminy.

W przyszłości szczególną uwagę będzie należało zwrócić na pomoc i aktywizację osób „złotego wieku”. Należy dołożyć wszelkich starań, aby ograniczyć marginalizację i wykluczenie tej kategorii mieszkańców z życia społecznego. Działania w głównej mierze należy ukierunkować na wsparcie osób starszych w środowisku zamieszkania, oferując szeroki wachlarz usług socjalnych, gdyż zmiany związane z wiekiem prowadzą do ograniczenia samodzielności, utraty poczucia bezpieczeństwa i wynikającej z niej niemożności podejmowania samodzielnych decyzji. Zawęża się własny horyzont patrzenia na świat, zmniejsza się sprawność intelektualna, stary człowiek czuje się zagubiony. Bardzo często poczucie zagubienia wynika po prostu z lęku, trosk i osamotnienia.

7. Marginalizacja osób, które odbyły wyrok w zakładach karnych

Nieznaczny procent spośród osób korzystających z pomocy społecznej GOPS w Krośnicach stanowią osoby, które odbyły kary więzienia. O problemie braku pracy wśród skazanych i byłych więźniów trudno mówić wyłącznie w kontekście ich wykształcenia czy umiejętności zawodowych. Głównym kłopotem osób skazanych ze znalezieniem pracy jest kompleksowość ich problemów. Skazany jest zawsze obciążony zapisem o karalności, a także w wielu przypadkach nie ma wykształcenia ani przygotowania zawodowego. Ma on kłopoty rodzinne, pozostaje w konflikcie z najbliższymi, nie ma dokąd wracać, jest obciążony nałogami lub łatwo im ulega. Wszystko to powoduje, że myśl o możliwości stałej pracy z trudnością pojawia się w głowie byłego więźnia. W Polsce osoby skazane zazwyczaj mają niskie wykształcenie, chociaż Służba Więzienna nie obserwuje poważnego problemu analfabetyzmu, który występuje w Europie Zachodniej i Stanach Zjednoczonych, to jednak z pewnością możemy mówić o analfabetyzmie funkcjonalnym - braku zrozumienia czytanych tekstów. Większość skazanych, zwłaszcza na kary pozbawienia wolności, ma wykształcenie podstawowe lub zawodowe, często także zdobyte „dzięki” pobyтови w więzieniu. Kolejny problem jest fakt, że skazani niejednokrotnie w ogóle nie funkcjonowali na rynku pracy (czasami mimo dojrzałego wieku), wielu z nich formalnie nigdy nie pracowało lub miało długą, nierzadko kilkuletnią czy kilkunastoletnią przerwę w zatrudnieniu. Przez ten czas rynek pracy bardzo się zmienił. Zmianie uległy także technologie, materiały oraz wymagania dotyczące umiejętności nawet w stosunku do pracowników fizycznych. Ponadto znaczna część osadzonych pochodzi ze środowisk, gdzie występuje pokoleniowe bezrobocie, dlatego nie mają oni nawet społecznych wzorców podejmowania zatrudnienia, a praca nie jest cenioną wartością. Skazani często wywodzą się z rodzin, gdzie wyłącznym sposobem na przetrwanie stało się umiejętne korzystanie z pomocy społecznej. Pracownicy zakładów

penitencjarnych i organizacji, które zajmują się skazanymi oceniają, że co najmniej 90% osadzonych pochodzi ze środowisk marginalizowanych, borykających się z biedą, przemocą oraz uzależnieniami.¹⁴ Skazani często nie potrafią samodzielnie odnaleźć się na rynku pracy, nie umieją rozwiązać osobistych oraz zawodowych problemów i są praktycznie skazani na życie ze świadczeń otrzymywanych z pomocy społecznej. Często ich rodziny korzystają z takiej pomocy latami. W więzieniu osadzeni nabywają syndrom „wyuczonej bezradności”. Długie przebywanie w jednostce zamkniętej pozbawia ich umiejętności rozwiązywania własnych problemów i podejmowania jakichkolwiek decyzji. Kolejnym problemem do pokonania jest kwestia braku umiejętności radzenia sobie z negatywnymi emocjami oraz agresją. Te cechy często doprowadziły do ukarania i są nadal balastem w powrocie do normalnego funkcjonowania w społeczeństwie. Skazani mają też często problem z alkoholem. Od 80% - 90% recydywistów popełniło przestępstwo w związku z alkoholem (najczęściej pod jego wpływem). W zakładach karnych funkcjonują oddziały terapeutyczne, które zajmują się leczeniem uzależnionych (zarówno od alkoholu, jak i od narkotyków), ale obecnie na miejsce w takim oddziale czeka się od 6 miesięcy do 1,5 roku.

W 1996 r. spośród 227731 skazanych, aż 67782 osoby (30%) były już karane. Od lat niepokojący jest fakt, że większość skazanych to osoby, które nie ukończyły 30 lat. Przeszło 80% młodocianych (osób do 21 roku życia) zostało uwięzionych w związku z przestępstwami przeciwko mieniu. W 1997 r. w więzieniach przebywało o 61% więcej kobiet niż w roku 1989, z czego 47,3% za przestępstwa przeciwko mieniu¹⁵. Ta smutna statystyka pokazuje, że przestępczość dla wielu osób jest alternatywnym sposobem utrzymywania siebie i rodziny, a ogrom tego zjawiska jest bezpośrednio związany ze zmianą systemu oraz załamaniem się rynku pracy. Mimo że od tego czasu minęło 19 lat, skutki są nadal bardzo odczuwalne.

8. Marginalizacja i wykluczenie społeczne

Warto też zauważyć, że w wielu przypadkach wyżej opisane problemy nie występują pojedynczo, ale zespołowo, nawarstwiają się, stawiając jednostkę w bardzo nie korzystnej sytuacji materialno - bytowej i społecznej. Prowadzą do marginalizacji i wykluczenia osób i rodzin dotkniętych jednym lub kilkoma z powyżej opisanych problemów.

Zjawisko wykluczenia społecznego jest trudno definiowalne. Mamy, bowiem do czynienia z wieloma nakładającymi się wymiarami. Wykluczenie społeczne to sytuacja

¹⁴ Dagmara Woźniakowska przy współpracy: Piotra Bugno, Marka Łagodzińskiego, Pawła Nasiłkowskiego, Skazani i byli skazani na rynku pracy – ocena problemu z punktu widzenia organizacji pozarządowych, Warszawa 2006, s.8.

¹⁵ Tamże s. 9

uniemożliwiająca lub w sposób znaczny utrudniająca jednostce (osobie) lub grupie zgodnie z prawem pełnienie ról społecznych, korzystanie z dóbr publicznych infrastruktury społecznej - gromadzenie zasobów i zdobywanie dochodów w godny sposób.

Wykluczenie społeczne to brak lub ograniczenie możliwości uczestniczenia, wpływania i korzystania z podstawowych instytucji publicznych i organizacji, które powinny być dostępne dla wszystkich, a w szczególności osób ubogich. Dotyczy osób i rodzin czy też grup ludności, które:

- żyją w niekorzystnych warunkach materialnych (ubóstwo)
- nie posiadają odpowiednich kwalifikacji umożliwiających im wejście na rynek pracy, założenie rodziny, czy też utrudniają dostosowanie się do zmieniających się warunków społeczno - ekonomicznych
- posiadają cechy utrudniające im korzystanie z powszechnych (codziennych) zasobów społecznych na skutek niepełnosprawności, uzależnienia, długotrwałej choroby, uzależnień, czy innych cech indywidualnych
- są przedmiotem niszczącego działania innych osób: przemocy, szantażu, agresji

Proces wykluczania	może być: dynamiczny, wielowymiarowy
Przejawy wykluczenia	bezdolność, samotność, bierność, nieprzestrzeganie norm współżycia
Skutki dla osób zagrożonych wykluczeniem	deprywacja potrzeb, bezradność, osłabienie więzi rodzinnych, rozpad rodziny, izolacja, marginalizacja, utrata poczucia własnej tożsamości i celu w życiu (tzw., „zatrącenie siebie”)
Skutki dla społeczeństwa w tym społeczeństwa lokalnego	ograniczenie demokracji, zagrożenie demokracji, ekstremalne nierówności, pojawienie się podklas

Grupy wrażliwe na wykluczenie społeczne to:

- dzieci i młodzież ze środowisk zaniedbanych;
- dzieci wychowujące się poza rodziną;
- kobiety samotnie wychowujące dzieci;
- ofiary patologii życia rodzinnego;
- osoby bezrobotne w tym długotrwale bezrobotne;
- osoby o niskich kwalifikacjach;
- osoby żyjące w bardzo trudnych warunkach mieszkaniowych;
- niepełnosprawni i osoby przewlekle chore;
- osoby chorujące psychicznie;
- osoby samotne w podeszłym wieku;

- osoby opuszczające zakłady karne;
- bezdomni;
- osoby uzależnione od narkotyków i alkoholu;
- członkowie rodzin osób uzależnionych/ osoby współuzależnione;
- imigranci (szczególnie utrzymujący się z nielegalnej pracy).

VII. Formy świadczonej pomocy przez Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Krośnicach

1. Informacje ogólne

Celem pomocy społecznej jest zaspokajanie niezbędnych potrzeb życiowych osób i rodzin oraz umożliwienie im bytowania w warunkach odpowiadających godności człowieka. Prawo do świadczeń z pomocy społecznej uwarunkowane jest wykazaniem się własną aktywnością w zakresie zaspokajania swych potrzeb życiowych. Pomoc społeczna nie może stanowić stałego źródła utrzymania, zwłaszcza, jeśli chodzi o osoby, które mają wszelkie warunki ku temu, aby podjąć pracę. Zakłada się, że pomoc społeczna powinna w miarę możliwości doprowadzić do życiowego uaktywnienia się osoby korzystającej ze świadczeń, a także jej integracji ze środowiskiem.

Adresatami pomocy społecznej są obywatele Polski i cudzoziemcy posiadających prawo stałego pobytu lub status uchodźcy, zamieszkujący i przebywający na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej.

Osoby i rodziny, które korzystają z pomocy społecznej obowiązane są do współdziałania w rozwiązywaniu swoich trudnych sytuacji życiowych przy wsparciu ze strony pracownika socjalnego.

Wysoce niepokojące jest także trwałe uzależnienie się od pomocy społecznej i niechęć do podejmowania osobistej odpowiedzialności za los własny i własnej rodziny, prowadzący do wykorzystania pomocy społecznej i instytucji gminnych, jako naturalnego i należącego sposobu świadczeń ze strony społeczeństwa.

Jednym z głównych celów prowadzonej polityki społecznej powinno być, zatem wyrobienie umiejętności społecznych w takim zakresie, aby mieszkańcy potrafili samodzielnie rozwiązywać pojawiające się przed nimi problemy i zagrożenia, a instytucje

państwowe i samorządowe winny pełnić wobec jednostek, rodzin i organizacji społecznych jedynie rolę pomocniczą.

2. Zasady udzielania świadczeń z pomocy społecznej

Prawo do świadczeń pieniężnych z pomocy społecznej przysługuje zgodnie z art. 8 ust. 1 pkt. 1, 2, 3 ustawy o pomocy społecznej z dnia 12 marca 2004 roku (tekst jednolity Dz. U. z 2015 poz.163 ze zmianami)

- osobie samotnie gospodarującej, której dochód nie przekracza kwoty 634,00 złotych miesięcznie;
- osobie w rodzinie, w której dochód na osobę w rodzinie nie przekracza kwoty 514,00 złotych miesięcznie;
- rodzinie, której dochód nie przekracza sumy kwot kryterium dochodowego na osobę w rodzinie, przy jednoczesnym wystąpieniu co najmniej jednego z powodów wymienionych w art. 7 pkt 2 - 15 ustawy o pomocy społecznej z dnia 12 marca 2004 roku lub innych okoliczności uzasadniających udzielenie pomocy społecznej.

Pomoc społeczna polega w szczególności na:

- przyznawaniu i wypłacaniu przewidzianych ustawą świadczeń,
- pracy socjalnej,
- prowadzeniu i rozwoju niezbędnej infrastruktury socjalnej,
- analizie i ocenie zjawisk rodzących zapotrzebowanie na świadczenia pomocy społecznej,
- realizacji zadań wynikających z rozeznania potrzeb społecznych,
- rozwijaniu nowych form pomocy społecznej w samopomocy w ramach zidentyfikowanych potrzeb.

Świadczenia pomocy społecznej udzielane są na wniosek osoby zainteresowanej jej przedstawiciela bądź innej osoby, za zgodą zainteresowanego, lub na wniosek przedstawiciela ustawowego. Pomoc może być także udzielona z urzędu. Rodzina lub osoba zgłasza się po pomoc do OPS w miejscu zamieszkania. Decyzje o przyznaniu lub odmowie przyznania pomocy wymagają przeprowadzenia uprzednio wywiadu środowiskowego /rodzinnego/ przez pracownika socjalnego.

Pomocy społecznej na zasadach określonych w ustawie udziela się osobom i rodzinom, w szczególności z powodu: ubóstwa, sieroctwa, bezdomności, bezrobocia, niepełnosprawności, długotrwałej lub ciężkiej choroby, przemocy w rodzinie, potrzeby ochrony macierzyństwa lub wielodzietności, bezradności w sprawach opiekuńczo - wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego, zwłaszcza w rodzinach niepełnych i wielodzietnych, braku umiejętności w przystosowaniu do życia młodzieży opuszczającej placówki opiekuńczo - wychowawcze, trudności w integracji osób, które otrzymały status uchodźcy, trudności w przystosowaniu do życia po opuszczeniu zakładu karnego, alkoholizmu lub narkomanii, zdarzenia losowego i sytuacji kryzysowej, klęski żywiołowej lub ekologicznej.

3. Świadczenia pomocy społecznej

Zgodnie z zapisem art. 36 ustawy o pomocy społecznej, świadczeniami z pomocy społecznej są: świadczenia pieniężne i świadczenia niepieniężne. Do pomocy finansowej zaliczamy: zasiłek stały, zasiłek okresowy, zasiłek celowy i specjalny zasiłek celowy, zasiłek i pożyczka na ekonomiczne usamodzielnienie się, pomoc dla rodzin zastępczych, pomoc na usamodzielnienie się oraz na kontynuowanie nauki, świadczenia pieniężne na utrzymanie i pokrycie wydatków związanych z nauką języka polskiego dla uchodźców. Natomiast do świadczeń niepieniężnych: pracę socjalną, bilet kredytowany, składki na ubezpieczenie zdrowotne, składki na ubezpieczenie społeczne, pomoc rzeczowa, w tym na ekonomiczne usamodzielnienie się, sprawienie pogrzebu, poradnictwo specjalistyczne, interwencja kryzysowa, schronienie, posiłek, niezbędne ubranie, usługi opiekuńcze w miejscu zamieszkania, w ośrodkach wsparcia oraz w rodzinnych domach pomocy, specjalistyczne usługi opiekuńcze w miejscu zamieszkania oraz w ośrodkach wsparcia, mieszkanie chronione, pobyt i usługi w domu pomocy społecznej, opiekę i wychowanie w rodzinie zastępczej i placówce opiekuńczo-wychowawczej, pomoc w uzyskaniu odpowiednich warunków mieszkaniowych, w tym w mieszkaniu chronionym, pomoc w uzyskaniu zatrudnienia, pomoc na zagospodarowanie w formie rzeczowej dla osób usamodzielnianych, szkolenia, poradnictwo rodzinne i terapia rodzinna prowadzone przez ośrodki adopcyjno-opiekuńcze. Ponadto ustawa o pomocy społecznej z dnia 12 marca 2004 roku określa szczegółowo zakres zadań własnych gminy o charakterze obowiązkowym oraz zadania własne gminy.

W 2015 r. z pomocy społecznej wypłaconej przez GOPS w Krośnicach skorzystało w sumie 2 102 osób. Formy pomocy oferowanej przez GOPS obrazuje poniższa tabela.

Forma pomocy. Stan na dzień 31.12.2015r.	Liczba osób korzystających z danej formy pomocy				
	2011	2012	2013	2014	2015
Zasilek stały	85	96	125	96	75
Zasilek okresowy	746	841	896	786	610
Zasilek celowy	859	750	825	698	404
Zasilek specjalny	263	325	172	244	270
Sprawienie pogrzebu	0	0	0	0	1
Posiłki	862	744	717	762	723
Usługi opiekuńcze (PCK)	6	6	8	3	10
Zdarzenia losowe	4	2	7	11	9
Razem	2825	2764	2750	2600	2102

Źródło: dane Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Krośnicach.

Ilość wypłacanych zasiłków w poszczególnych latach:

Rodzaj zasiłku	2013	2014	2015
Zasiłki rodzinne	9913	8892	8078
Dodatki do zasiłku rodzinnego	5519	5013	4480
Zasiłki pielęgnacyjne	4000	3918	3425
Świadczenia pielęgnacyjne	836	614	492
Specjalny zasiłek opiekuńczy	31	75	130
Zasiłek dla opiekuna	-	518	234

Źródło: dane Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Krośnicach.

Wartość przyznanych świadczeń z pomocy społecznej w 2015 roku to 844 928 zł. W tym kwota wypłaconych zasiłków stałych i zasiłków okresowych wyniosła: 489 830 zł, kwota wypłaconych zasiłków celowych 36 086 zł, kwota wypłaconych zasiłków specjalnych 28 935 zł, kwota przeznaczona na dożywianie (posiłki) wyniosła: 237 080 .zł, kwota przeznaczona na usługi opiekuńcze 52 997 zł.

Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej szczególnie nacisk kładzie na realizację wieloletniego rządowego programu „Pomoc państwa w zakresie dożywiania”. Dożywianiem w szkołach i przedszkolach w Gminie Krośnice w 2015 r. objętych było 299 dzieci, co stanowi 28,02 % łącznej liczby uczniów i przedszkolaków ze wszystkich szkół z terenu gminy Krośnice.

Świadczenia rzeczowe to nie tylko pomoc w formie dożywiania dzieci w szkołach, to także przyznawane świadczenia w naturze dla tych osób i rodzin, gdzie

zachodzi podejrzenie o zmarnotrawieniu przyznanej pomocy finansowej lub wykorzystania jej niezgodnie z przeznaczeniem np. na zakup alkoholu. Pomoc w naturze to między innymi: leki, węgiel, drewno, jabłka, żywność z banku żywności

VIII. Diagnoza problemów społecznych gminy

1. Wprowadzenie do badania

W celu diagnozy zagrożeń społecznych na terenie gminy Krośnice przeprowadzono badanie ankietowe, które objęło trzy wybrane grupy mieszkańców gminy. Łącznie w badaniu wzięło udział 263 respondentów.

1. Dzieci i młodzież szkolna	• Uczniowie szkoły podstawowej (58)• Uczniowie szkoły gimnazjalnej (90)
2. Dorośli mieszkańcy gminy	• 101 osób
3. Sprzedawcy alkoholu	• 14 osób

Celem przeprowadzonych badań była analiza wybranych problemów społecznych, występujących na terenie gminy. Badany obszar dotyczył kwestii takich jak:

Problem alkoholowy - spożywanie, uzależnienie oraz dostępność napojów alkoholowych dla dzieci i młodzieży na terenie gminy, skala problemu wśród dorosłych mieszkańców gminy;

Problem nikotynowy - spożywanie, uzależnienie oraz dostępność dla dzieci i młodzieży szkolnej na terenie gminy, skala problemu wśród dorosłych mieszkańców gminy;

Problem narkotykowy - rozpowszechnienie i dostępność narkotyków oraz dopalaczy, skala problemu wśród dorosłych mieszkańców, dzieci i młodzieży szkolnej na terenie gminy;

Zjawisko przemocy na terenie szkoły oraz domu - skala zjawiska, wiedza i opinie odnośnie problemu społecznego;

Badanie realizowane w szkołach odbyło się w styczniu 2016 r. i zrealizowano 148 ankiet z uczniami, na przełomie stycznia i lutego zostały zebrane dane wśród dorosłych mieszkańców gminy oraz sprzedawców alkoholu. Łącznie zrealizowano 263 ankiet. Zróżnicowany dobór próby do badania umożliwił pogłębienie badanych zjawisk związanych bezpośrednio z zagrożeniami społecznymi na terenie gminy Krośnice oraz uzyskanie informacji i opinii z różnych środowisk. Analiza i interpretacja danych pozwoliła na

sformułowanie wniosków oraz rekomendacji względem planowanych przyszłych działań profilaktycznych prowadzonych na terenie gminy Krośnice.

2. Metodologia badania

Badanie diagnozujące problemy społeczne na terenie gminy Krośnice zostało przeprowadzone zgodnie z metodologią ilościową, przy użyciu kwestionariusza ankiety. Koncepcja badania uwzględniła zapewnienie trafności oraz rzetelności planowanych działań, z czym wiązała się przede wszystkim triangulacja źródeł danych, która polegała na zgromadzeniu informacji od różnych grup mieszkańców gminy Krośnice: uczniów (uczniowie szkoły podstawowej, gimnazjalnej), dorosłych mieszkańców oraz sprzedawców alkoholu.

Głównym celem badania było poznanie opinii oraz postaw względem wybranych problemów społecznych: problemu alkoholowego, nikotynowego, narkotykowego oraz zjawiska przemocy (w tym cyberprzemocy), a także oszacowanie skali występowania tych zjawisk w badanej gminie.

W celu znalezienia odpowiedzi na główne kwestie problemowe przeprowadzone zostały trzy komplementarne badania. Do badania wybrano trzy grupy mieszkańców gminy Krośnice, których opinie pozwoliły na wieloaspektowe potraktowanie badanej tematyki, analizę nasilenia oraz dynamiki wybranych problemów: uczniów, dorosłych mieszkańców oraz sprzedawców alkoholu. Każda grupa respondentów wniosła coś nowego względem badanych zagadnień i pozwoliła na lepszą diagnozę oraz głębsze zrozumienie występujących problemów społecznych, czego efektem końcowym jest niniejsze opracowanie wyników badania w formie raportu.

Kwestionariusz ankiety użyty w badaniu miał, niezależnie od badanej grupy, podobną konstrukcję. Różnice w kwestionariuszach kierowanych do poszczególnych grup, związane były przede wszystkim z ich specyfiką (cechami społeczno - zawodowymi).

Badanie uczniów odbyło się drogą elektroniczną, przy użyciu internetowego systemu do przeprowadzania badań społecznych i zbierania danych, zaś pozostałe grupy otrzymały kwestionariusz w wersji papierowej. Ankieta wypełniana była samodzielnie przez badanych, co ma niebagatelną rolę w przypadku badania postaw i opinii względem 5 delikatnych i drażliwych kwestii (alkoholizm, przemoc, zażywanie narkotyków). Przed przystąpieniem do ankietowania dzieci i młodzieży szkolnej, za każdym razem uzyskiwano zgodę dyrekcji placówki szkolnej na przeprowadzenie badania, udzielano informacji o całkowitej anonimowości oraz o zasadach wypełniania kwestionariuszy, by zminimalizować ryzyko

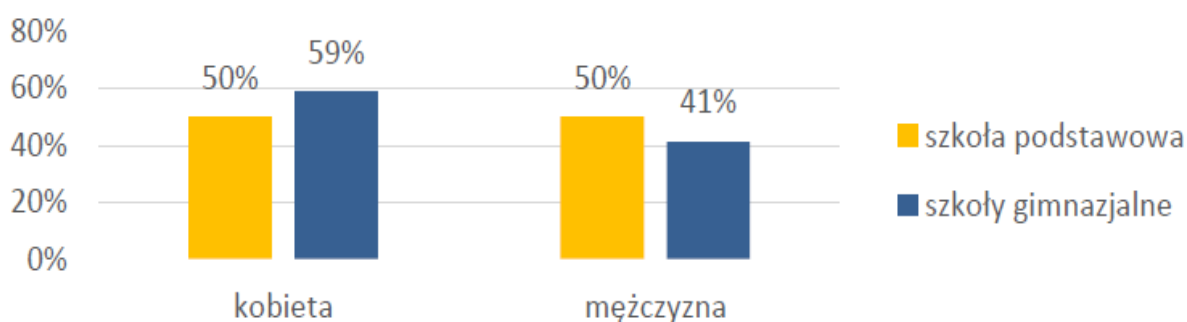
występowania braków danych. Wyniki przedstawione w raporcie mają charakter procentowy, a ewentualne dysproporcje związane są z zaokrągleniem do liczb całkowitych. Wyjątkiem jest opracowanie odpowiedzi uzyskanych od sprzedawców, ponieważ w badaniu wzięło udział 14 respondentów z tej grupy. W ankiecie pojawiły się także pytania wielokrotnego wyboru. W przypadku części badania dotyczącej uczniów, analizy zostały przedstawione na zasadzie porównań między grupami: uczniami szkoły podstawowej oraz gimnazjalnej, co ułatwia proces wnioskowania i zauważenia ewentualnych różnic i dysproporcji. Jeżeli odpowiedzi na dane pytanie nie zostały przedstawione z podziałem na grupy oznacza to, że zostało ono zadane wyłącznie wśród starszej młodzieży szkolnej.

3. Badanie dzieci i młodzieży szkolnej na terenie gminy Krośnice

3.1. Struktura badanej próby

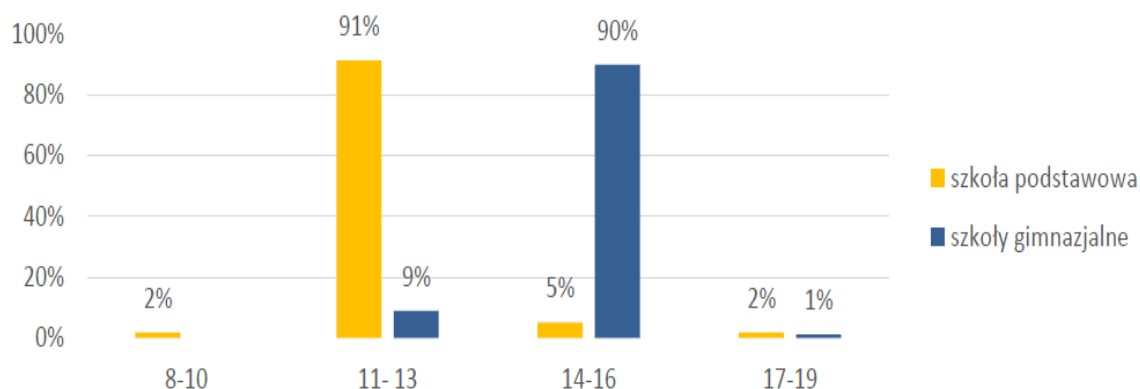
W badaniu wzięło udział 58 uczniów szkoły podstawowej oraz 90 uczniów szkoły gimnazjalnej. Wśród respondentów klas młodszych znalazło się 50% kobiet oraz 50% mężczyzn. Wśród respondentów klas starszych - 59% kobiet oraz 41% mężczyzn.

WYK. 1 PŁEĆ

Wśród uczniów szkoły podstawowej najwięcej respondentów znalazło się w kategorii wiekowej 11 - 13 lat (91%), 2% to osoby, które nie ukończyły 11 lat, 5% to osoby, które ukończyły 14 lat, zaś 2% wskazało błędną odpowiedź „17 - 19 lat”. W przypadku uczniów szkoły gimnazjalnej 90% znalazło się w kategorii 14 - 16 lat, 9% to uczniowie, którzy nie ukończyli 14 lat, zaś 1% to osoby, które ukończyły 17 lat.

WYK. 2 KATEGORIE WIEKOWE

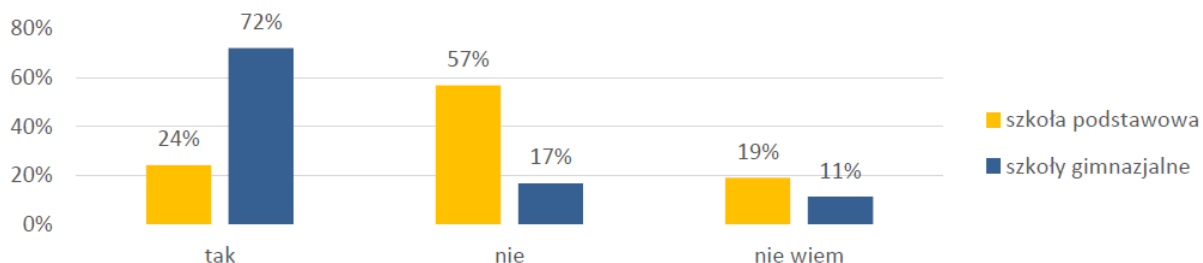

3.2. Problem alkoholowy z perspektywy dzieci i młodzieży szkolnej gminy Krośnice

Pierwszym z ważniejszych problemów diagnozowanych wśród dzieci i młodzieży szkolnej gminy Krośnice było narażenie na problem alkoholowy. W tym celu zadano uczniom szereg pytań związanych ze skalą zjawiska w otoczeniu oraz indywidualnymi doświadczeniami z alkoholem.

Pierwsze pytanie dotyczyło spożywania alkoholu przez rówieśników. Wśród odpowiedzi między uczniami szkoły podstawowej, a gimnazjalnej widzimy wyraźną dysproporcję. Wśród klas młodszych większość (57%) zaprzecza, by ich rówieśnicy spożywali alkohol. Jedynie 24% jest zdania, że w ich środowisku są osoby niepełnoletnie spożywające alkohol. Wśród uczniów klas starszych 72% ankietowanych jest zdania, że osoby w ich wieku piją alkohol, 17% deklaruje, że zjawisko tego typu nie ma miejsca.

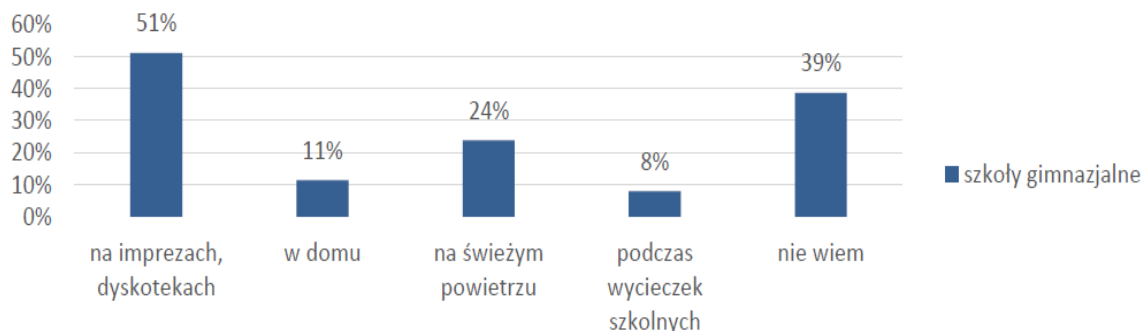
WYK. 3. CZY TWOIM ZDANIEM OSOBY W TWOIM WIEKU PIJĄ ALKOHOL?

Uczniowie szkoły gimnazjalnej najczęściej spożywają alkohol na imprezach, dyskotekach (51%) oraz na świeżym powietrzu (24%). Spożywanie alkoholu podczas wycieczek

szkolnych deklaruje 8% badanych uczniów, zaś 11% spożywa w domu. 72% respondentów wskazała na odpowiedź „nie wiem”.

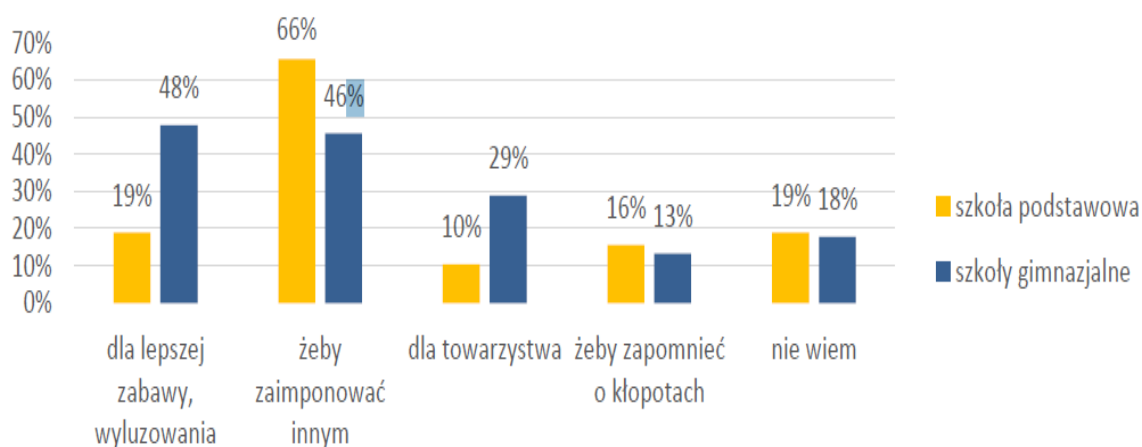
WYK. 4 GDZIE OSOBY W TWOIM WIEKU PIJĄ ALKOHOL

* Pytanie wielokrotnego wyboru, odpowiedzi nie sumują się do 100%

Kolejne pytanie w ankiecie skierowanej do uczniów szkoły podstawowej oraz szkoły gimnazjalnej dotyczyło powodów sięgania po alkohol. Z zebranych danych wynika, że najczęstszym powodem jest chęć zaimponowania innym (66% w przypadku uczniów szkoły podstawowej oraz 46% w przypadku uczniów szkoły gimnazjalnej). 48% uczniów klas starszych sięga po alkohol dla lepszej zabawy, wyluzowania – na ten sam powód wskazuje 19% badanych uczniów szkoły podstawowej. 10% i 29% uczniów w obu grupach badanych sięga po alkohol dla towarzystwa, zaś 16% uczeń szkoły podstawowej i 13% gimnazjalnej wskazuje również na chęć zapomnienia o kłopotach.

WYK. 5. DLACZEGO TWOIM ZDANIEM MŁODZIEŻ SIĘGA PO ALKOHOL?

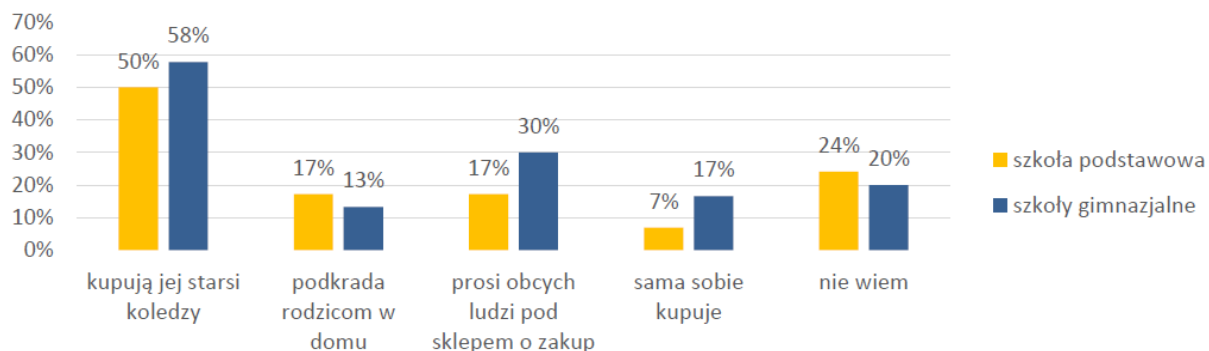

* Pytanie wielokrotnego wyboru, odpowiedzi nie sumują się do 100%

Badanym uczniom zadano pytanie o sposoby zdobywania alkoholu przez młodzież niepełnoletnią na terenie gminy Krośnice. 58% uczniów szkół gimnazjalnych oraz 50%

uczniów szkoły podstawowej wskazało na kupowanie alkoholu przez starszych kolegów. 17% uczniów szkoły podstawowej oraz 30% uczniów szkoły gimnazjalnej przyznało, że prosi obcych ludzi pod sklepem o zakup. 17% uczniów klas młodszych deklaruje, że młodzież może podkraść alkohol rodzicom. 7% i 17% uczniów w obu grupach wskazało na samodzielny zakup alkoholu.

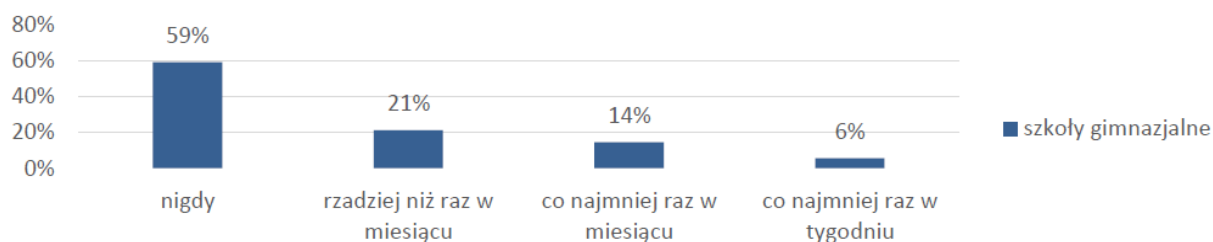
WYK. 6 JAK MŁODZIEŻ W TWOJEJ OKOLICY MOŻE ZDOBYĆ ALKOHOL?

* Pytanie wielokrotnego wyboru, odpowiedzi nie sumują się do 100%

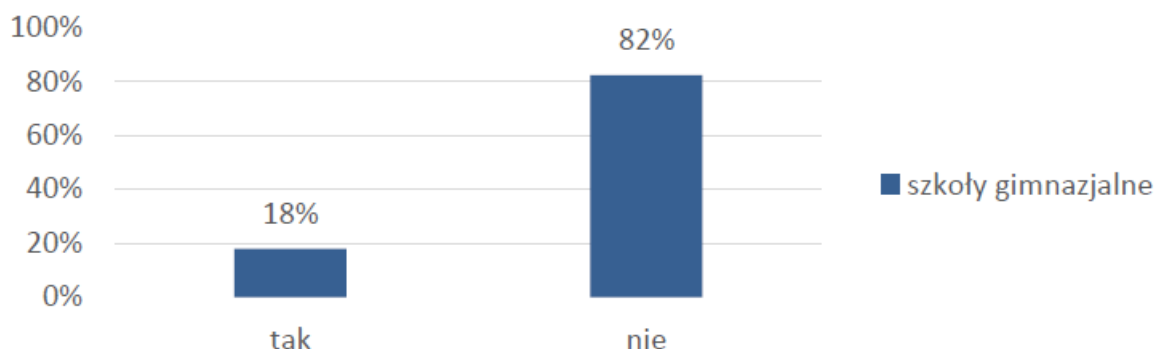
Ponad połowa badanych uczniów szkoły gimnazjalnej wskazuje, że nigdy nie spożywała alkoholu (59%). Do tego typu zachowania przyznaje się 41% respondentów. Wśród nich 21% spożywa alkohol rzadziej niż raz w miesiącu, 14% co najmniej raz w miesiącu, zaś 6% co najmniej raz w tygodniu.

WYK. 7. JAK CZĘSTO ZDARZA CI SIĘ SPOŻYWAĆ ALKOHOL?

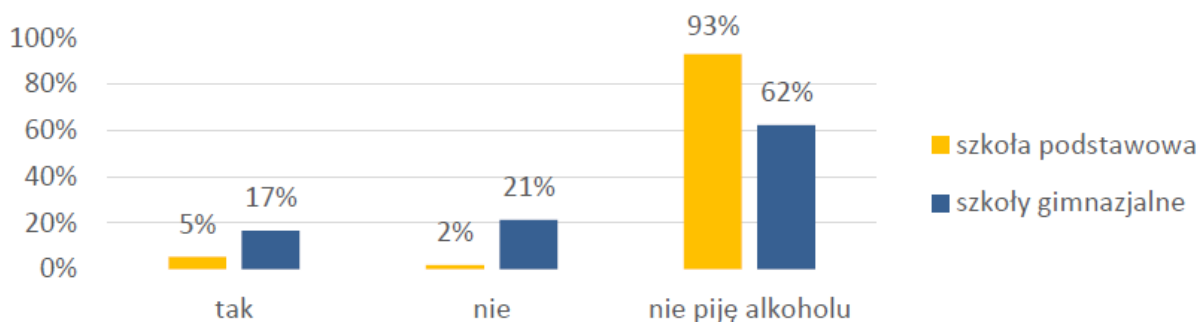
Zdecydowana większość uczniów nie doświadczyła nigdy nieprzyjemnych konsekwencji związanych z pićm alkoholu (82%). Pozostałe 18% wskazuje, że doświadczyło tego typu konsekwencji związanych ze spożyciem alkoholu.

WYK. 8. CZY DOŚWIADCZYŁEŚ JAKICHŚ NIEPRZYJEMNYCH SPOŁECZNYCH KONSEKWENCJI ZWIĄZANYCH Z PICIEM ALKOHOLU?

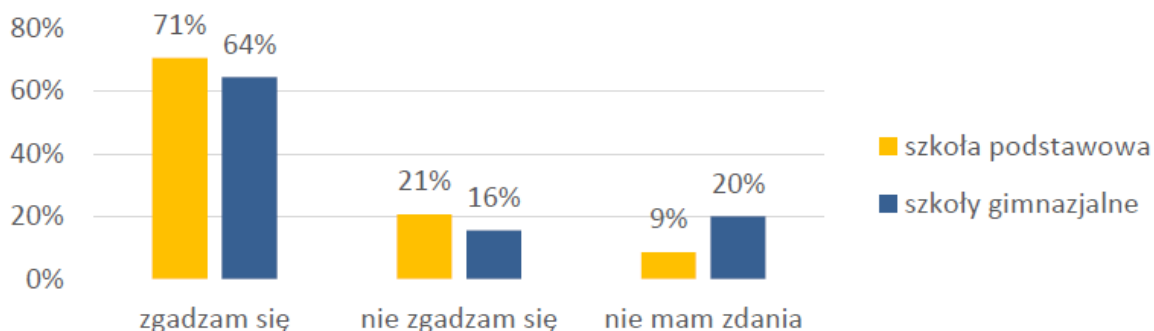
Na pytanie odnośnie tego, czy rodzice wiedzą o piciu alkoholu przez respondenta zdecydowana większość wskazuje, że nie spożywa alkoholu (93% uczniów szkoły podstawowej oraz 62% uczniów szkoły gimnazjalnej). W przypadku uczniów klas młodszych 5% deklaruje, że rodzice wiedzą o tego typu zachowaniu, natomiast 2% wskazuje, że rodzice nie wiedzą, że respondenci spożywają alkohol. Wśród uczniów klas starszych 21% przyznaje, że rodzice nie wiedzą o spożywaniu alkoholu, zaś 17% przyznaje, że rodzice wiedzą o tego typu zachowaniu.

WYK. 9 CZY TWOI RODZICE WIEDZĄ, ŻE PIJESZ ALKOHOL

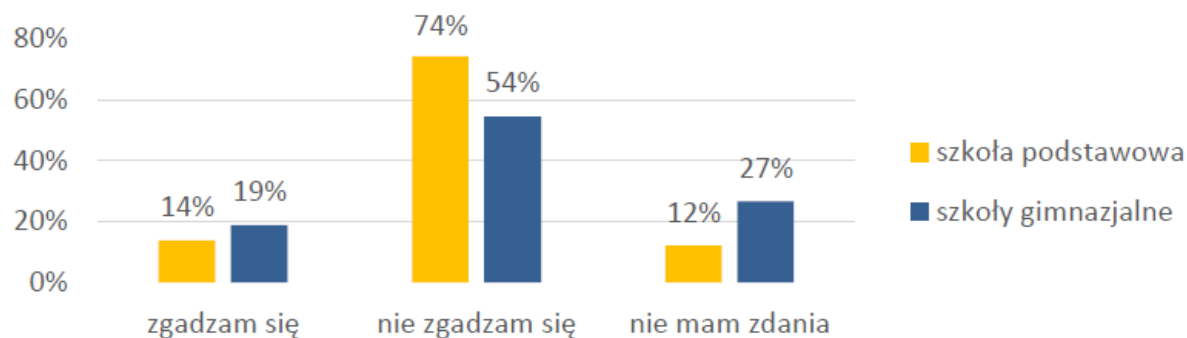
Kolejne pytania związane z diagnozą problemu alkoholowego wśród dzieci i młodzieży dotyczyły ustosunkowania się do wybranych kwestii związanych z alkoholem. 71% uczniów szkoły podstawowej oraz 64% szkoły gimnazjalnej wskazuje, że każdy może uzależnić się od alkoholu. Przeciwnego zdania jest 21% uczniów szkoły podstawowej oraz 16% uczniów szkoły gimnazjalnej. Pozostałe 9% i 20% odpowiedziało, że nie ma zdania w tej kwestii.

WYK. 10. KAŻDY MOŻE UZALEŻNIĆ SIĘ OD ALKOHOLU

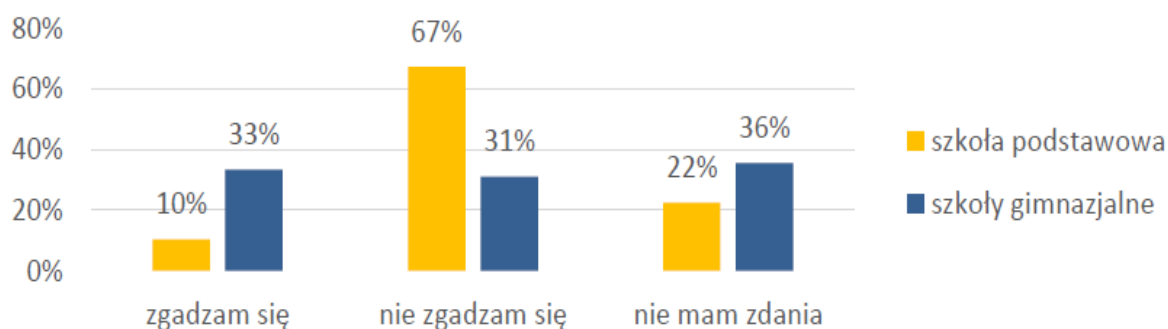
74% uczniów szkoły podstawowej oraz 54% uczniów szkoły gimnazjalnej poprawnie klasyfikuje piwo jako rodzaj alkoholu. Przeciwnego zdania jest 19% uczniów szkoły gimnazjalnej oraz 14% uczniów szkoły podstawowej. Pozostałe 12% i 27% wskazuje, że nie posiada wiedzy w badanej kwestii.

WYK. 11 CZY ZGADZASZ SIĘ ZE STWIERDZENIEM, ŻE PIWO TO NIE ALKOHOL

33% badanych uczniów klas starszych jest zdania, że w okolicy są miejsca, gdzie osoby niepełnoletnie mogą dokonać zakupu alkoholu, pogląd ten podziela 10% ankietowanych uczniów klas młodszych.

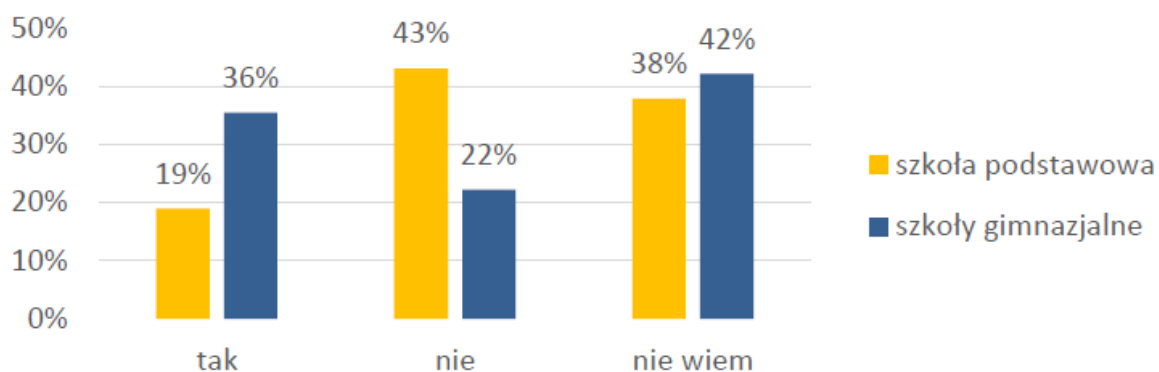
WYK. 12 CZY ZGADZASZ SIĘ ZE STWIERDZENIEM, ŻE W TWOIM MIEŚCIE SĄ MIEJSCA GDZIE OSOBY NIEPEŁNOLETNIE MOGĄ KUPIĆ ALKOHOL

3.3 Problem narkotykowy z perspektywy dzieci i młodzieży szkolnej gminy Krośnice

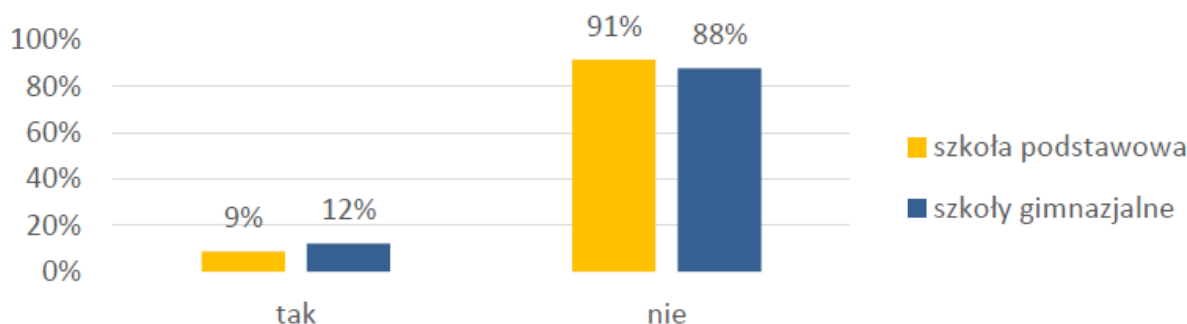
W ankiecie kierowanej do uczniów szkoły podstawowej oraz gimnazjalnej poruszono również kwestię problemu narkotykowego, w tym doświadczeń uczniów z dopalaczami. 19% uczniów szkoły podstawowej i 36% uczniów szkoły gimnazjalnej jest zdania, że ich rówieśnicy mają kontakt z substancjami psychoaktywnymi: narkotykami lub dopalaczami. Stosunkowo duży odsetek ankietowanych nie posiada zdania w tej kwestii (38% klas młodszych i 42% klas starszych).

WYK. 13 CZY OSOBY W TWOIM WIEKU MAJĄ KONTAKT Z NARKOTYKAMI LUB DOPALACZAMI

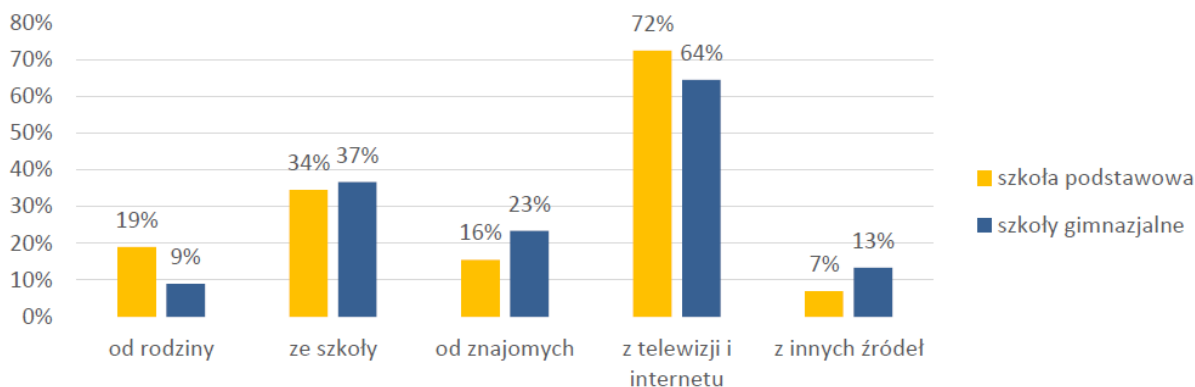
Zdecydowana większość ankietowanych uczniów nie przyznaje się do zażywania narkotyków lub dopalaczy. Wśród respondentów, którzy deklarują eksperymentowanie z tego typu substancjami jest 9% uczniów szkoły podstawowej oraz 12% uczniów szkoły gimnazjalnej.

WYK. 14. CZY ZAŻYWAŁEŚ KIEDYŚ JAKIEŚ NARKOTYKI ALBO DOPALACZE?

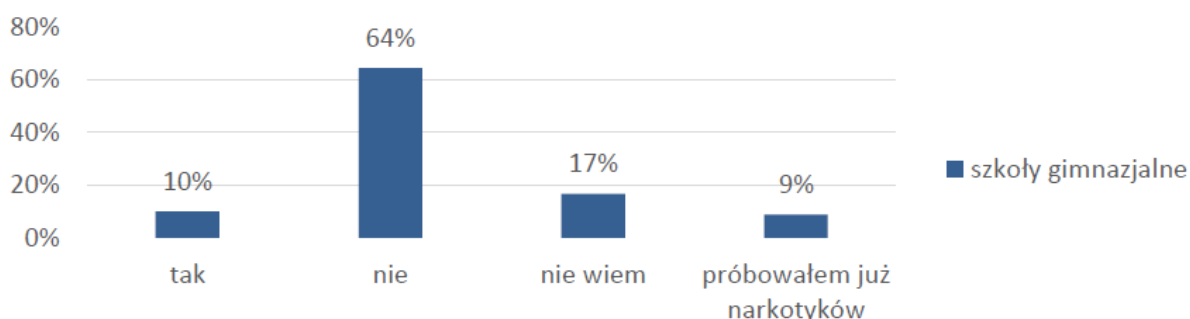
Internet i telewizja są najbardziej popularnymi źródłami wiedzy dotyczącej narkotyków i dopalaczy dla 72% dzieci i 64% młodzieży szkolnej. Na szkołę wskazuje 34% klas młodszych oraz 37% klas starszych, zaś na rodzinę 19% i 9% uczniów w obu grupach badanych. Pozostałe 16% i 23% ankietowanych wskazuje, że pozyskują wiedzę od znajomych.

WYK. 15. SKĄD CZERPIESZ WIEDZĘ DOTYCZĄCĄ NARKOTYKÓW I DOPALACZY?

Na pytanie czy uczeń gimnazjum chciałby kiedykolwiek spróbować narkotyku twierdząco udzieliło odpowiedzi 10% ankietowanych. Większość (64%) wskazuje, że nie chciałaby spróbować narkotyków, pozostałe 17% wstrzymuje się od jednoznacznych deklaracji zaznaczając odpowiedź „nie wiem. 9% deklaruje, że już spróbowało narkotyków.

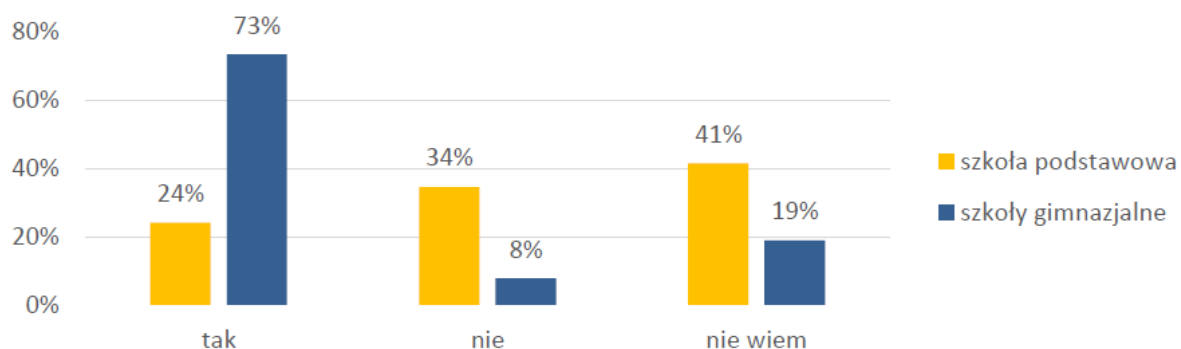
WYK. 16 CZY CHCIAŁBYŚ KIEDYŚ SPRÓBOWAĆ NARKOTYKÓW

3.4. Problem nikotynowy z perspektywy dzieci i młodzieży szkolnej gminy Krośnice

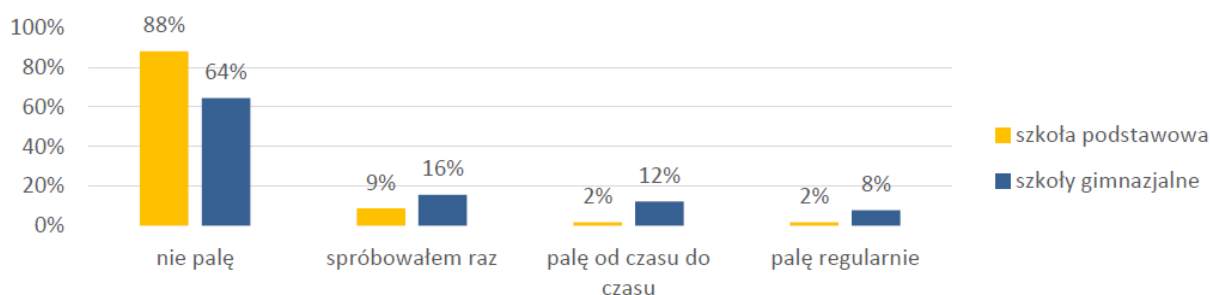
Kolejny problem społeczny poruszany w badaniu dzieci i młodzieży szkolnej gminy Krośnice związany był z narażeniem na problem nikotynowy. W celu poznania skali zjawiska, uczniom zadano pytania z występowaniem zjawiska w najbliższym ich otoczeniu oraz indywidualnymi doświadczeniami z papierosami. Analiza wyników badań pokazuje, że na problem nikotynowy narażeni są przede wszystkim uczniowie szkół gimnazjalnych - wśród nich 73% wskazało, że osoby w ich otoczeniu palą papierosy. W przypadku uczniów klas podstawowych odsetek tych odpowiedzi jest mniejszy i wynosi 24%.

WYK. 17. CZY OSOBY W TWOIM WIEKU PALĄ PAPIEROSY?

Zdecydowana większość uczniów nie przyznaje się do palenia papierosów - 88% uczniów szkoły podstawowej oraz 64% uczniów szkoły gimnazjalnej. Wśród uczniów szkoły gimnazjalnej 16% przyznaje, że spróbowało raz papierosów, zaś 12% pali od czasu do czasu. Do regularnego palenia przyznaje się 8% ankietowanych. W przypadku uczniów szkoły podstawowej 9% spróbowało raz, zaś po 2% pali od czasu do czasu oraz regularnie.

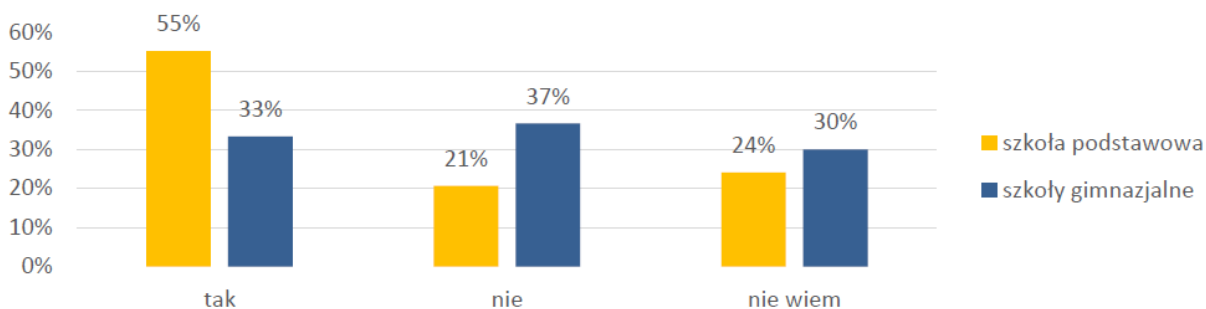
WYK. 18. CZY PALISZ PAPIEROSY?

3.5. Problem przemocy z perspektywy dzieci i młodzieży szkolnej gminy Krośnice

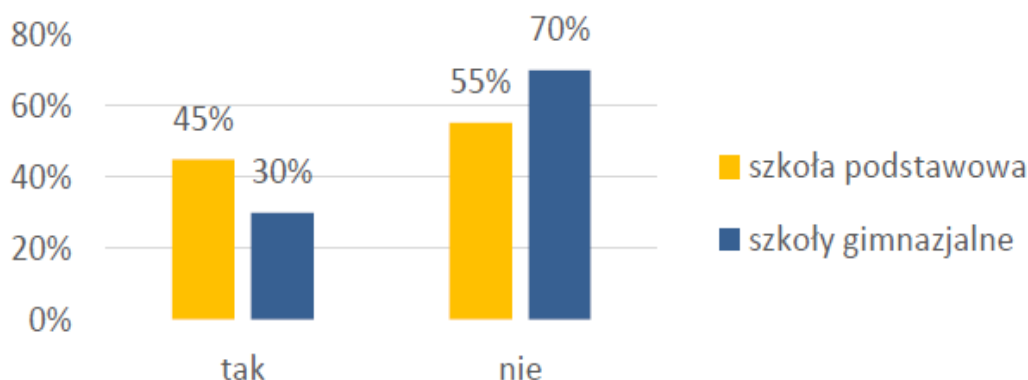
Kolejne pytania w ankiecie skierowanej do uczniów związane były z diagnozą problemu przemocy oraz skalą zjawiska występującej na terenie placówki szkolnej oraz domu. 55% dzieci i 33% młodzieży szkolnej wskazuje, że zjawisko przemocy jest obecne między uczniami, przeciwnego zdania jest 21% uczniów szkoły podstawowej oraz 37% uczniów szkoły gimnazjalnej. 24% i 30% uczniów w obu grupach badanych wskazuje na odpowiedź „nie wiem”.

WYK. 19. CZY W TWOJEJ SZKOLE WYSTĘPUJE PROBLEM PRZEMOCY MIĘDZY UCZNIAMI?

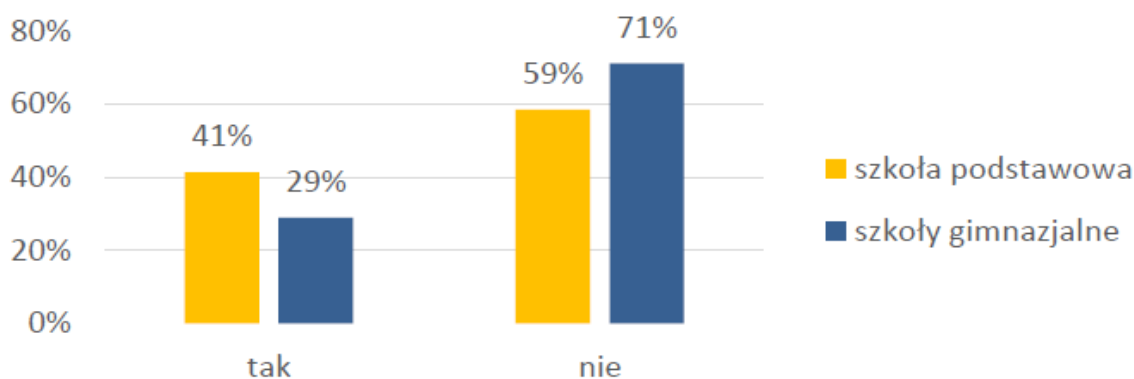
45% uczniów szkoły podstawowej oraz 30% uczniów szkoły gimnazjalnej deklaruje, że doświadczyło przemocy ze strony rówieśników. Przeciwnego zdania jest 55% klas młodszych oraz 70% klas starszych.

WYK. 20. CZY DOŚWIADCZYŁEŚ KIEDYŚ PRZEMOCY ZE STRONY RÓWIEŚNIKÓW?

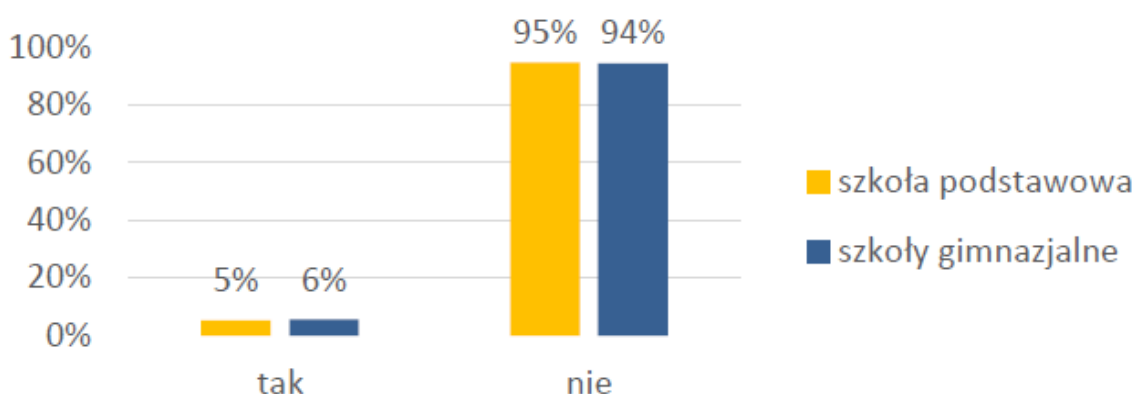
Kolejne pytanie skierowane do uczniów dotyczyło stosowania przemocy wobec rówieśników. Większość uczniów nie przyznaje się do stosowania przemocy wobec kolegów lub koleżanek, zaś 41% uczniów szkoły podstawowej oraz 29% uczniów szkoły gimnazjalnej przyznaje się do tego typu sytuacji.

WYK. 21. CZY SAMEMU ZDARZYŁO CI SIĘ STOSOWAĆ PRZEMOC WOBEC RÓWIEŚNIKÓW?

Większość uczniów biorących udział w badaniu wskazuje, że w ich domu nie występuje problem przemocy. 5% uczniów klas podstawowych i 6% uczniów klas gimnazjalnych wskazuje, że w ich domu występuje tego typu sytuacja.

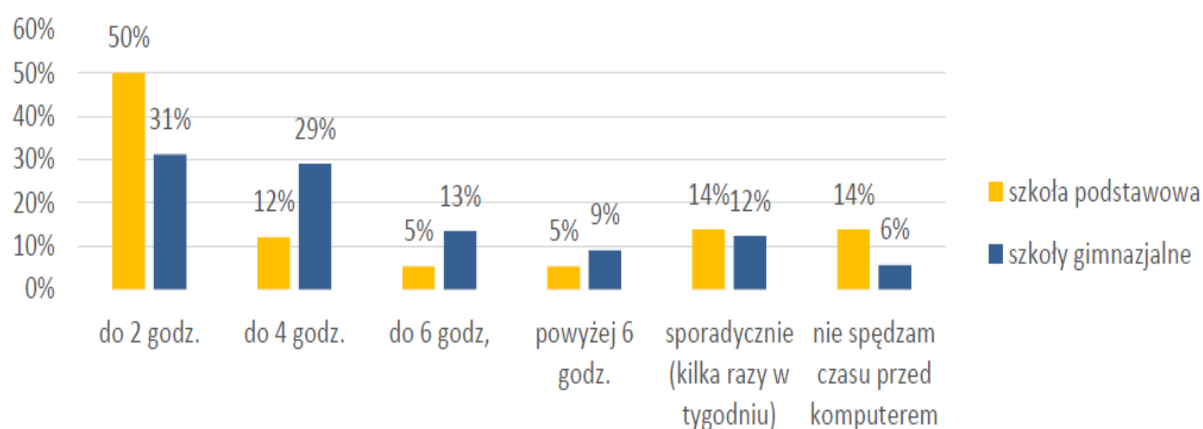
WYK. 22. CZY W TWOIM DOMU WYSTĘPUJE PROBLEM PRZEMOCY?

3.6. Korzystanie z komputera z perspektywy dzieci i młodzieży szkolnej gminy Krośnice

Ostatni blok pytań w ankiecie skierowanej do uczniów dotyczył korzystania z komputera oraz zjawisk z nim związanych. Uczniowie mieli ocenić ile czasu dziennie spędzają przed komputerem. Największy odsetek respondentów zaznacza, że poświęca na komputer do 2 godzin dziennie (50% uczniów klas młodszych oraz 31% uczniów klas starszych) oraz część respondentów deklaruje również, że spędza czas przed komputerem sporadycznie - 14% uczniów klas młodszych oraz 12% klas starszych. 12% - 29% deklaruje spędzanie czasu przed komputerem do 4 godzin. Czas spędzany przed komputerem jest nadużywany przez mały odsetek uczniów biorących udział w badaniu - do 6 godz. 5% i 13% w obu grupach badanych oraz powyżej 6 godzin 5% i 9% ankietowanych.

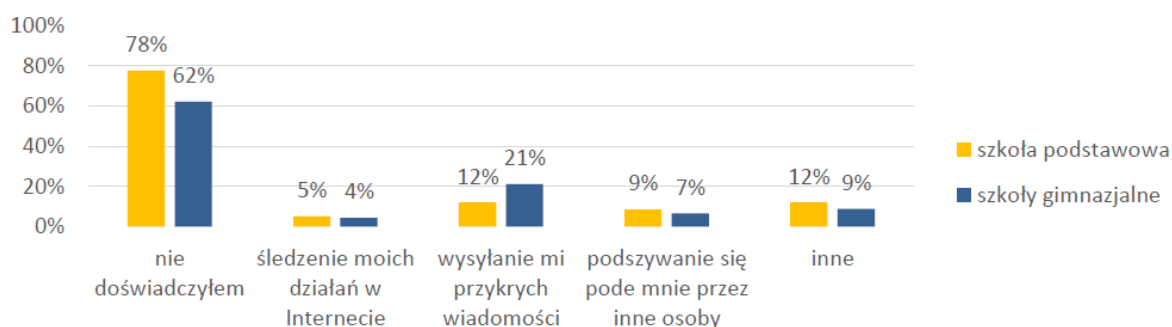
WYK. 23. ILE CZASU DZIENNIE SPĘDZASZ PRZED KOMPUTEREM?

W większości uczniowie w obu grupach badanych nie doświadczyli przykrego zachowania w związku z korzystaniem z cyberprzestrzeni. Uczniów pokrzywdzonych w badanej grupie było 38% wśród uczniów klas podstawowych oraz 41% wśród uczniów klas

gimnazjalnych. 12% dzieci przyznało się, że otrzymywało przykre wiadomości, 9% doświadczyło podszywania się przez inne osoby oraz śledzenia działań w Internecie (5%). Pozostałe 12% uczniów wskazało na inne, niedookreślone zachowania. W przypadku młodzieży szkolnej 21% ankietowanych otrzymało przykre wiadomości oraz doświadczyło podszywania się (7%), zaś 4% ma doświadczenia związane ze śledzeniem ich działań w Internecie. 9% wskazało na inne formy.

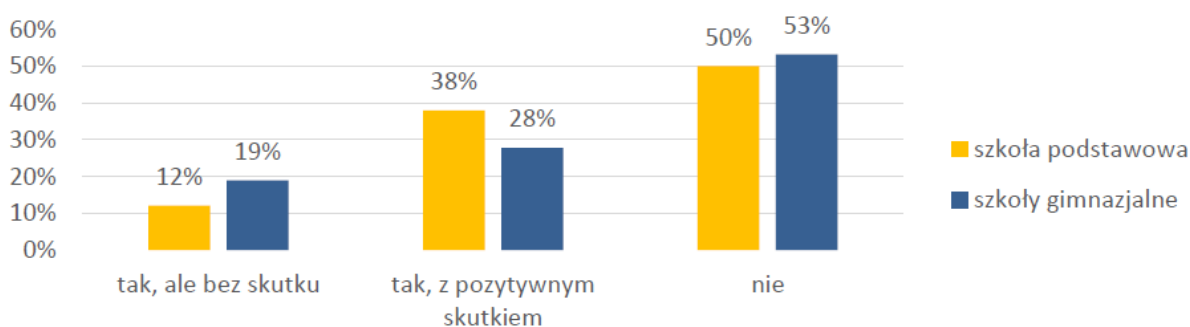
WYK. 24. CZY DOŚWIADCZYŁEŚ KIEDYŚ PRZYKRYCH DLA CIEBIE ZACHOWAŃ PRZEZ INTERNET? JEŻELI TAK, TO JAKĄ MIAŁY ONE FORMĘ?

* Pytanie wielokrotnego wyboru, odpowiedzi nie sumują się do 100%

50% dzieci oraz 53% młodzieży szkolnej wskazuje, że nigdy nie podejmowała próby ograniczenia czasu spędzanego przed komputerem. Pozostałe 38% i 28% deklaruje, że starało się ograniczyć czas poświęcany na korzystanie z komputera z pozytywnym skutkiem. Efektów nie udało się osiągnąć 12% uczniów szkoły podstawowej oraz 19% uczniów szkoły gimnazjalnej.

WYK. 25. CZY PODEJMOWAŁEŚ PRÓBY OGRANICZENIA CZASU POŚWIĘCONEGO NA SURFOWANIE PO INTERNECIE?

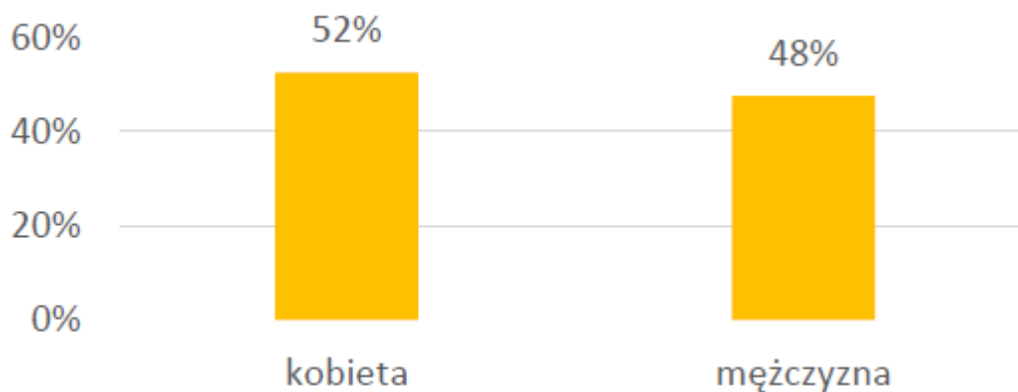

4. Badanie dorosłych mieszkańców gminy Krośnice

4.1. Struktura badanej próby

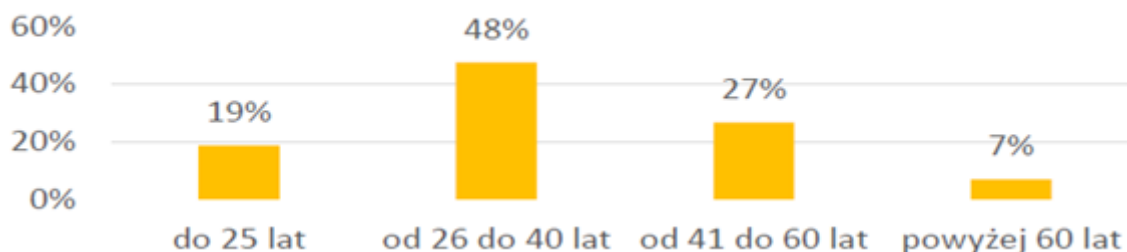
W badaniu diagnozującym wybrane problemy społeczne na terenie gmina Krośnice wzięło udział 101 dorosłych mieszkańców. Wśród nich 52% kobiet oraz 48% mężczyzn.

WYK. 26 PŁEĆ

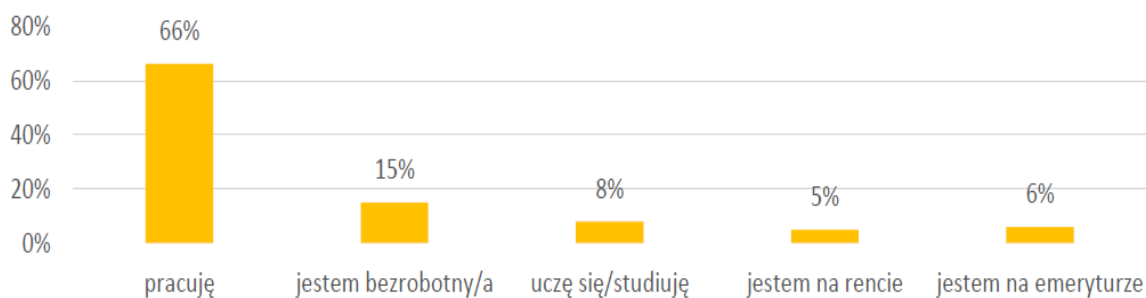
Największy odsetek badanych znalazł się w grupie 26-40 lat (48%), 27% badanych mieszkańców gminy znajduje się w grupie od 41 do 60 lat, zaś 19% to osoby do 25 lat. Najmniejszą grupę stanowią osoby powyżej 60 roku życia (7%).

WYK. 27 KATEGORIA WIEKOWA

Większość mieszkańców biorących udział w badaniu to osoby pracujące (66%), 15% jest bezrobotnych lub 8% uczy się i studiuje. Pozostały odsetek badanych to osoby przebywające na emeryturze (6%) lub rencie (5%).

WYK. 28 STATUS ZAWODOWY

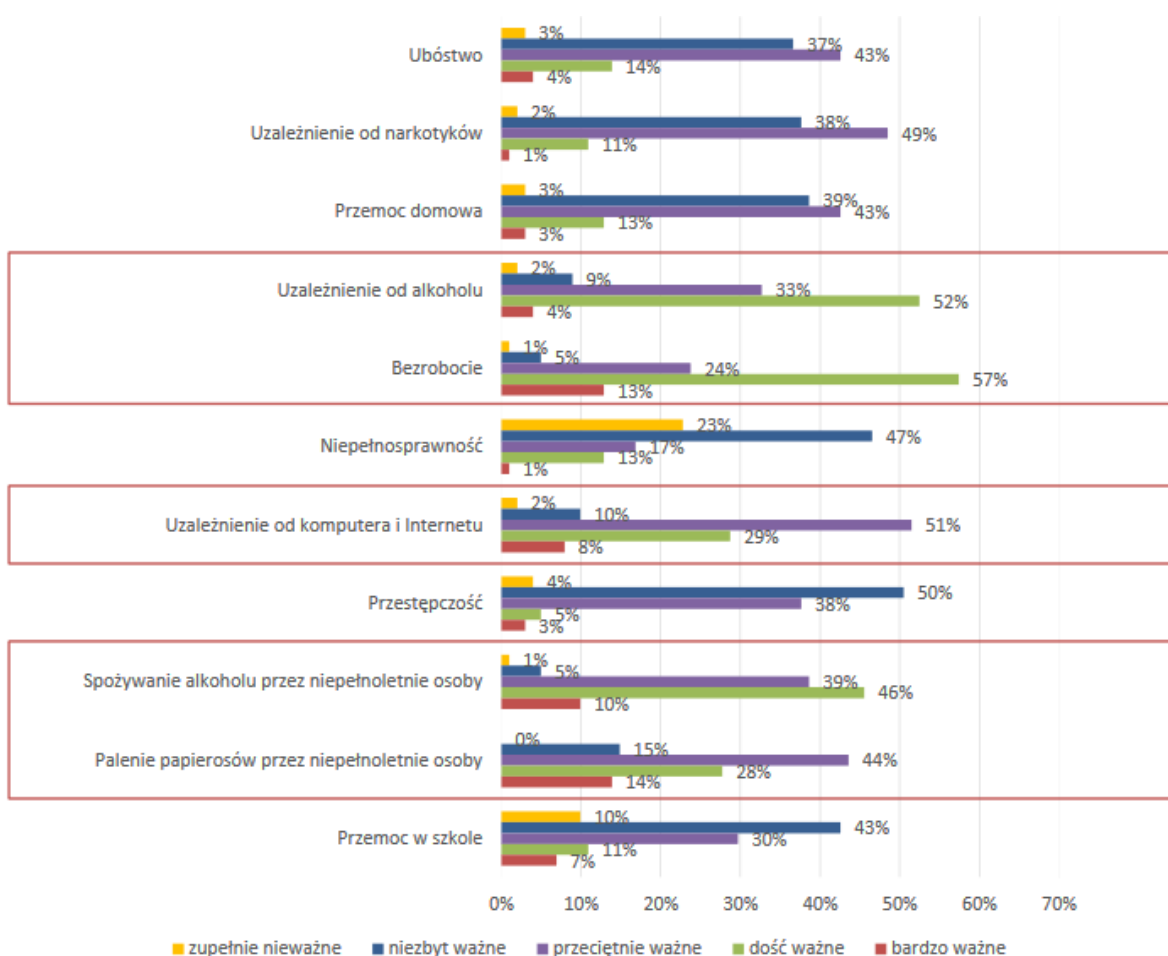

4.2. Ocena występowania wybranych problemów społecznych przez dorosłych mieszkańców gminy Krośnice

Pierwszy blok pytań w ankiecie skierowanej do dorosłych mieszkańców gminy dotyczył oceny występowania wybranych problemów społecznych na terenie gminy.

Z zebranych danych wynika, że z perspektywy mieszkańców gmina boryka się najczęściej z problemem spożywania alkoholu przez dzieci i młodzież (94%), bezrobociem (94%), uzależnieniem od alkoholu (89%), uzależnieniem od komputera i Internetu (88%) oraz paleniem papierosów przez nieletnie osoby (85%). Mieszkańcy wskazali również po 60% na uzależnienie od narkotyków oraz ubóstwo, przemoc domową (58%), przemoc w szkole (48%), przestępczość (46%), a także niepełnosprawność (31%).

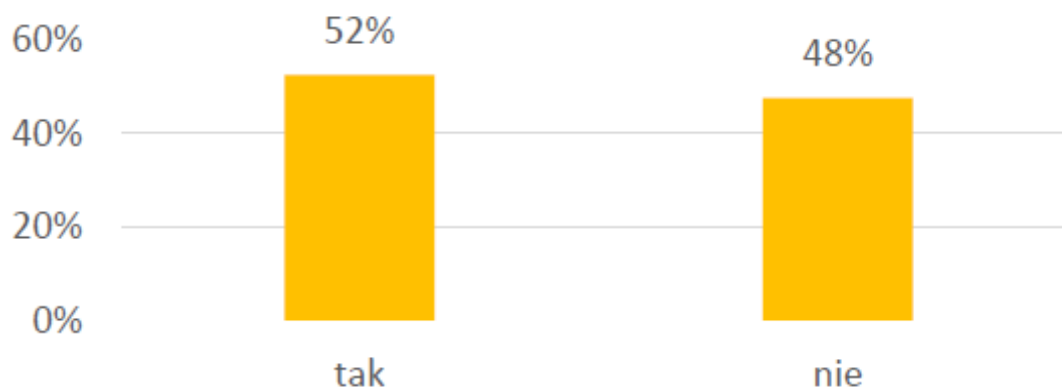
WYK. 29 POSTRZEGANIE WYBRANYCH PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH PRZEZ DOROSŁYCH MIESZKAŃCÓW GMINY

4.3. Problem alkoholowy z perspektywy dorosłych mieszkańców gminy Krośnice

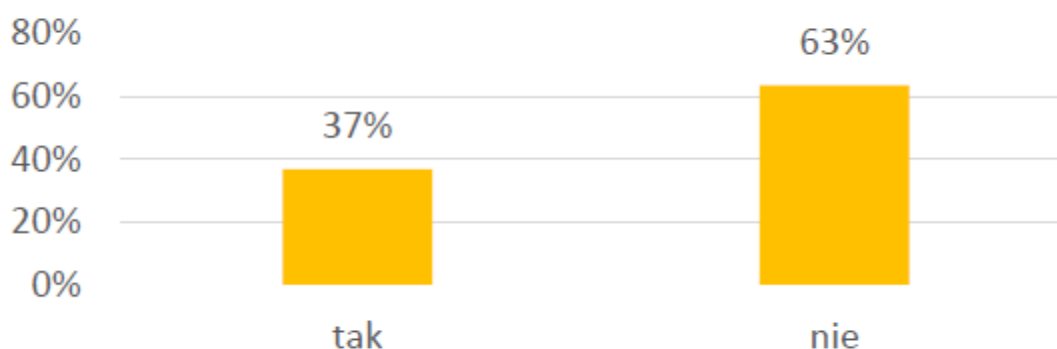
Jednym z istotnych problemów społecznych diagnozowanych przez realizowane badanie był alkoholizm. Dorosłych mieszkańców biorących udział w badaniu ankietowym spytano o znajomość osób borykających się z problemem alkoholowym - 52% wskazało, że zna takie osoby w swoim otoczeniu.

WYK. 30. CZY ZNA OSOBY UZALEŻNIONE OD ALKOHOLU.

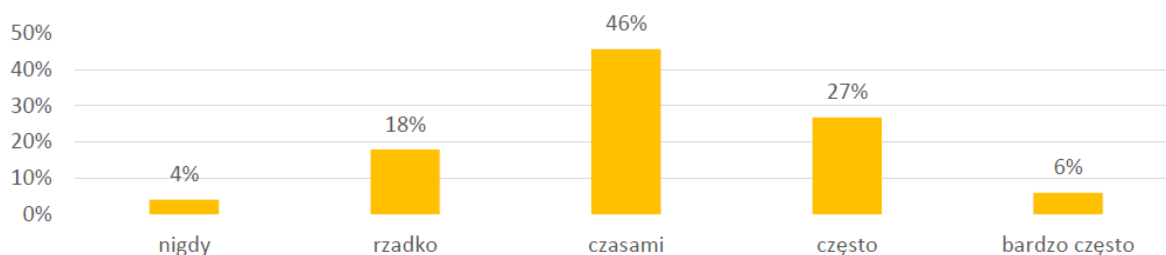
37% ankietowanych słyszało o przypadkach sprzedaży alkoholu osobom niepełnoletnim, zaś przeciwnego zdania jest ponad połowa respondentów (63%).

WYK. 31. CZY SŁYSZAŁ O PRZYPADKACH SPRZEDAŻY ALKOHOLU NIELETNIM

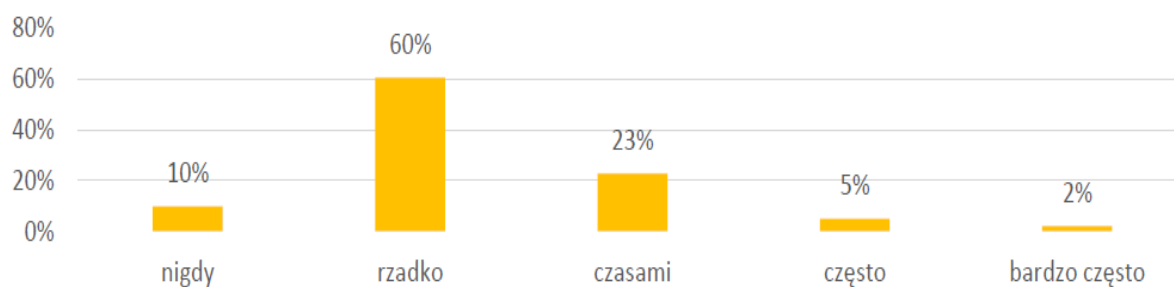
Kolejne pytanie dotyczyło oceny częstotliwości spożycia alkoholu przez osoby nieletnie. 96% ankietowanych jest zdania, że osoby niepełnoletnie spożywają alkohol w otoczeniu, wśród nich 46% ocenia, że nieletni piją alkohol czasami, 27% bardzo często, 18% rzadko, zaś 6% bardzo często.

WYK. 32. JAK CZĘSTO OSOBY NIELETNIE SPOŻYWAJĄ ALKOHOL

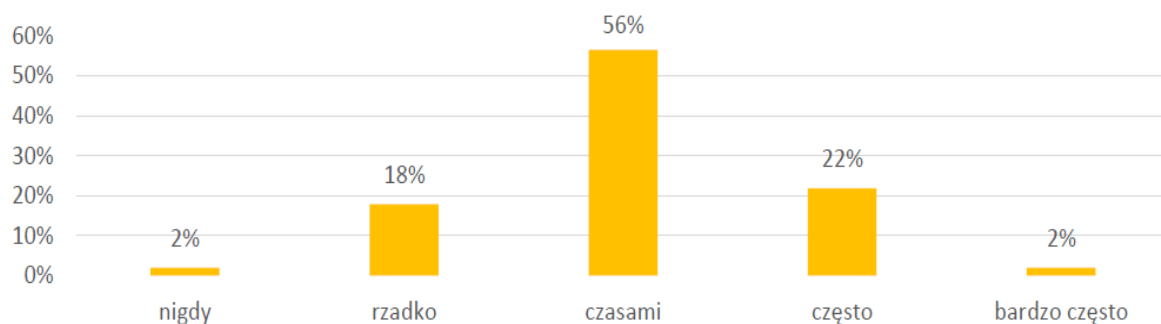
90% wskazało, że w ich otoczeniu są osoby, które dopuszczają się jazdy po spożyciu alkoholu. Wśród nich 60% ocenia te sytuacje jako rzadkie, 23% deklaruje, że zdarzają się czasami, zaś pozostałe 5% często i bardzo często (2%).

WYK. 33. JAK CZĘSTO MA SYTUACJA JAZDY PO WYPICIU ALKOHOLU WŚRÓD OSÓB Z OTOCZENIA

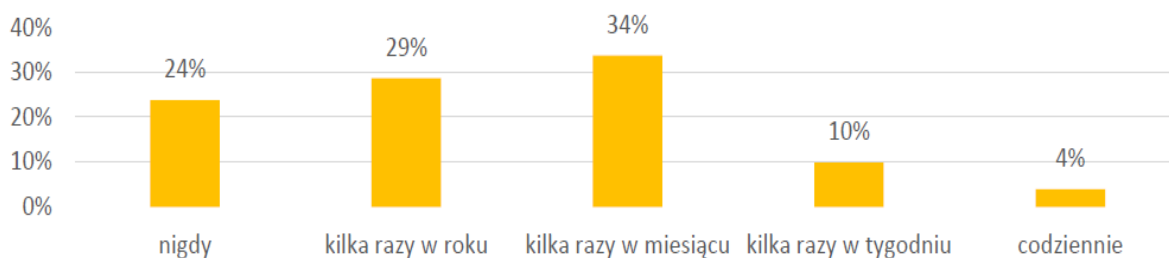
Jedynie 2% ankietowanych mieszkańców nigdy nie zauważyło osób pijących alkohol w miejscach publicznych. 98% deklaruje, że było świadkiem tego typu sytuacji, wśród nich 56% wskazało, że dochodzi do nich czasami, 22% często, 18% rzadko, zaś pozostałe 2% ocenia te sytuacje jako bardzo częste.

WYK. 34. JAK CZĘSTO ZAUWAŻA OSOBY PIJĄCE ALKOHOL W MIEJSACH PUBLICZNYCH

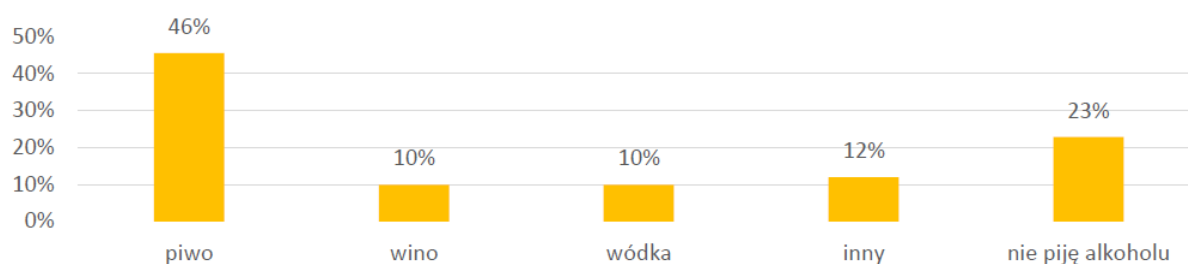
W kolejnym pytaniu dorośli mieszkańcy poproszeni zostali o ocenę częstotliwości spożywania alkoholu. Największy odsetek przyznaje, że sięga po alkohol kilka razy w miesiącu (34%), 29% pija kilka razy w roku, 10% kilka razy w tygodniu, zaś 4% codziennie. Pozostałe 24% deklaruje, że nigdy nie spożywa alkoholu.

WYK. 35. JAK CZĘSTO SPOŻYWA ALKOHOL

Wśród osób spożywających alkohol (77%), największy odsetek preferuje piwo (46%), po 10% sięgają po wino i wódkę, zaś pozostałe 11% wybiera inny rodzaj alkoholu.

WYK. 36. JAKI RODZAJ ALKOHOLU NAJCZĘŚCIEJ SPOŻYWA

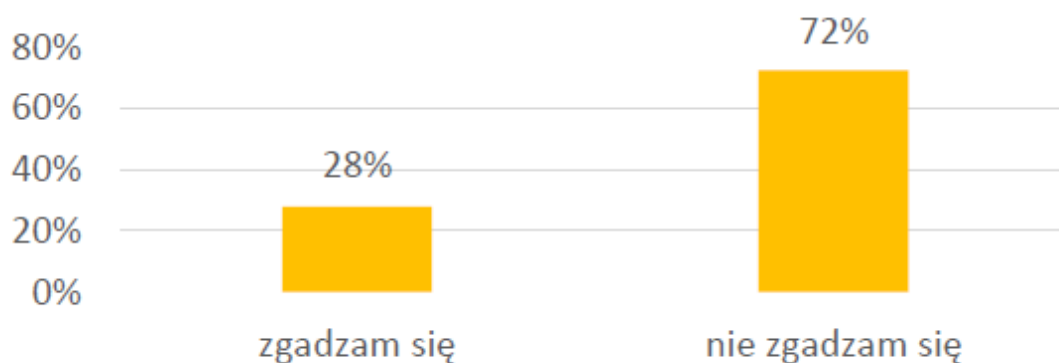
96% badanych mieszkańców gminy są zdania, że pracodawcy nie powinni być bardziej wyrozumiali dla osób przychodzących do pracy po wypiciu alkoholu. Pozostałe 4% osób zgadza się na wyrozumiałość wobec osób znajdujących się pod wpływem alkoholu w pracy.

WYK. 37. CZY PRACODAWCY POWINNI BYĆ BARDZIEJ WYROZUMIALI DLA OSÓB PRZYCHODZĄCYCH DO PRACY PO WYPICIU ALKOHOLU

72% ankietowanych nie zgadza się ze stwierdzeniem głoszącym, iż alkohol w piwie jest mniej szkodliwy, niż alkohol znajdujący się w wódce. 28% respondentów zgodziło się z tym stwierdzeniem.

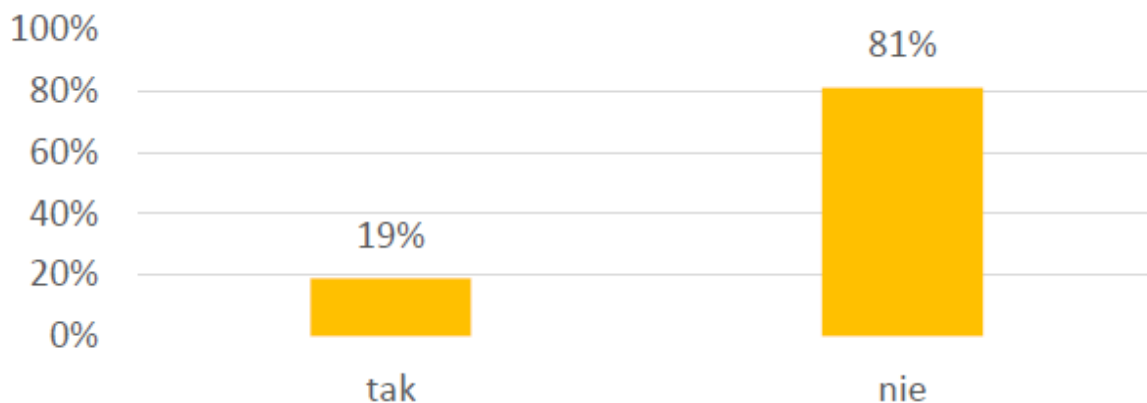
WYK. 38. CZY ALKOHOŁ W PIWIE JEST MNIEJ SZKODLIWY NIŻ ALKOHOŁ W WÓDCE

4.4. Problem narkotykowy z perspektywy dorosłych mieszkańców gminy Krośnice

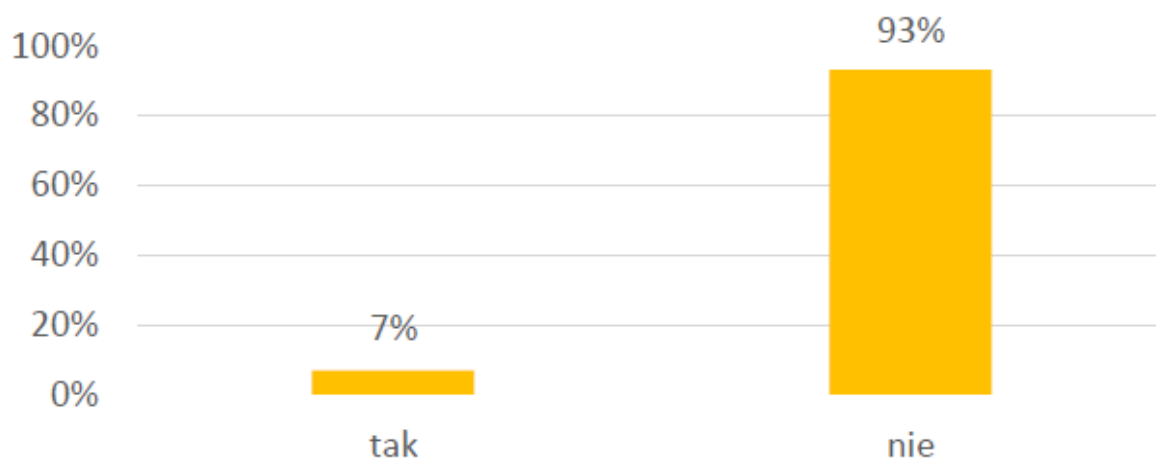
Wśród dorosłych mieszkańców gminy Krośnice również podjęto próbę diagnozy problemu narkotykowego, szczególnie w zakresie skali zjawiska oraz opinii z nim związanych. 19% respondentów deklaruje, że zna osoby zażywające narkotyki.

WYK. 39. CZY ZNA OSOBY ZAŻYWAJĄCE NARKOTYKI

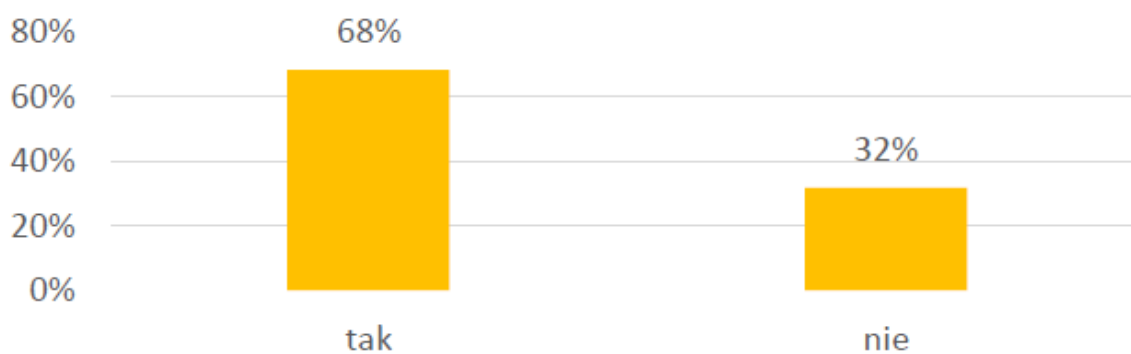
93% ankietowanych wskazuje, że nigdy nie mieli styczności z narkotykami (np. marihuaną, LSD, kokainą). Doświadczenie z tego typu substancjami ma pozostałe 7% badanych.

WYK. 40. CZY KIEDYKOLWIEK ZAŻYWAŁ NARKOTYKI

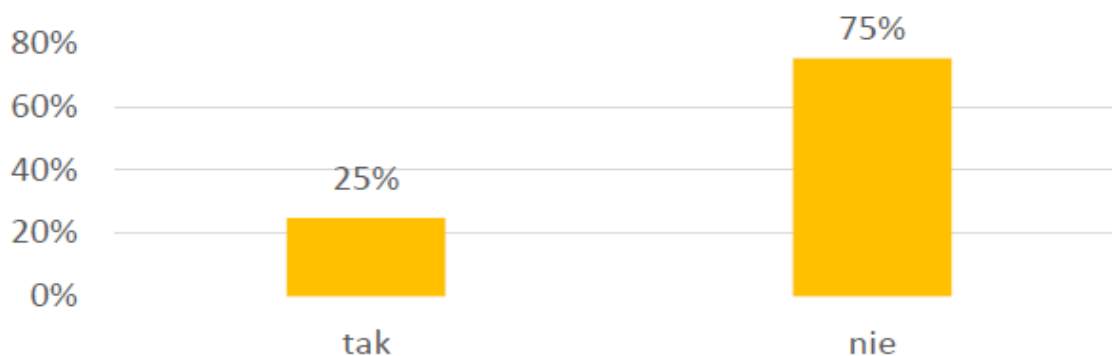
68% mieszkańców gminy jest zdania, że młodzież narażona jest na kontakt z narkotykami. Przeciwnego zdania jest 32% ankietowanych.

WYK. 41. CZY UWAŻA, ŻE MŁODZIEŻ W GMINIE NARAŻONA JEST NA KONTAKT Z NARKOTYKAMI

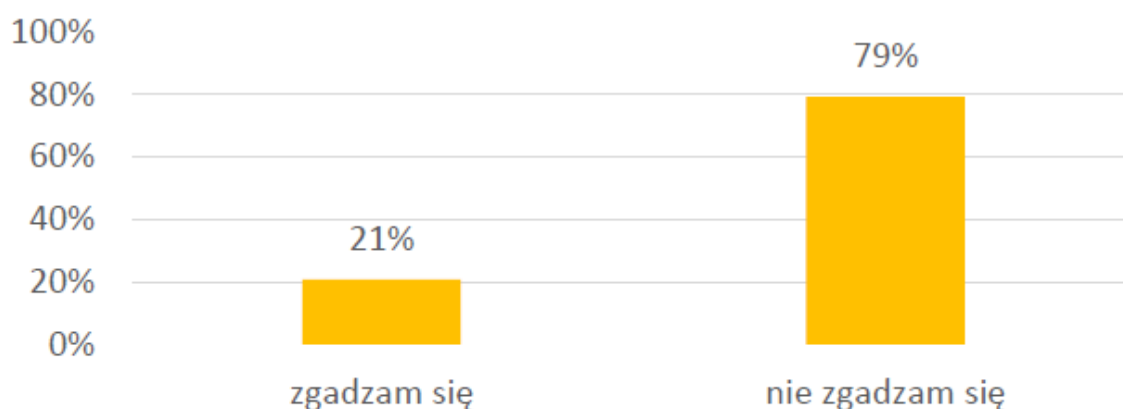
75% jest zdania, że w okolicy trudno zdobyć narkotyki, przeciwny pogląd reprezentuje co czwarty badany mieszkaniec.

WYK. 42. CZY TRUDNO JEST UZYSKAĆ DOSTĘP DO NARKOTYKÓW W GMINIE?

Za legalizacją narkotyków miękkich, takich jak marihuana opowiada się 21% respondentów, przeciwnego zdania jest większość ankietowanych (79%).

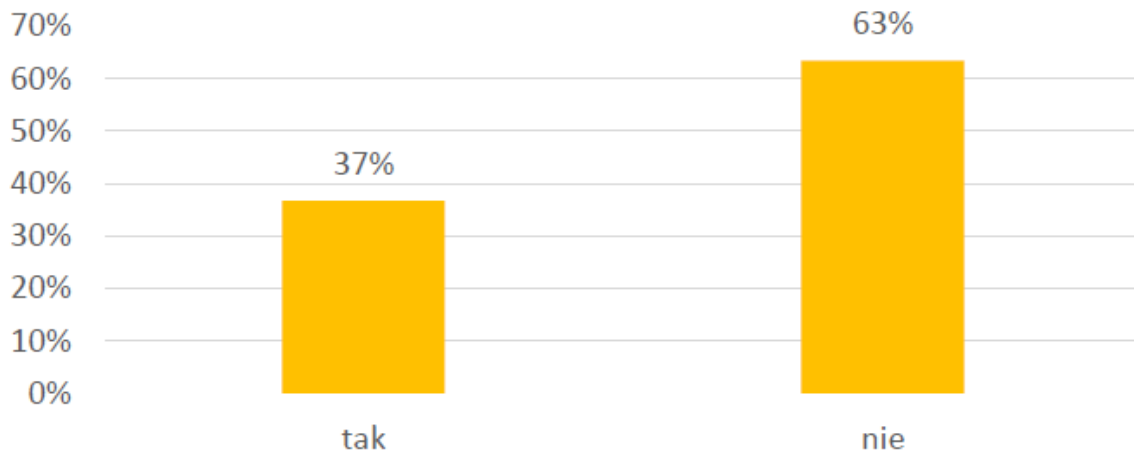
WYK. 43. CZY UWAŻA, ŻE POWINNO SIĘ ZALEGALIZOWAĆ NARKOTYKI MIĘKKIE, TAKIE JAK MARIHUANA

4.5. Problem nikotynowy z perspektywy dorosłych mieszkańców gminy Krośnice

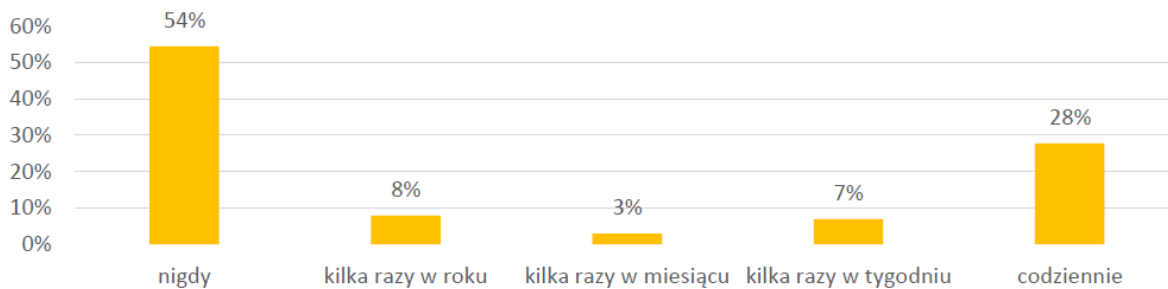
Kolejne istotne zagadnienia poruszane w badaniu dotyczyło diagnozy problemu nikotynowego, szczególnie oceny skali zjawiska wśród mieszkańców gminy Krośnice. Z zebranych danych wynika, że 37% respondentów ma w swoim otoczeniu osoby palące, zatem narażona jest na zjawisko biernego palenia.

WYK. 44. CZY OSOBY W OTOCZENIU PALĄ PAPIEROSY

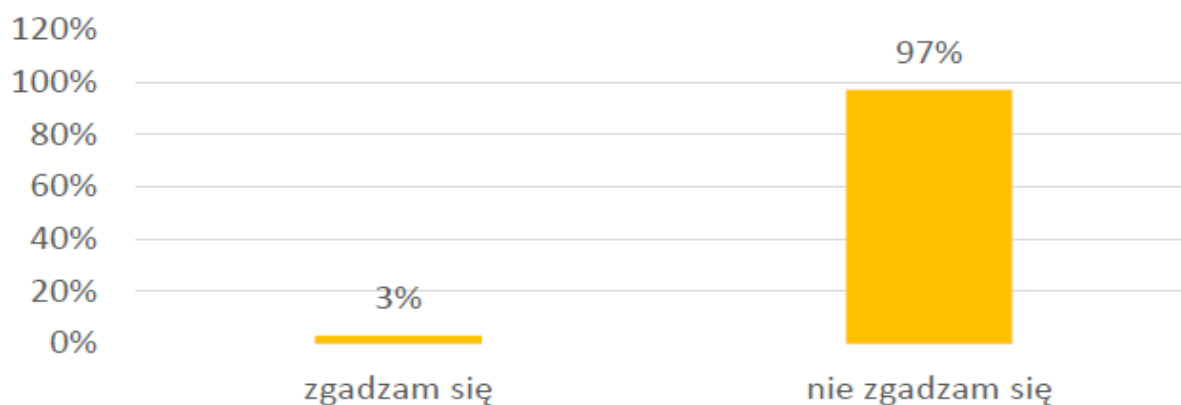
Ponad połowa mieszkańców nie przyznaje się do palenia papierosów (54%). Palenie papierosów deklaruje 46% mieszkańców biorących udział w badaniu. Wśród nich 28% pali codziennie, 8% kilka razy w roku, 7% kilka razy w tygodniu oraz 3% kilka razy w miesiącu.

WYK. 45. JAK CZĘSTO PALI PAPIEROSY

Na pytanie czy palenie papierosów powinno być dozwolone od 15 roku życia, skoro i tak większość nieletniej młodzieży pali, większość respondentów nie zgadza się z tym stwierdzeniem (97%), przeciwnego zdania jest 3% ankietowanych.

WYK. 46. CZY PALENIE PAPIEROSÓW POWINNO BYĆ DOZWOLONE OD 15 ROKU ŻYCIA, BO I TAK WIĘKSZOŚĆ MŁODZIEŻY PALI

5. Badanie sprzedawców alkoholu na terenie gminy Krośnice

5.1. Struktura badanej próby

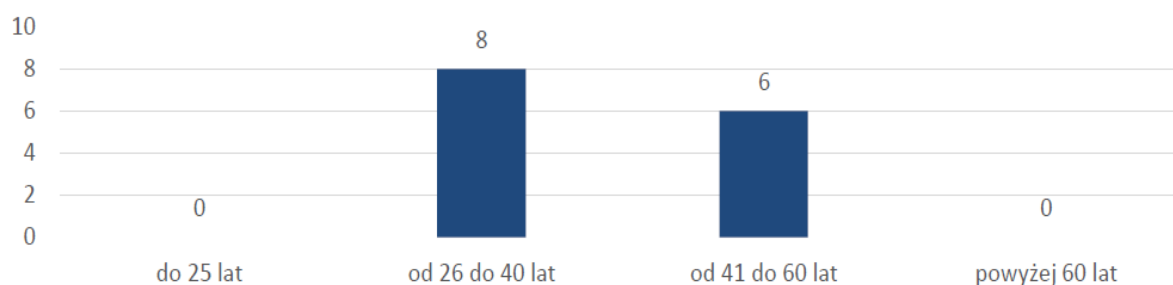
W badaniu diagnozującym problemy społeczne na terenie gminy Krośnice wzięło udział 14 sprzedawców alkoholu, w tym 13 kobiet oraz 1 mężczyzna.

WYK. 47. PŁEĆ

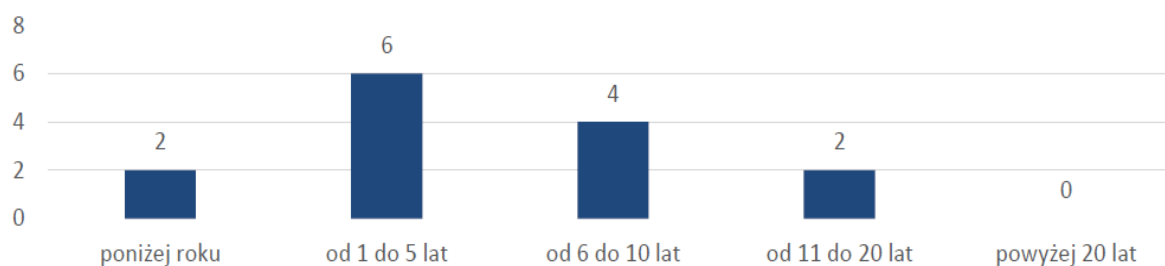
Wśród sprzedawców znajduje się 8 ankietowanych w wieku między 26 a 40 rokiem życia oraz 6 w kategorii wiekowej 41 - 60 lat.

WYK. 48. KATEGORIA WIEKOWA

Na poniższym wykresie została przedstawiona badana próba sprzedawców ze względu na staż pracy. Największy odsetek ankietowanych to osoby pracujące w miejscu, w którym sprzedawane są napoje alkoholowe od 1 do 5 lat, po 2 sprzedawców pracuje poniżej roku oraz od 11 do 20 lat, zaś 4 sprzedawców pracuje od 6 do 10 lat.

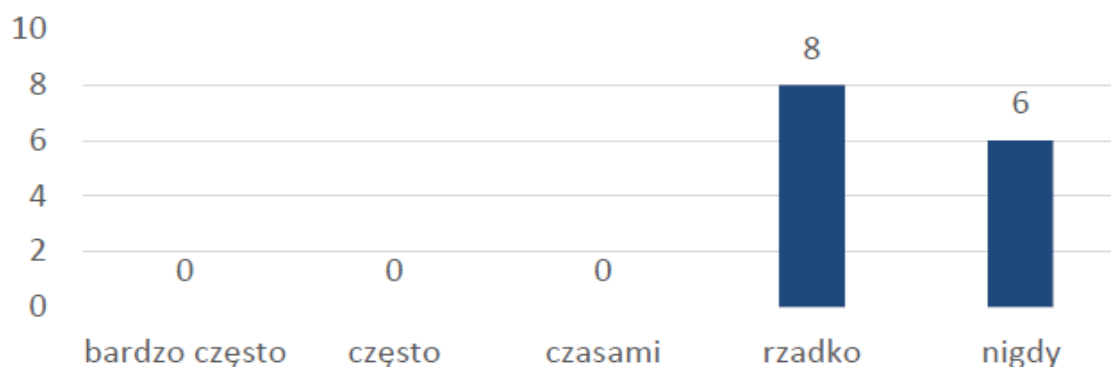
WYK. 49. STAŻ PRACY

5.2. Problem alkoholowy z perspektywy sprzedawców alkoholu na terenie gminy Krośnice

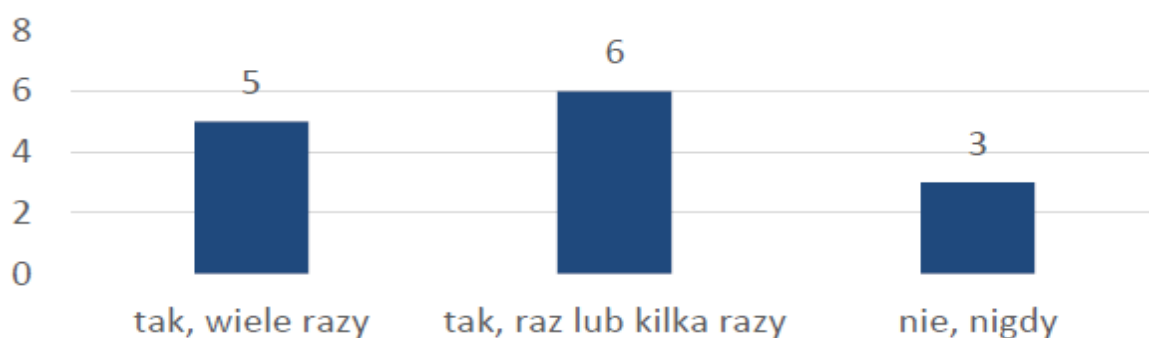
Sprzedawców alkoholu pytano przede wszystkim o doświadczenia związane z wykonywanym zawodem oraz opiniami na temat nasilenia wybranych zjawisk, szczególnie problemu alkoholowego wśród dorosłych oraz nieletnich mieszkańców gminy Krośnice. Połowa sprzedawców jest zdania, że na terenie gminy dochodzi do sprzedaży alkoholu nieletnim, jednakże oceniają tego typu sytuacje jako rzadkie. Przeciwnego zdania jest 6 osób wskazujących, że na terenie gminy nigdy nie dochodzi do sprzedaży alkoholu klientom niepełnoletnim.

WYK. 50. JAK CZĘSTO ALKOHOL JEST SPRZEDAWANY OSOBOM NIEPEŁNOLETNIM W GMINIE

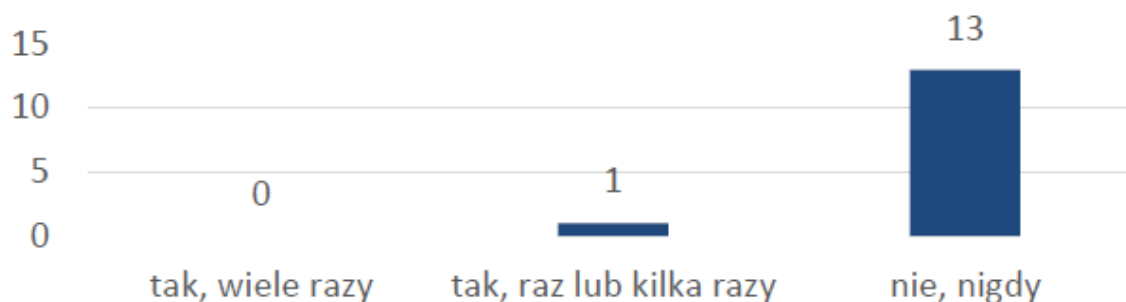
Jedenastu respondentów wskazuje, że zdarzyło się by osoby niepełnoletnie próbowały dokonać u nich zakupu alkoholu, w tym 6 ankietowanych ocenia takie zachowanie jako sporadyczne (raz lub kilka razy), zaś 5 jako zdarzające się wielokrotnie.

WYK. 51. CZY ZDARZYŁO SIĘ BY OSOBA NIEPEŁNOLETNIA CHCIAŁA KUPIĆ U PANA/I ALKOHOL?

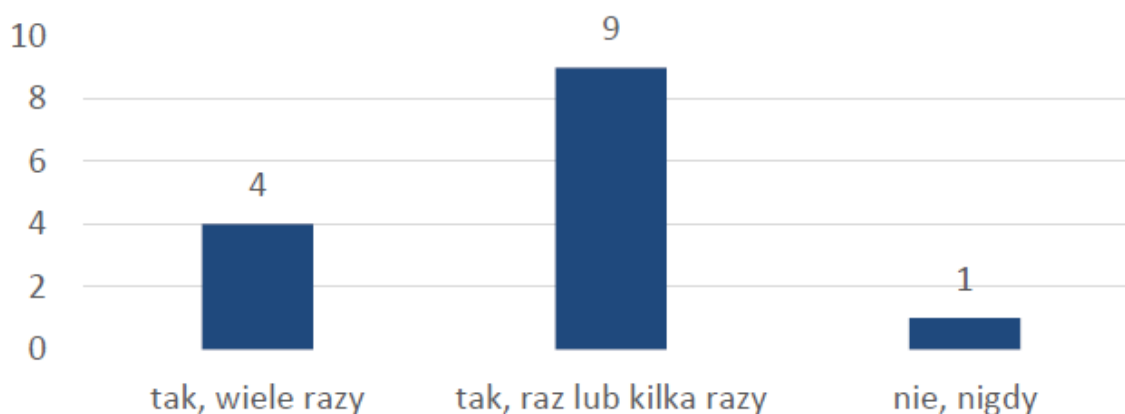
Kolejne pytanie w ankiecie skierowanej do sprzedawców dotyczyło sprzedawania alkoholu osobom niepełnoletnim. Prawie wszyscy ankietowani deklarują, że nigdy nie dopuścili się do tego typu zachowania (13), do tego typu sytuacji przyznaje się jeden ze sprzedawców, jednakże zdarzyło się to raz lub kilka razy.

WYK. 52. CZY ZDARZYŁO SIĘ PANU/I SPRZEDAĆ ALKOHOL OSOBIE NIEPEŁNOLETNIEJ

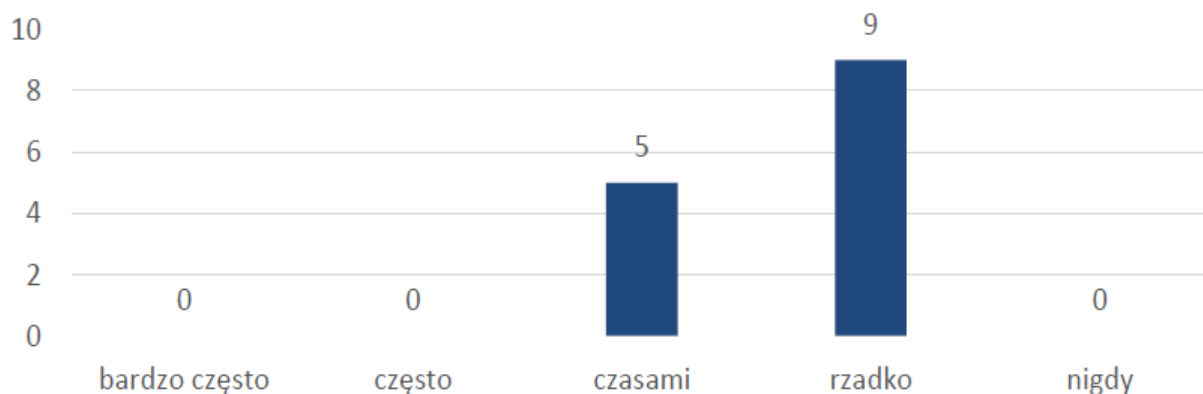
Trzynastu sprzedawców pytało o dowód osobisty klienta, w przypadku braku pewności, czy jest pełnoletni. 4 ankietowanych robiło to wielokrotnie, zaś 9 raz lub kilka razy. Jeden ze sprzedawców deklaruje, że nie sprawdzał nigdy dowodu osobistego, mimo braku pewności czy kupujący jest pełnoletni.

WYK. 53. CZY ZDARZYŁO SIĘ PANU/I PYTAĆ O DOWÓD OSOBISTY KLIENTA, KIEDY NIE BYŁO PEWNOŚCI, CZY JEST PEŁNOLETNI

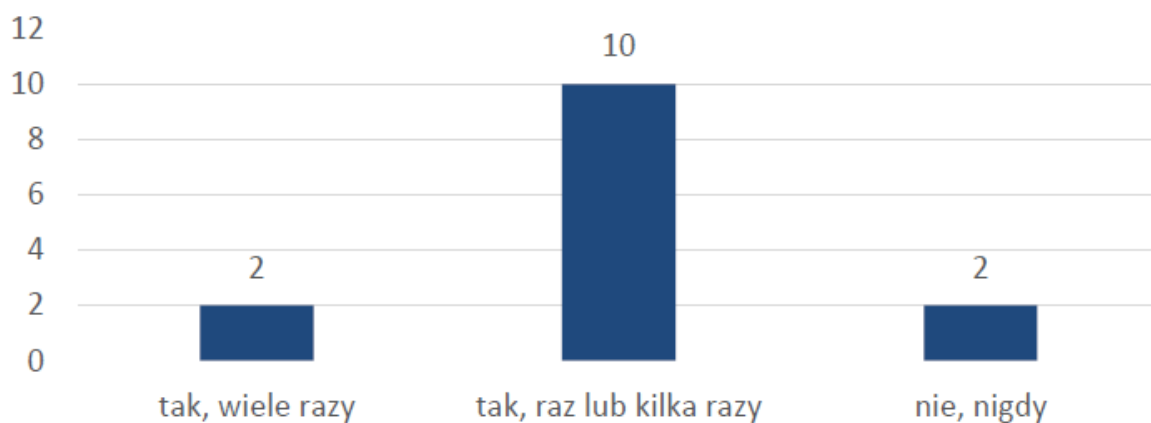
Wszyscy sprzedawcy wskazują, że na terenie gminy dochodzi do sprzedaży alkoholu klientom nietrzeźwym. Wśród nich 9 ankietowanych ocenia takie sytuacje jako rzadkie, zaś 5 respondentów uważa, że alkohol osobom nietrzeźwym sprzedawany jest czasami.

WYK. 54. CZY CZĘSTO W GMINIE ALKOHOL JEST SPRZEDAWANY OSOBOM NIETRZEŻWYM

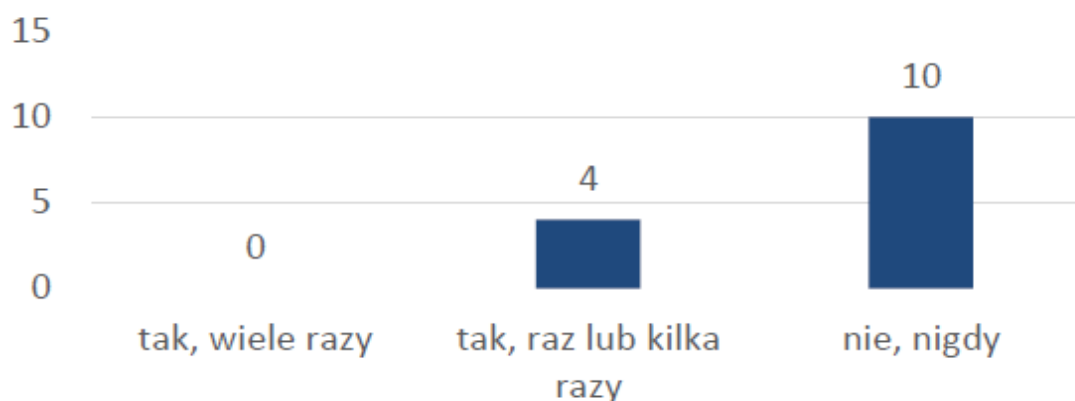
Dwunastu sprzedawców biorących udział w badaniu przyznaje się, że zdarzyło im się by osoba nietrzeźwa próbowała dokonać zakupu alkoholu. Większość z nich (10) wskazuje, że klienci dopuścili się tego zachowania raz lub kilka razy, zaś pozostałe osoby (2) wielokrotnie.

WYK. 55. CZY ZDARZYŁO SIĘ PANU/I BY OSOBA NIETRZEŻWA PRÓBOWAŁA ZAKUPIĆ ALKOHOL

Kolejne pytanie w ankiecie skierowanej do sprzedawców dotyczyło sprzedaży alkoholu osobom znajdującym się w stanie nietrzeźwym. 4 respondentów odpowiedziało, że dopuścili się tego typu zachowania, jednak miały one miejsca sporadycznie (raz lub kilka razy), zaś 10 ankietowanych deklaruje, że nigdy nie doszło do sprzedaży alkoholu osobie nietrzeźwej.

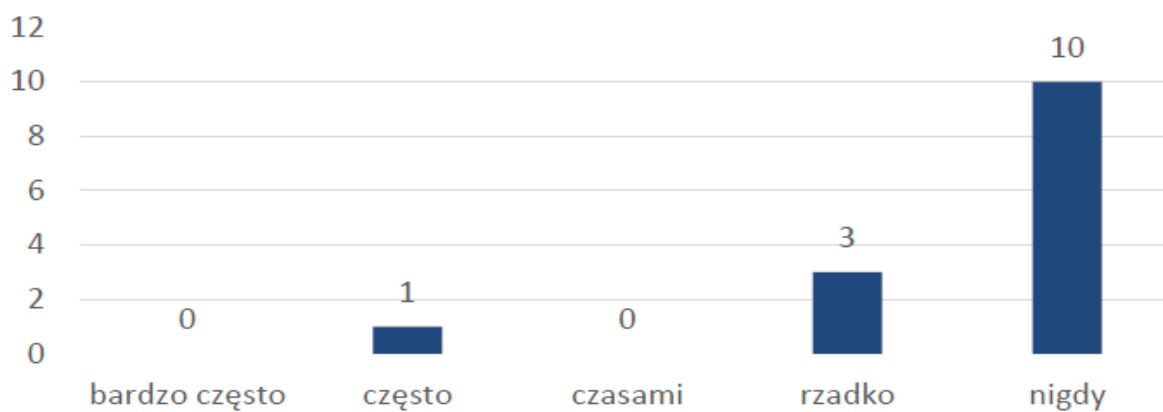
WYK. 56. CZY ZDARZYŁO SIĘ PANU/I SPRZEDAĆ ALKOHOL OSOBIE NIETRZEŻWEJ

Dziesięć osób zaznaczyło, że nigdy nie zauważyło by klienci spożywali alkohol na terenie sklepu lub w jego otoczeniu. Pozostali ankietowani wskazują, że takie zachowania mają miejsce rzadko (3) lub często (1).

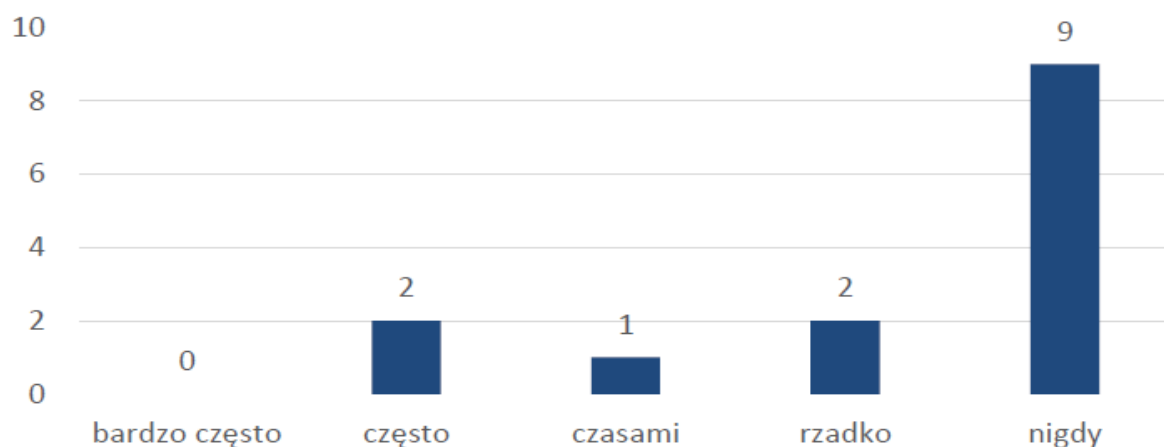
WYK. 57. CZY CZĘSTO KLIENCI SPOŻYWAJĄ ALKOHOL NA TERENIE SKLEPU LUB W JEGO POBLIŻU

9 sprzedawców nie ma doświadczenia z wzywaniem policji z powodu zakłócania porządku przez osoby pod wpływem alkoholu znajdujące się na terenie sklepu lub w jego pobliżu.

Pozostałe 5 osób ocenia, że zdarzało im się wzywać policję, wśród nich 2 wskazuje, że często, kolejnych 2 rzadko, zaś jeden ze sprzedawców wzywał czasami.

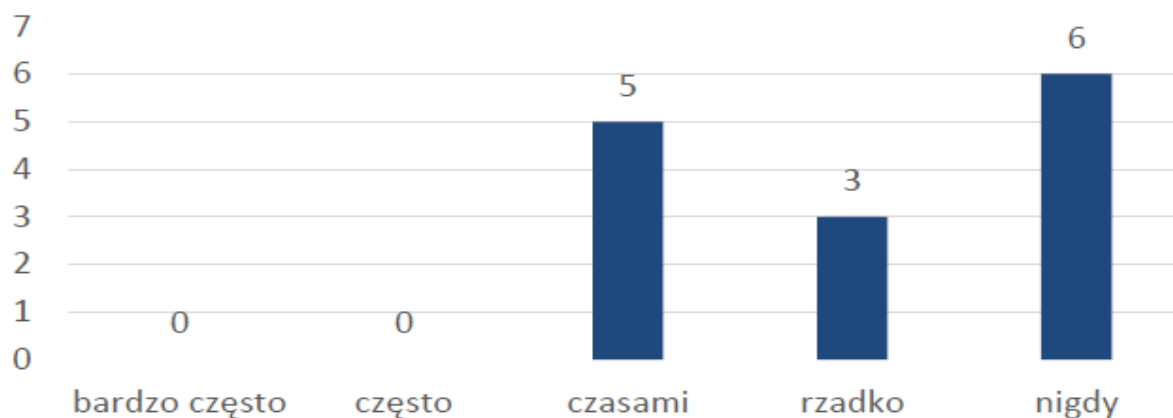
WYK. 58. JAK CZĘSTO WZYWA PAN/I POLICJĘ Z POWODU ZAKŁÓCANIA PORZĄDKU PRZEZ OSOBOBY POD WPLYWEM ALKOHOLU

5.3. Problem nikotynowy z perspektywy sprzedawców alkoholu na terenie gminy Krośnice

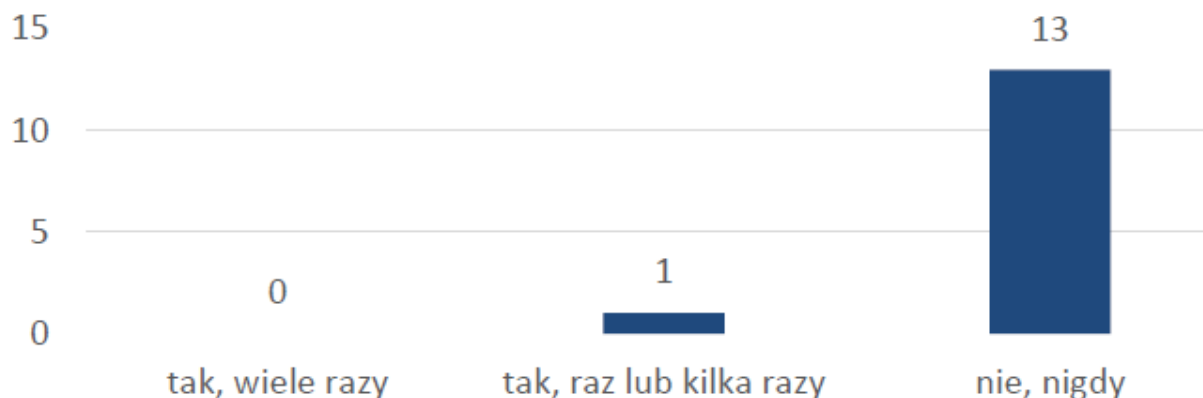
Kolejny blok pytań skierowany do sprzedawców dotyczył problemu nikotynowego. Większość respondentów wskazało, że widują osoby niepełnoletnie, które palą papierosy, jednakże zdarza się to czasami (5) lub rzadko (3).

WYK. 59 CZY WIDUJE OSOBY NIELETNIE PALĄCE PAPIEROSY

13 respondentów deklaruje, że nigdy nie sprzedała papierosów osobom nieletnim. Jedynie jeden sprzedawca przyznaje się do tego typu zachowania, miało to miejsce raz lub kilka razy.

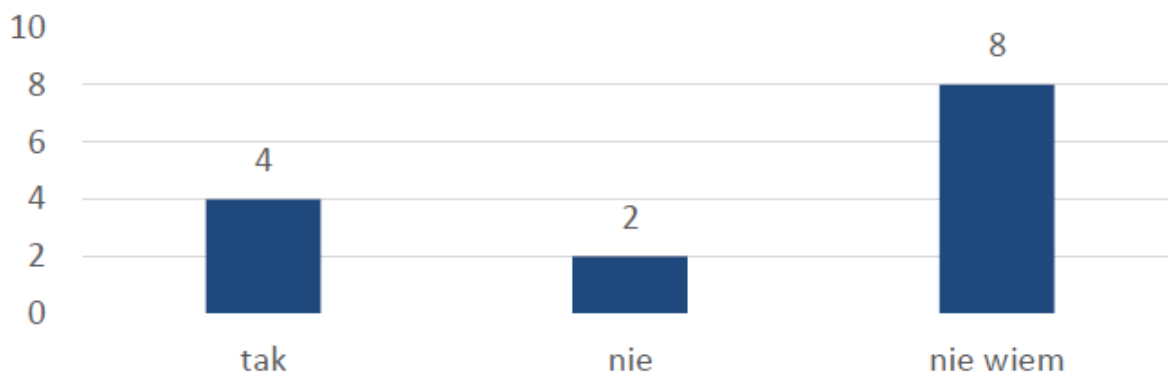
WYK. 60 CZY ZDARZYŁO SIĘ PANU/I SPRZEDAĆ PAPIEROSY OSOBIE NIELETNIEJ

5.4. Inne problemy społeczne z perspektywy sprzedawców alkoholu na terenie gminy Krośnice

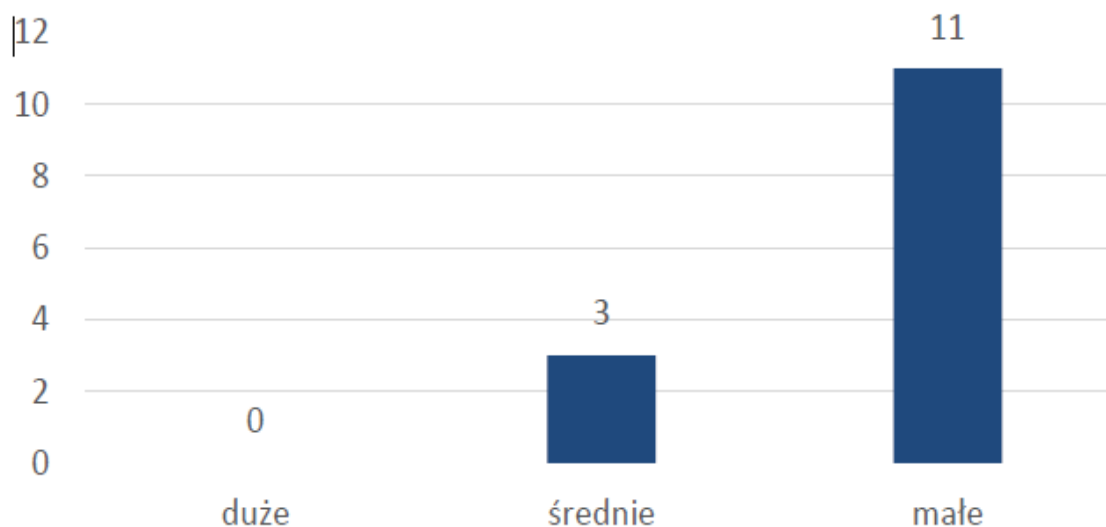
Na koniec badania sprzedawcy poproszeni byli o opinie odnośnie innych problemów społecznych - problemu narażenia na substancje psychoaktywne: narkotyki, dopalacze oraz zjawiska przemocy w gminie. 8 sprzedawców biorących udział w badaniu ocenia, że nie wiedzą, czy mieszkańcy gminy Krośnice mają kontakt z narkotykami, natomiast 4 uważa, że taka sytuacja występuje w gminie.

WYK. 61. CZY UWAŻA, ŻE MIESZKAŃCY GMINY BIORĄ NARKOTYKI

3 sprzedawców alkoholu twierdzi, że gmina Krośnice boryka się z problemem przemocy i określa jej nasilenie, jako średnie, zaś 11 uważa, że nasilenie problemu jest małe.

WYK. 62. JAK OKREŚLIŁBY/OKREŚLIŁABY PAN/I NASILENIE PROBLEMU PRZEMOCY W PANA/I MIEJSCOWOŚCI?

6. Wnioski i rekomendacje

Informacje uzyskane za pomocą ankiet oraz analiza zgromadzonych danych pozwoliły na dokonanie podsumowania i wyciągnięcie wniosków diagnozujących lokalne zagrożenia społeczne na terenie gminy Krośnice które podzielone zostały ze względu na rodzaj problemu. Celem raportu było przedstawienie problemów społecznych dotyczących gminy Krośnice w odniesieniu do opinii mieszkańców z terenu gminy: dorosłych mieszkańców, dzieci i młodzieży szkolnej oraz sprzedawców napojów alkoholowych. Cel ten został zrealizowany w toku weryfikacji zebranego materiału badawczego, będącego podstawą opracowania wniosków, które posłużą do tworzenia różnego rodzaju programów pomocowych zmierzających do poprawy sytuacji na terenie gminy, w tym jakości życia jej mieszkańców. Przeprowadzenie badania oraz analiza zebranych ankiet umożliwiła:

Rozpoznanie sytuacji dorosłych mieszkańców gminy, ich opinie i postawy względem wybranych zjawisk i zagrożeń społecznych, Zapoznanie się z problemami uczniów szkoły podstawowej oraz gimnazjalnej, szczególnie ich postaw i doświadczeń związanych z wybranymi zagrożeniami społecznymi oraz uzależnieniami, a także poczucia bezpieczeństwa, Zaznajomienie się z poglądami i doświadczeniami sprzedawców na temat wybranych zjawisk, szczególnie związanych z problemem alkoholowym i nikotynowym oraz rozpoznanie praktyk sprzedażowych.

Zdobyte informacje mogą zostać wykorzystane w przyszłości do prowadzenia dalszych pogłębionych badań wśród mieszkańców gminy. W oparciu o dokonaną analizę problemów

społecznych zostały sformułowane rekomendacje skierowane do mieszkańców gminy Krośnice, które powinny mieć charakter długofalowy i wielostronny.

6.1. Problem alkoholowy

Wniosek: Istotnym aspektem problemu alkoholowego w gminie jest sięganie po tego rodzaju napoje przez osoby niepełnoletnie. 72% uczniów szkół gimnazjalnych wskazuje, że ich rówieśnicy spożywają alkohol, w przypadku klas młodszych odsetek tych odpowiedzi jest mniejszy i wynosi 24%. Uczniowie sięgają po alkohol przede wszystkim z potrzeby zaimponowania innym oraz kojarzą alkohol z dobrą zabawą i chęcią wyluzowania. 41% uczniów 32 szkoły gimnazjalnej przyznaje się do spożywania alkoholu, w tym 21% spożywa rzadziej niż raz w miesiącu oraz 14% spożywa co najmniej raz w miesiącu, zaś 6% co najmniej raz w tygodniu. Ponadto 17% deklaruje, że rodzice wiedzą o tym, że spożywają alkohol, niemniej jednak 21% ukrywa tego typu zachowanie. 18% również doświadczyło nieprzyjemnych konsekwencji związanych z konsumpcją alkoholu. Również jak w klasach starszych 5% dzieci deklaruje, że rodzice wiedzą, że spożywają alkohol. Poza tym 19% uczniów szkoły gimnazjalnej oraz 14% uczniów szkoły podstawowej błędnie klasyfikuje piwo jako rodzaj alkoholu, zaś 21% uczniów szkoły podstawowej oraz 16% uczniów szkoły gimnazjalnej uważają, że nie każdy może uzależnić się od alkoholu.

Rekomendacje: Zorganizowanie kampanii informacyjnej w celu uświadomienia jak alkohol negatywnie wpływają na organizm człowieka oraz funkcjonowanie społeczności poprzez różnego rodzaju akcje ulotkowe lub plakatowe – dla dzieci i młodzieży szkolnej. Warsztaty dla uczniów szkoły podstawowej oraz gimnazjalnej:

Analiza wyników badań wskazuje, że spożywanie alkoholu wzrasta wraz z wiekiem, dlatego wskazuje się warsztaty dla uczniów klas młodszych, które ukierunkowane będą na uświadamianie dzieciom zagrożenia oraz w przystępny sposób uświadamia im złożoność zjawiska. Pozwala to ćwiczyć umiejętność postrzegania świata, przez co uczy podejmować życiowe decyzje. Natomiast dla uczniów klas gimnazjalnych wskazuje się zajęcia poruszające ważny temat alkoholu oraz wchodzenie w dorosłość. Przedstawiony na warsztatach monolog polskiego nastolatka o dokonywaniu życiowych wyborów i selekcji właściwych wartości stanowi wstęp do rozważań na temat konsekwencji życiowych przedsięwzięć. Warsztat powinien obalić myślenie, że alkohol rozluźnia oraz piwo to nie alkohol.

Wniosek: 10% dzieci oraz 33% młodzieży szkolnej potwierdza, że w gminie Krośnice są miejsca gdzie osoby niepełnoletnie mogą kupić alkohol, najczęściej zdobywają alkohol dzięki starszym kolegom lub proszą obcych ludzi pod sklepem o zakup. Ponadto uczniowie szkoły

gimnazjalnej najczęściej spożywają alkohol na imprezach, dyskotekach (51%) oraz na świeżym powietrzu (24%). Ankietywane deklarują również, że pija alkohol podczas wycieczek szkolnych oraz w domu. Osoby niepełnoletnie w tych miejscach powinny znajdować się pod opieką rodziców, opiekunów lub nauczycieli. Dlatego tak bardzo ważne jest planowanie programów profilaktycznych obejmujących różne grupy społeczne jak rodziców, nauczycieli czy sprzedawców.

Rekomendacje: Rekomenduje się opracowanie lokalnej kampanii na rzecz zwiększenia świadomości oraz odpowiedzialności sprzedawców alkoholu i uwrażliwienia ich na szkodliwość sprzedaży napojów alkoholowych osobom niepełnoletnim. Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych powinna zwiększyć kontrolę punktów sprzedaży alkoholu, by wyeliminować miejsca, gdzie młodzież może dokonać zakupu tego rodzaju napojów. Szkolenie dla sprzedawców: Omówienie „Ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi” – interpretacja przepisów m. in.:

- 1) Art. 14 - 16 (kiedy i w jakich sytuacjach nie wolno podawać / sprzedawać alkoholu)
- 2) Art. 18 (w jakich okolicznościach i z jakich powodów może zostać cofnięte zezwolenie na sprzedaż napojów alkoholowych)
- 3) Art. 2 (najbliższa okolica zakres oraz interpretacja prawna pojęcia)
- 4) Art. 43 - 45 (omówienie konsekwencji prawnych wynikających z łamania obowiązków wynikających z korzystania z zezwoleń).

Szkolenie dla nauczycieli:

Propozycja szkolenia z najważniejszych umiejętności wychowawczych dla nauczycieli. Tematyka zajęć powinna być na kierunkowana na obszar konfliktów międzypokoleniowych i komunikację, a także budowanie autorytetu opiekuna lub sposobu na jego odzyskanie.

Szkolenie dla rodziców:

Zajęcia dla rodziców powinny być na kierunkowane na wczesne diagnozowanie niepokojących sygnałów w tym wytyczne do obserwowania i rozmów diagnozujących problem alkoholowy, także w praktyczny sposób zapoznanie rodziców z alkotestami i testami antynarkotykowymi. Powinny wskazać rzetelne źródła wsparcia i informacji w zasięgu ręki oraz uniwersalne i skuteczne zasady współpracy ze szkołą.

Wniosek: Spożywanie alkoholu według mieszkańców gminy stanowi dość poważne zagrożenie. Problem jest wyraźnie dostrzegalny, potwierdza to fakt, że 89% i 94% mieszkańców ocenia uzależnienie od alkoholu oraz spożycie alkoholu przez dzieci i młodzież jako problem ważny. Ponad to 52% zna osoby uzależnione od alkoholu. 7% ocenia, że w ich otoczeniu są osoby, które po spożyciu alkoholu dopuszczają się jazdy samochodem i zdarza

się to często oraz bardzo często. 92% mieszkańców zauważyło również zachowania związane ze spożywaniem alkoholu w miejscach publicznych, jedynie 2% ocenia, że do tego typu sytuacji nigdy nie dochodzi na terenie gminy.

Rekomendacje: Policja powinna prowadzić szeroko zakrojone akcje prewencyjne związane z prowadzeniem pojazdów pod wpływem alkoholu. Badanie dorosłych mieszkańców wykazało, że 90% respondentów twierdzi, że sytuacje prowadzenia pojazdu pod wpływem alkoholu pojawiają się na terenie gminy. Dane te są ostrzeżeniem, ponieważ wiążą się nie tylko z łamaniem prawa, ale również stanowią bezpośrednie niebezpieczeństwo dla kierowców oraz społeczności lokalnej. Rozpoczęcie cyklu szkoleń eksperckich skierowanych do kierowców z zakresu jazdy pod wpływem alkoholu. Jednocześnie stanowi to rekomendację dla instytucji policji, by częściej monitorowali miejsca publiczne na terenie gminy, ze szczególnym wyczuleniem na obecność osób nietrzeźwych i niepełnoletnich spożywających alkohol.

Wniosek: 96% mieszkańców potwierdza, że słyszało o przypadkach sprzedaży alkoholu osobom nieletnim. Potwierdza ten fakt 8 ankietowanych sprzedawców przyznając, że na terenie gminy Krośnice dochodzi do sprzedaży alkoholu nieletnim, jednak rzadko. Deklarują oni także sytuacje, w których niepełnoletni klienci próbowali u nich dokonać zakupu alkoholu kilka razy lub wielokrotnie. Jednakże, sami sprzedawcy nie przyznają się do sprzedaży alkoholu nieletnim, do tego typu sytuacji przyznaje się jeden ze sprzedawców, jednakże zdarzyło się to raz lub kilka razy. Warto jednak mieć na uwadze fakt, iż badania społeczne mają charakter deklaratywny, a respondentom może być trudno przyznać się do kontrowersyjnego zachowania, tym bardziej, że sprzedaż alkoholu nieletnim jest czynem karalnym. Większość sprzedawców pytało się o dowód osobisty klienta, kiedy nie było pewności czy jest pełnoletni, tylko 4 sprzedawców robiło to wielokrotnie.

Rekomendacje: Program szkolenia dla właścicieli oraz personelu punktów sprzedaży alkoholu z udziałem Tajemniczego Klienta. Zakup z udziałem Tajemniczego klienta, polegający na odwiedzeniu każdego punktu sprzedaży alkoholu przez osobę wyglądającą na niepełnoletnią, która dokona ewentualnego zakupu alkoholu. Po dokonaniu dzień wcześniej zakupu trener odwiedzi każdy punkt sprzedaży alkoholu i przeprowadzi krótką rozmowę z właścicielem bądź personelem na temat konsekwencji wynikających z nielegalnej sprzedaży alkoholu. Szkolenie ogólne - stacjonarne - 2 godziny szkoleniowe - dla wszystkich sprzedawców alkoholu z punktów sprzedaży alkoholu omawiające przeprowadzoną wcześniej prowokację i ukazujące konsekwencje wynikające z nielegalnej sprzedaży alkoholu 35 osobom nieletnim. Przedstawienie zasad sprzedaży, uprawnień i obowiązków przedsiębiorców.

Wniosek: W otoczeniu 96% mieszkańców są osoby niepełnoletnie, które spożywają alkohol często oraz bardzo często (33%). Sami mieszkańcy deklarują, że najczęściej spożywają piwo. Około co trzeci mieszkaniec spożywa alkohol kilka razy w miesiącu, zaś 14% pije alkohol kilka razy w tygodniu oraz codziennie. 4% mieszkańców gminy zgadza się, aby pracodawcy byli bardziej pobłażliwi dla osób przychodzących do pracy pod wpływem alkoholu, zaś 28% uważa, że alkohol w piwie jest mniej szkodliwy, niż alkohol znajdujący się w wódce.

Rekomendacje: Rekomenduje się opracowanie lokalnej kampanii na rzecz zwiększenia świadomości i uwrażliwienia na szkodliwość alkoholu poprzez różnego rodzaju akcje plakatowe - profilaktyka i przeciwdziałanie w środowisku lokalnym. Zajęcia dla mieszkańców: Tematyka zajęć powinna dotyczyć uzależnienia od substancji psychoaktywnych w Środowisku lokalnym, w tym rodzajów uzależnienia oraz psychologicznych mechanizmów uzależnienia. Ponadto dlaczego ludzie się uzależniają? Grupy i czynniki ryzyka.

Wniosek: Jeśli chodzi o głos sprzedawców w kwestii sprzedaży alkoholu osobom nietrzeźwym, to wszyscy sprzedawcy uważają, że na terenie gminy dochodzi do takich sytuacji, jednak czasami lub rzadko. Sprzedawcy potwierdzają również, że zdarzyło im się, aby osoba nietrzeźwa próbowała zakupić alkohol w ich punkcie sprzedaży, a kilkakrotnie doszło do sprzedaży alkoholu takiej osobie przez badanych sprzedawców. Część respondentów zauważyło także, że klienci spożywają alkohol na terenie sklepu oraz w jego pobliżu. Większość sprzedawców nie ma doświadczenia z wzywaniem policji z powodu zakłócania porządku przez osoby pod wpływem alkoholu, w pozostałych przypadkach zdarza się to sporadycznie alko często.

Rekomendacje: Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych powinna zwiększyć kontrolę punktów sprzedaży alkoholu, by wyeliminować miejsca, gdzie osoby nietrzeźwe mogą dokonać zakupu tego rodzaju napojów.

6.2. Problem narkotykowy

Wniosek: 19% uczniów szkoły podstawowej oraz 36% uczniów szkoły gimnazjalnej wskazało, że ich rówieśnicy zażywają narkotyki lub dopalacze. Jednocześnie sami wskazują, że nigdy nie zażywali narkotyków lub dopalaczy (91% odpowiedzi wśród uczniów klas młodszych oraz 88% wśród uczniów klas starszych). Wśród badanych uczniów klas gimnazjalnych 10% deklaruje, że chciałoby spróbować narkotyków, natomiast do eksperymentowania z tego typu substancjami przyznało się 9% uczniów szkoły podstawowej oraz 12% uczniów szkoły gimnazjalnej.

Rekomendacje: Zorganizowanie zajęć profilaktycznych w celu uświadomienia i uzupełnienia wiedzy jak narkotyki i dopalacze negatywnie wpływają na organizm człowieka - dla dzieci i młodzieży szkolnej. Warsztaty dla dzieci i młodzieży szkolnej. Aby dać dobry start w dorosłe życie, które jest wolne od używek, potrzeba jest nakierowanie młodej osoby aby w świadomy sposób ominęła niebezpieczeństwa, które proponuje jej codzienność. Punktem wyjścia do osiągnięcia tego celu powinno być **uświadomienie** do czego może doprowadzić stosowanie niepotrzebnie substancji psychoaktywnych, które torują drogę dopalaczom i narkotykom. Jak konstruktywnie radzić sobie z codziennymi problemami i wpływem otoczenia, jak odmawiać, gdzie szukać rzetelnej wiedzy i pomocy ??? - odpowiedz na te pytania powinny dać właśnie te zajęcia.

Wniosek: Najbardziej popularnymi źródłami wiedzy o narkotykach i dopalaczach dla uczniów jest telewizja i Internet, a także szkoła na którą wskazuje 34% uczniów szkoły podstawowej oraz 37% uczniów szkoły gimnazjalnej.

Rekomendacje: Badanie wykazało dużą rolę telewizji oraz Internetu w kształtowaniu postaw i opinii względem substancji odurzających, co powinno być wskazówką do opracowania działań profilaktycznych prowadzonych w szkołach. Naturalnym środowiskiem młodych ludzi w czasach współczesnych jest Internet, dlatego warto spróbować dotrzeć do uczniów właśnie w ten sposób. Znaczny odsetek ankietowanych wskazał na szkołę, jako miejsce z którego czerpie wiedzę na temat narkotyków i dopalaczy. Wskazane jest podejmowanie działań skierowanych wobec rodziców i nauczycieli, w celu wzmacniania ich autorytetu wychowawczego. Ważnym jest, by stali się oni wiarygodnym źródłem informacji i kształtowali prawidłowe postawy podopiecznych.

Wniosek: Zdecydowana większość dorosłych mieszkańców zadeklarowała, iż nigdy nie korzystała z żadnych środków psychoaktywnych, takich jak narkotyki lub dopalacze (93%). 7% przyznało jednak, że zdarzyło im się zażywać narkotyki. 19% ankietowanych mieszkańców zna inne osoby zażywające tego typu substancje. Ponadto 68% respondentów jest zdania, że młodzież w gminie narażona jest na kontakt z narkotykami, a 25% wskazuje, że w gminie nie jest trudno o dostęp do narkotyków. 4 sprzedawców deklaruje, że mieszkańcy gminy mają kontakt z narkotykami.

Rekomendacje: Rekomenduje się opracowanie lokalnej kampanii na rzecz zwiększenia świadomości i uwrażliwienia na szkodliwość środków psychoaktywnych czyli narkotyki i dopalacze - profilaktyka i przeciwdziałanie w środowisku lokalnym.

6.3. Problem nikotynowy

Wniosek: Analiza ankiet zrealizowanych wśród dzieci i młodzieży wykazała, że na ryzyko zagrożenia dotyka szczególnie uczniów klas starszych, wśród nich 73% wskazało, że osoby w ich otoczeniu palą papierosy. Odsetek tych odpowiedzi jest mniejszy wśród uczniów szkoły podstawowej i wynosi 24%. Jednocześnie zdecydowana większość uczniów nie przyznaje się do palenia papierosów. Do palenia wśród uczniów szkoły gimnazjalnej 16% przyznaje, że spróbowało raz papierosów, zaś 12% pali od czasu do czasu. Do regularnego palenia przyznaje się 8% ankietowanych. W przypadku uczniów szkoły podstawowej 9% spróbowało raz, zaś po 2% pali od czasu do czasu oraz regularnie.

Rekomendacje: W praktyce profilaktycznej kluczowe znaczenie ma rozpoznanie momentu inicjacji (czyli w wieku 10–12 lat) w używaniu substancji legalnych. Następnie przeciwdziałania używaniu alkoholu i papierosów, co z kolei zmniejsza ryzyko sięgania po narkotyki. Warsztat w ramach dobrego startu pomoże nastolatkom podejmować trafne decyzje oraz odpowiednio zmotywuje grupę rówieśniczą do wewnętrznej profilaktyki i przyjmowania odpowiednich wzorców.

Wniosek: Gmina Krośnice boryka się również z problemem palenia papierosów. 37% dorosłych mieszkańców ma w swoim otoczeniu osoby palące, co naraża ich na zjawisko biernego palenia. Prawie połowa (46%) respondentów wskazuje, że pali papierosy, wśród nich 28% wskazuje na uzależnienie od nikotyny paląc papierosy codziennie. 3% zgadza się, aby palenie papierosów było dozwolone od 15 roku życia. Z opinii sprzedawców wynika, że problem nikotynowy dotyka także nieletnich mieszkańców gminy. 8 ankietowanych sprzedawców wskazało, że widują osoby niepełnoletnie, które palą papierosy, jednocześnie większość podkreśla, że nigdy nie sprzedali papierosów osobie niepełnoletniej. Jedynie jeden sprzedawca przyznaje się do tego typu zachowania, miało to miejsce raz lub kilka razy. Warto jednak mieć na uwadze fakt, iż badania społeczne mają charakter deklaracyjny, a respondentom może być trudno przyznać się do kontrowersyjnego zachowania, tym bardziej, że sprzedaż papierosów nieletnim jest czynem karalnym.

Rekomendacje: Rekomenduje się opracowanie lokalnej kampanii na rzecz zwiększenia odpowiedzialności sprzedawców alkoholu i uwrażliwienia ich na szkodliwość sprzedaży papierosów osobom niepełnoletnim. Preferowanym działaniem jest edukowanie mieszkańców poprzez różnego rodzaju akcje ulotkowe lub plakatowe o szkodliwości palenia papierosów.

6.4. Problem przemocy

Wniosek: 55% uczniów szkoły podstawowej oraz 33% uczniów szkoły gimnazjalnej wskazuje, że w szkole występuje problem przemocy między uczniami. Ponad to, 45% uczniów szkół podstawowych oraz 30% uczniów szkół gimnazjalnych wskazuje, że doświadczyło przemocy ze strony rówieśników. 41% ankietowanych uczniów szkół podstawowych wskazuje, że samemu zdarzało im się stosować przemoc wobec rówieśników. W przypadku uczniów klas gimnazjalnych odsetek tych odpowiedzi jest mniejszy i wynosi 29%. Przemoc w domu występuje w przypadku 11% uczniów szkół podstawowych i gimnazjalnych. 3 sprzedawców, twierdzi, że gmina Krośnice boryka się z problemem przemocy i określa jej nasilenie jako średnie, zaś 11 jako małe.

Rekomendacje: Zorganizowanie zajęć dydaktycznych dotyczących kwestii przemocy w szkole. Podjęcie działań profilaktycznych, których celem byłoby zwiększenie bezpieczeństwa uczniów na terenie szkoły oraz w jej pobliżu. Wskazane jest przeprowadzenie szkolenia dla nauczycieli w ramach pomocy krzywdzonym uczniom oraz procedury „Niebieskiej Karty” w szkole. Równie ważne jest też wsparcie dla rodziców poprzez przeprowadzenia szkolenia w zakresie wychowania pokolenia bez przemocy. Rekomenduje się warsztaty dla dzieci i młodzieży w ramach przemocy, agresji i konfliktów między uczniami, a także zmotywowanie do nauki szkolnej.

Wniosek: Uczniowie narażeni są również na zagrożenie związane z przemocą w Internecie – zdecydowana większość ankietowanych korzysta z komputera. Czas spędzany przed komputerem jest nadużywany przez 5% uczniów szkoły podstawowej i 9% gimnazjalnej - powyżej 6 godzin. Większość uczniów korzysta z komputera i Internetu do 2 godzin lub do 4 godzin. Część uczniów miała problem związany z cyberprzestrzenią. 12% dzieci przyznało się, że otrzymywało przykre wiadomości, 9% doświadczyło podszywania się przez inne osoby oraz śledzenia działań w Internecie (5%). Pozostałe 12% uczniów wskazało na inne, niedookreślone zachowania. W przypadku młodzieży szkolnej 21% ankietowanych otrzymało przykre wiadomości oraz doświadczyło podszywania się (7%), zaś 4% ma doświadczenia związane ze śledzeniem ich działań w Internecie. 9% wskazało na inne formy

Rekomendacje: Wzmocnienie pozytywnych zmian w zakresie radzenia sobie z problemami dotyczącymi nowych technologii, zachęcanie do ograniczenia nadmiernego korzystania z komputera i telewizji, szczególnie przez dzieci i młodzież niepełnoletnią, a także reagowanie na przemoc w Internecie. W ramach tego zagadnienia wskazane jest szkolenie dla nauczycieli z zakresu problemów dzieci i młodzieży w cyberprzestrzeni. [Źródło: „Diagnoza problemów

społecznych zrealizowana w gminie Krośnice na zlecenie Urzędu Gminy Krośnice”, opr. Kraków 2016, Oficyna profilaktyczna].

VIII. Analiza SWOT

1. Wprowadzenie

Analiza SWOT stanowi kompleksowe narzędzie pomocnicze pozwalające pogłębić ocenę otoczenia planowanego przedsięwzięcia, a także wewnętrznych aspektów warunkujących jego powodzenie. Z oczywistych względów w niniejszej analizie zdefiniowano jedynie czynniki mające kluczowe znaczenie dla polityki społecznej samorządu gminy Krośnice.

Analiza SWOT stanowi narzędzie do określenia priorytetów rozwojowych w pracach nad strategią. Ocenia zarówno wewnętrzne, jak i zewnętrzne czynniki wpływające na działania związane z programowaniem strategicznym. Wnikliwe opracowanie SWOT jest istotnym etapem procesu planowania strategicznego. Przy właściwym opracowaniu stanowi punkt wyjściowy dla określania celów strategicznych oraz projektów socjalnych.

Przedstawione poniżej czynniki obejmują:

- **mocne strony** - wewnętrzne uwarunkowania o pozytywnym wpływie na sytuację społeczną,
- **slabe strony** - wewnętrzne uwarunkowania o negatywnym wpływie na sytuację społeczną,
- **szanse** - zewnętrzne uwarunkowania o pozytywnym wpływie na realizację celów,
- **zagrożenia** - zewnętrzne uwarunkowania o negatywnym wpływie na realizację celów.

W oparciu o diagnozę sytuacji społecznej w gminie Krośnice można wskazać najważniejsze dla lokalnej społeczności problemy.

2. Analiza SWOT

UWARUNKOWANIA WEWNĘTRZNE	
Mocne strony	Slabe strony
○ bogactwo, różnorodność i wysoka jakość zasobów przyrodniczych i krajobrazowych○ bardzo dobre warunki hydrograficzne	○ wysoki poziom bezrobocia w tym długotrwałego bezrobocia○ wysoki poziom bezrobocia wśród osób po 40

tworzące warunki do wykorzystania ich w turystyce. ○ stowarzyszenia działające w gminie ○ rozwinięty system oświaty podstawowej ○ dobra współpraca z jednostkami samorządu terytorialnego ○ promowanie gminy poprzez imprezy lokalne i ponadlokalne ○ znaczne wewnętrzne rezerwy rozwojowe poszczególnych miejscowości - przeznaczenie na cele inwestycyjne ○ dobrze rozwinięta infrastruktura turystyczna i baza sportowo-rekreacyjna ○ rozwój niematerialnych form pomocy, ze szczególnym uwzględnieniem przeciwdziałania wykluczeniu społecznemu. ○ Wykształcona i kompetentna kadra zatrudniona w polityce społecznej na terenie gminy ○ Dostatek siły roboczej na terenie gminy ○ Dostęp do podstawowej opieki medycznej	roku życia, zwłaszcza wśród kobiet ○ niskie kwalifikacje oraz brak wykształcenia osób bezrobotnych ○ brak form aktywizacji osób długotrwale bezrobotnych ○ nie wystarczająca ilość programów socjalnych z zakresu pomocy i aktywizacji rodzin korzystających z pomocy społecznej oraz osób w wieku podeszłym ○ niski poziom przedsiębiorczości ○ mała aktywność społeczna ○ brak liderów społecznych ○ starzenie się społeczeństwa ○ niewystarczająca infrastruktura, placówek stacjonarnych dla osób "złotego wieku". ○ występowanie patologii społecznych ○ odpływ młodzieży do większych miast ○ brak mieszkań socjalnych ○ brak zorganizowanego wolontariatu ○ brak dużych zakładów pracy ○ przemoc w rodzinach ○ bezradność opiekuńczo-wychowawcza w wielu rodzinach oraz w prowadzeniu gospodarstwa domowego ○ narastająca przestępczość, przemoc i agresja dzieci i młodzieży ○ brak świetlic środowiskowych i socjoterapeutycznych na terenie gminy ○ niewystarczająca ilość miejsc w ogniskach przedszkolnych ○ wzrastająca liczba osób z zaburzeniami i chorobami psychicznymi ○ brak mieszkań chronionych ○ wandalizm ○ alkoholizm w wielu rodzinach korzystających z pomocy społecznej ○ alkoholizm i narkomania wśród dzieci i młodzieży ○ niewystarczające środki finansowe przeznaczone na programy profilaktyczne oraz wypoczynek dzieci i młodzieży z rodzin patologicznych ○ wyuczona bezradność i roszczeniowość postaw wśród osób i rodzin korzystających z pomocy społecznej ○ niewystarczające zasoby w zakresie profilaktyki i ochrony zdrowia ○ brak spójnych programów w zakresie profilaktyk i zdrowotnej poszczególnych grup społecznych ○ Bierność mieszkańców- brak zaangażowania w sprawy społeczne ○ Niewystarczająca liczba specjalistów zajmujących się w sposób profesjonalny szeroko

	rozumianymi problemami dotyczącymi rodziny ○ zła siatka połączeń między miejscowościami ○ niewystarczająca opieka nad osobami starszymi, chorymi ○ brak specjalistów piszących projekty o zewnętrzne dofinansowanie

UWARUNKOWANIA ZEWNĘTRZNE

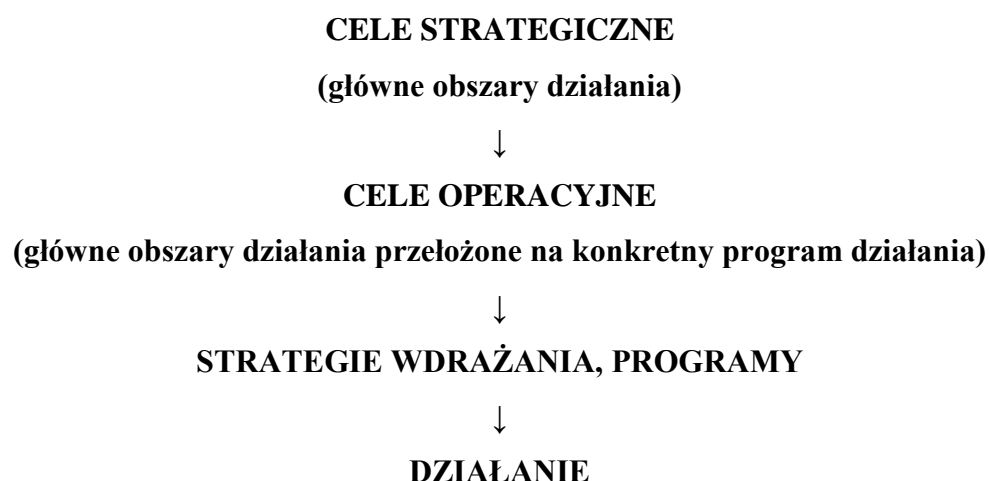
Szanse	Zagrożenia
• położenie geograficzne • bliskość atrakcji turystycznych • walory przyrodniczo – krajobrazowe • promocja regionu • kontakty z gminami partnerskimi • możliwość pozyskiwania dodatkowych środków (fundusze unijne), • rozwój infrastruktury społecznej i technicznej • możliwość zlecania zadań organizacjom pozarządowym z zakresu pomocy społecznej • możliwość pozyskania funduszy w ramach programów rządowych • wysoki wzrost PKB w kraju • rezerwy na rynku pracy i tania siła robocza	• odległość od dużych aglomeracji • starzenie się społeczeństwa • niedostosowanie szkolnego systemu do potrzeb lokalnego rynku pracy • brak programów aktywizacji osób długotrwale bezrobotnych po 40 roku życia • niewystarczające nakłady na dofinansowanie zatrudnienia stażystów i absolwentów • niewystarczające środki przekazywane na integrację i reintegrację zawodową – roboty publiczne, prace społecznie użyteczne • zły stan techniczny gminnej i powiatowej infrastruktury komunikacyjnej. • brak środków na budownictwo społeczne • emigracja poza gminę i z Polski najbardziej wykształconych i przedsiębiorczych osób w związku z ograniczonymi możliwościami uzyskania pracy, prowadzenia własnej działalności gospodarczej i niskimi zarobkami • brak zainteresowania wśród znacznej części mieszkańców gminy prowadzeniem działalności gospodarczej na własny rachunek • brak środków finansowych na realizację ustawowych zadań • brak środków lub wysokie oprocentowanie kredytów na inwestycje i rozwój miejsc pracy. • ugruntowanie postaw wyuczonej bezradności oraz braku aktywności zawodowej wśród osób i rodzin korzystających z pomocy społecznej • wzrost patologii dzieci i młodzieży oraz propagowanie negatywnych wzorców zachowania w skali kraju • rozwój patologii społecznej • roszczeniowość • wzrost przestępczości nieletnich

	• zachwianie tradycyjnego modelu rodziny, wzrost rodzin niepełnych, samotnie wychowujących dzieci • spadek autorytetów

Analiza SWOT wykonana w oparciu o aktualną sytuację społeczno-gospodarczą gminy Krośnice niewątpliwie wskazuje, że mocną stroną gminy jest silny samorząd mogący sprawnie decydować o kierunku prowadzonej przez gminę polityki społecznej. Niestety gmina Krośnice ma również wiele słabych stron. Jedną z nich to brak rozwiniętego sektora prywatnego średniej przedsiębiorczości zarówno lokalnej jak i tej rozumianej w kontekście inwestorów zewnętrznych. Jest to bardzo istotne. Stwarzając warunki do rozwoju przedsiębiorczości (odpowiednia polityka podatkowa) gmina widzi potrzebę tworzenia miejsc pracy a w dalszej perspektywie widzi korzyści z wpływów podatkowych, które w części mogą pokryć wydatki związane z prowadzoną przez gminę polityką społeczną. Dodatkowe miejsca pracy to również w pewnym stopniu zapobieganie patologiom społecznym. Pojawiło się także niekorzystne zjawisko cechujące się tym, iż społeczność lokalna zamiast potęgować wysiłki do zaradzenia negatywnym zjawiskom społecznym w łatwy sposób wykorzystuje możliwości otrzymania wszelkiego rodzaju wsparcia od różnych instytucji. Z tego też względu zarówno samorząd lokalny, jak i wszystkie instytucje działające na terenie gminy będą podejmować działania niwelujące marginalizację społeczną.

IX. Misja i założenia Gminnej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych

Przy wyznaczaniu kierunków działania posłużono się poniższym schematem:

Założeniem strategii jest ukształtowanie sprawnego systemu polityki społecznej (socjalnej) w oparciu o rolę instytucji oraz organizacji pozarządowych, wspieranie rozwoju tych organizacji w ramach nowoczesnego modelu pomocy społecznej zarówno instytucjonalnej, jak i pozarządowej.

Podstawą do ustalenia kolejności celów głównych (strategicznych) oraz celów szczegółowych (operacyjnych) na lata 2016 - 2020 stał się rozmiar problemów osób i rodzin zagrożonych wykluczeniem społecznym z terenu Gminy Krośnice.

W celu zapobiegania problemom społecznym występującym na terenie gminy wytyczono główne kierunki realizacji zadań instytucji i organizacji zajmujących się pomocą społeczną, między innymi jest to opracowanie nowych szczegółowych programów, a przede wszystkim stworzenie *zintegrowanego systemu wsparcia* dotyczącego:

- wspieranie osób bezrobotnych w poszukiwaniu pracy oraz przeciwdziałanie i eliminowanie psychospołecznych skutków bezrobocia;
- wsparcia rodzin wielodzietnych i samotnie wychowujących dzieci;
- opieki nad dziećmi i młodzieżą ze szczególnym uwzględnieniem środowisk zagrożonych uzależnieniami;
- pomocy rodzinie w kryzysie i przeciwdziałanie przemocy w rodzinie;
- wsparcia osób niepełnosprawnych i upośledzonych i z zaburzeniami psychicznymi oraz ich rodzin;
- kompleksowej pomocy osobom starszym, chorym i niesprawnym z powodu wieku;
- pomoc osobom i rodzinom zagrożonych ubóstwem, marginalizacją i wykluczeniem społecznym;
- wsparcia dla osób bezdomnych;
- kształcenie kadry pracowników służb społecznych.

1. Cele operacyjne:

- Realizacja kompleksowych projektów ukierunkowanych na reintegrację społeczną i przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu;
- Realizacja kompleksowego programu profilaktyki prorodzinnej;
- Wsparcie finansowe najuboższych rodzin;
- Organizowanie specjalistycznego poradnictwa dla rodzin, młodzieży i dzieci nieprzystosowanych społecznie;
- Kontynuowanie działalności świetlic środowiskowych;

- Zapewnienie osobom niepełnosprawnym możliwość udziału w życiu publicznym;
- Utworzenie sieci wsparcia społecznego organizacji i instytucji;
- Poprawa warunków infrastrukturalnych działania GOPS: poszerzenie oferty pomocowej i wsparcia środowiskowego;
- Wspieranie organizacji zajmujących się przeciwdziałaniem marginalizacji i wykluczeniu społecznemu;
- Wspieranie świetlic socjoterapeutycznych oraz organizacji i ruchów samopomocowych;
- Opracowanie gminnego programu w zakresie zapobiegania bezrobociu, łagodzenia jego skutków oraz aktywizacji zawodowej bezrobotnych;
- Usamodzielnienie bezrobotnych poprzez ułatwienie im podjęcia zatrudnienia;
- Stworzenie warunków do zdobycia doświadczeń zawodowych oraz bezrobotnych absolwentów różnych typów szkół;
- Aktywizacja bezrobotnych do polepszenia ich pozycji na rynku pracy;
- Ograniczenie negatywnych konsekwencji bezrobocia, w tym szczególnie bezrobocia długotrwałego;
- Wprowadzanie zachęt dla inwestorów oraz tworzenie odpowiedniego klimatu do rozwoju przedsiębiorczości lokalnej;
- Organizowanie specjalistycznego poradnictwa oraz warsztatów pracy socjalnej dla ośrodka pomocy społecznej;
- Wspieranie tworzenia funduszy stypendialnych dla młodzieży najbardziej uzdolnionej, niepełnosprawnej i pochodzącej z rodzin ubogich;
- Rozbudowa zaplecza sportowo - rekreacyjnego przy szkołach i świetlicach wiejskich;
- Adaptacja szkół do potrzeb niepełnosprawnej fizycznie młodzieży, tworzenie klas integracyjnych; przygotowanie kadry nauczycielskiej do prowadzenia klas integracyjnych; rozwój kształcenia zawodowego osób niepełnosprawnych;
- Powiększenie zasobów mieszkaniowych;
- Tworzenie warunków do powstania pozalekcyjnych klubów zainteresowań, kół zainteresowań w oparciu o bazę szkolną i świetlice wiejskie;
- Profilaktyka poprzez zwiększenie świadomości prawnej społeczeństwa oraz wiedzy o możliwościach unikania zagrożeń;

2. Główne cele i kierunki zapobiegania zagrożeniom społecznym

Warunkami zasadniczymi osiągnięcia celów i kierunków określonych w Gminnej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych, co jest szczególnie ważne w sferze pomocy społecznej mieszkańcom, są zgoda polityczna oraz partnerski dialog i akceptacja społeczna.

Główne cele i kierunki zapobiegania zagrożeniom społecznym to:

1. systematyczne diagnozowanie;
2. okresowy monitoring i kontrola;
3. subsydiarność, pomocniczość świadczeń;
4. kompleksowość rozwiązań;
5. wyznaczenie standardów usług socjalnych;
6. korzystanie z doświadczeń samorządów partnerskich gmin powiatu;
7. konsekwencja i długotrwałość działania;
8. indywidualizacja metod i środków;
9. zachowanie współuczestnictwa i pełnoprawności klientów;
10. prowadzenie konkretnych programów i projektów;
11. zdobywanie środków pozabudżetowych;
12. pozyskiwanie środków w ramach funduszy z Unii Europejskiej;
13. propagowanie sponsoringu i działalności charytatywnej;
14. szeroka i różnorodna informacja oraz poradnictwo;
15. nacisk na profilaktykę i zapobieganie;
16. rozwinięcie form pomocy środowiskowej;
17. polityka parorodzinna;
18. decentralizacja działań zakładająca wzmocnienie aktywności społecznej, tj. różnego rodzaju inicjatyw obywatelskich, funkcjonowania organizacji pozarządowych i wolontariatu;

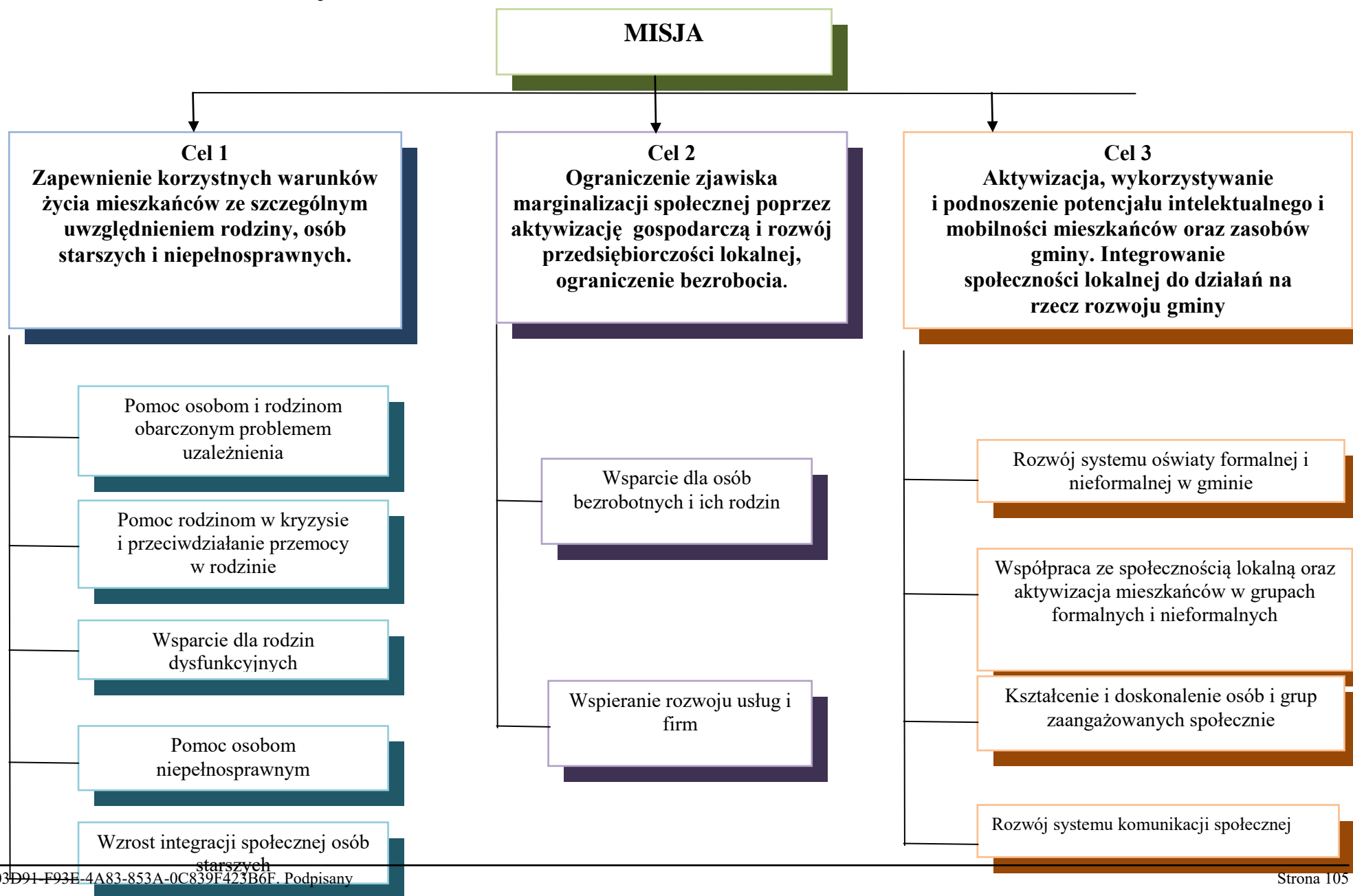
3. Misja:

Misja wskazuje naczelny cel polityki społecznej w Gminie Krośnice, wokół którego powinny koncentrować się działania lokalnych instytucji publicznych, środowisk i organizacji społecznych. Misja powinna oddawać aspiracje mieszkańców i stanowić czynnik integracji lokalnej społeczności wokół zasadniczych spraw służących

długofalowemu rozwojowi społecznemu gminy. Misja to przesłanie będące podstawą podtrzymywania istniejących i tworzenia nowych, silnych więzi społecznych pomiędzy mieszkańcami gminy oraz z ich różnymi reprezentantami.

Systemowe podejście do rozwiązywania problemów społecznych w celu zapewnienia poczucia bezpieczeństwa, kompleksowej opieki nad rodziną, rozwiązywaniu problemów alkoholowych oraz umożliwienie każdej jednostce pełnego uczestnictwa w życiu społecznym.

X. Hierarchia celów rozwoju

CEL 1

ZAPEWNIENIE KORZYSTNYCH WARUNKÓW ŻYCIA MIESZKANCÓW ZE SZCZEGÓLNYM UWZGLĘDNIENIEM RODZINY, OSÓB STARSZYCH I NIEPEŁNOSPRAWNYCH

Cele szczegółowe:

1. Pomoc osobom i rodzinom borykającym się z uzależnieniami.
2. Pomoc rodzinom w kryzysie i przeciwdziałanie przemocy w rodzinie.
3. Wsparcie dla rodzin przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo - wychowawczych.
4. Pomoc osobom z niepełnosprawnością.
5. Wzrost integracji społecznej seniorów.

LP.	Nazwa działania	Harmonogram realizacji	Jednostka realizująca	Wskaźniki osiągnięcia celu - realizacja
1	Organizowanie grup wsparcia, prowadzenie terapii indywidualnej, grupowej, rodzinnej, mediacji.	Działanie ciągłe w horyzoncie czasowym strategii	Gmina, organizacje pozarządowe i inne	Liczba grup wsparcia, liczba osób objętych wsparciem
2	Prowadzenie profilaktycznej działalności informacyjno- konsultacyjnej i edukacyjnej w zakresie rozwiązywania problemów związanych z uzależnieniami oraz przemocą w rodzinie	Działanie ciągłe w horyzoncie czasowym strategii	Gmina, organizacje pozarządowe, służba zdrowia, Policja i inne	Liczba zrealizowanych projektów, liczba uczestników
3	Prowadzenie w świetlicach środowiskowych programów socjoterapeutycznych i profilaktycznych	Działanie ciągłe w horyzoncie czasowym strategii	Gmina, organizacje pozarządowe, służba zdrowia i inne	Liczba zrealizowanych projektów, liczba uczestników
4	Wspieranie i prowadzenie działań promujących abstynencję, zdrowy styl życia i inne.	Działanie ciągłe w horyzoncie czasowym strategii	Gmina, organizacje pozarządowe i inne	Liczba zrealizowanych projektów, liczba uczestników
5	Zaspokajanie socjalnych potrzeb dzieci z rodzin z dysfunkcjami poprzez zagwarantowanie bezpłatnego wyżywienia w szkole, wyposażenie w niezbędne artykuły szkolne, odzież, organizację wypoczynku w okresie letnim i zimowym	Działanie ciągłe w horyzoncie czasowym strategii	Gmina, organizacje pozarządowe i inne	Liczba dzieci korzystających z różnych form pomocy
6	Współpraca z instytucjami i organizacjami zajmującymi się opieką i pomocą rodzinie	Działanie ciągłe w horyzoncie czasowym strategii	Gmina, Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna, Policja, Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie, CARITAS, Organizacje pozarządowe, parafie, służba zdrowia i inne	Liczba instytucji, organizacji, liczba porad

7	Wspieranie materialne rodziny poprzez zasiłki i stypendia. Pomoc rzeczowa.	Działanie ciągle w horyzoncie czasowym strategii	Gmina, parafie, organizacje pozarządowe i inne	Wartość udzielonej pomocy, liczba rodzin, osób
8	Pomoc w niwelowaniu dysfunkcji oraz wspieranie i usprawnienie systemu wsparcia dla rodziny. Wsparcie asystenta rodziny. Poradnictwo psychologiczne, pedagogiczne, prawne, socjalne, itp.	Działanie ciągle w horyzoncie czasowym strategii	Gmina, Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna, Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie, CARITAS, Organizacje pozarządowe, parafie, służba zdrowia i inne	Liczba zrealizowanych projektów, liczba porad
9	Organizacja imprez sportowych, okolicznościowych (festyny), wspólnych wyjazdów i spotkań integracyjnych dla mieszkańców (z udziałem osób niepełnosprawnych)	Działanie ciągle w horyzoncie czasowym strategii	Gmina, organizacje pozarządowe i inne	Liczba imprez, liczba uczestników
10	Remonty świetlic wiejskich i budowa lub modernizacja boisk na terenie gminy	Działanie ciągle w horyzoncie czasowym strategii	Gmina	Liczba świetlic, liczba boisk
11	Dostosowanie pomieszczeń i budynków do potrzeb osób niepełnosprawnych	Działanie ciągle w horyzoncie czasowym strategii	Gmina, organizacje pozarządowe, firmy i inne	Liczba budynków i pomieszczeń, liczba zrealizowanych projektów
12	Podnoszenie jakości usług opiekuńczych obejmujących pomoc w zaspokajaniu codziennych potrzeb życiowych oraz zapewnienie kontaktu z otoczeniem	Działanie ciągle w horyzoncie czasowym strategii	Gmina, GOPS, organizacje pozarządowe, parafie, służba zdrowia i inne	Liczba opiekunek, liczba podopiecznych, poziom usług (np. ankieta)
13	Wspieranie powstawania grup samopomocowych	Działanie ciągle w horyzoncie czasowym strategii	Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej, Organizacje pozarządowe	Liczba uczestników Liczba grup
14	Zapewnienie opieki w miejscu zamieszkania	Działanie ciągle w horyzoncie czasowym strategii	Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej, Organizacje pozarządowe	Liczba beneficjentów
15	Wspieranie funkcjonowania Organizacji pozarządowych	Działanie ciągle w horyzoncie czasowym strategii	Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej, Organizacje pozarządowe	Liczba wspartych projektów
16	Współpraca ze środowiskowymi domami samopomocy	Działanie ciągle w horyzoncie czasowym strategii	Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej	Liczba wspartych projektów

CEL 2**OGRANICZENIE ZJAWISKA MARGINALIZACJI SPOŁECZNEJ POPRZEZ AKTYWIZACJĘ GOSPODARCZĄ I ROZWÓJ PRZEDSIĘBIORCZOŚCI LOKALNEJ, OGRANICZANIE BEZROBOCIA****Cele szczegółowe:**

1. Wsparcie dla osób bezrobotnych i ich rodzin.
2. Wspieranie rozwoju usług i firm.

LP.	Nazwa działania	Harmonogram realizacji	Jednostka realizująca	Wskaźniki osiągnięcia celu - realizacja
1	Wspieranie rozwoju usług i firm poprzez odpowiednią politykę podatkową gminy.	Działanie ciągle w horyzoncie czasowym strategii	Gmina, firmy i inne	Liczba podmiotów objętych systemem ulg i zwolnień podatkowych, liczba utworzonych nowych miejsc pracy
2	Praca socjalna, rozumiana jako aktywna działalność pracowników socjalnych na rzecz osób i rodzin zagrożonych bezrobociem. Udzielanie poradnictwa wspomagającego nabywanie umiejętności poruszania się po rynku pracy	Działanie ciągle w horyzoncie czasowym strategii	Gmina, Powiatowy Urząd Pracy i inne	Liczba zrealizowanych projektów, liczba uczestników, liczba udzielonych porad
3	Wspieranie przeprowadzanych przez Powiatowy Urząd Pracy kursów, szkoleń umożliwiających zdobycie nowych kwalifikacji bezrobotnych	Działanie ciągle w horyzoncie czasowym strategii	Powiatowy Urząd Pracy, Gmina, organizacje pozarządowe, firmy i inne	Liczba zrealizowanych szkoleń, liczba uczestników
4	Działania aktywizujące zgodnie z ustawą o promocji i instytucjach rynku pracy (różne formy zatrudnienia osób bezrobotnych). Współdziałanie w programach EFS	Działanie ciągle w horyzoncie czasowym strategii	Powiatowy Urząd Pracy, Gmina, organizacje pozarządowe, firmy i inne	Liczba zrealizowanych projektów, liczba uczestników
5	Udzielanie osobom i rodzinom dotkniętym bezrobociem wsparcia finansowego, rzeczowego i usługowego	Działanie ciągle w horyzoncie czasowym strategii	Gmina i inne	Wartość udzielonej pomocy, liczba rodzin i osób objętych pomocą

CEL 3

AKTYWIZACJA, WYKORZYSTANIE I PODNOSZENIE POTENCJAŁU INTELEKTUALNEGO I MOBILNOŚCI MIESZKAŃCÓW ORAZ ZASOBÓW GMINY. INTEGROWANIE SPOŁECZNOŚCI LOKALNEJ DO DZIAŁAŃ NA RZECZ RWOJU GMINY

Cele szczegółowe:

1. Rozwój systemu oświaty formalnej i nieformalnej w gminie.
2. Współpraca ze społecznością lokalną oraz aktywizacja mieszkańców w grupach formalnych i nieformalnych.
3. Kształcenie i doskonalenie osób i grup zaangażowanych społecznie.
4. Rozwój systemu komunikacji społecznej.

LP.	Nazwa działania	Harmonogram realizacji	Jednostka realizująca	Wskaźniki osiągnięcia celu - realizacja
1	Wspieranie działalności kół zainteresowań w szkołach i poza szkołą oraz innych form edukacji podnoszących wiedzę i umiejętności	Działanie ciągle w horyzoncie czasowym strategii	Gmina, organizacje pozarządowe i inne	Liczba kół zainteresowań, liczba dzieci uczestniczących w zajęciach
2	Pobudzanie oddolnych inicjatyw	Działanie ciągle w horyzoncie czasowym strategii	Gmina, organizacje pozarządowe, parafie, firmy i inne	Liczba zrealizowanych projektów, liczba uczestników
3	Rozwój organizacji pozarządowych poprzez aktywizowanie mieszkańców	Działanie ciągle w horyzoncie czasowym strategii	Gmina, organizacje pozarządowe, parafie, i inne	Liczba organizacji pozarządowych, liczba grup nieformalnych, liczba zrealizowanych projektów, liczba uczestników
4	Pozyskiwanie animatorów wspomagających rozwój inicjatyw społecznych	Działanie ciągle w horyzoncie czasowym strategii	Gmina, organizacje pozarządowe, parafie, i inne	Liczba animatorów, liczba przeprowadzonych zajęć, liczba uczestników
5	Ożywienie lokalnych tradycji i obrzędów ludowych	Działanie ciągle w horyzoncie czasowym strategii	Gmina, organizacje pozarządowe, parafie, i inne	Liczba zrealizowanych projektów, liczba uczestników
6	Organizacja imprez rekreacyjno-integracyjnych dla mieszkańców w miejscu i poza miejscem zamieszkania	Działanie ciągle w horyzoncie czasowym strategii	Gmina, organizacje pozarządowe, parafie, i inne	Liczba imprez, liczba uczestników
7	Organizowanie szkoleń i wyjazdów studyjnych dla kadry gminy i partnerów społecznych mających na celu podniesienie jakości usług świadczonych na rzecz osób starszych, dzieci i młodzieży oraz rodzin	Działanie ciągle w horyzoncie czasowym strategii	Gmina, organizacje pozarządowe, lokalni liderzy i inne	Liczba szkoleń, liczba uczestników, liczba wyjazdów studyjnych

8	Upowszechnienie przepływu informacji przy wykorzystaniu Internetu i innych metod, organizowanie spotkań informacyjnych	Działanie ciągłe w horyzoncie czasowym strategii	Gmina i inne	Liczba publicznych punktów dostępu do Internetu, liczba odbytych spotkań,

XI. System monitorowania, promocja oraz finansowanie Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych

1. Monitorowanie

Istotnym instrumentem wdrażania niniejszej Strategii jest monitoring polegający na systematycznej ocenie realizowanych działań i modyfikacji kierunków działań w przypadkach istotnych zmian społecznych, które będą pojawiać się wraz ze zmianami regulacji prawnych lub w przypadku narastania poszczególnych problemów społecznych.

Całościowa ocena wymagać będzie odpowiedzi na pytanie o zgodność ocenianej polityki z przyjętymi wartościami i zasadami. Ewaluacja jest działalnością z natury normatywną, gdyż z jednej strony wykorzystuje się w niej istniejące normy, z drugiej zaś w jej wyniku mogą pojawić się propozycje wprowadzenia nowych norm i procedur. Jest także działalnością instrumentalną, ponieważ jej podstawowym celem jest dostarczenie podmiotom polityki społecznej praktycznej wiedzy potrzebnej przy podejmowaniu decyzji. Jakość procesu wdrażania strategii będzie zależna od sytuacji finansowej Gminy, środków pozyskanych ze źródeł zewnętrznych, w tym środków unijnych oraz wielkości środków finansowych niezbędnych do realizacji poszczególnych działań.

Bazą informacji statystycznej, zbieranej na potrzeby wskaźników monitorowania będą źródła statystyki państwowej (GUS) na poziomie gminy. Poza tym bazę tą będą stanowiły informacje i dane otrzymane od instytucji i organizacji, grup środowiskowych biorących udział w programach związanych z poszczególnymi celami realizacji GMINNEJ STRATEGII ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH. Częstotliwość pomiaru, a także raporty wskaźników ustalane będą w zależności od ich kategorii (produkt, rezultat, oddziaływanie).

Wskaźnikami oceny monitorowania Strategii będą:

- wymierne ilości zmodernizowanych obiektów i infrastruktury komunalnej dla funkcjonowania instytucji i organizacji ze sfery rozwiązywania problemów społecznych;
- ilość zlikwidowanych barier architektonicznych i zagospodarowanych terenów na potrzeby osób niepełnosprawnych;
- ilość uruchomionych działalności gospodarczych;
- ilość stworzonych nowych miejsc pracy, w tym dla osób niepełnosprawnych;

- ilość zrealizowanych inwestycji w ramach rozwoju społeczno - gospodarczego gminy w tym ze środków unijnych;
- wskaźniki tempa zagospodarowania terenu objętego realizacją strategii;
- ilość osób skierowanych do pracy w ramach zatrudnienia socjalnego;
- ilość osób objętych pomocą w placówkach wsparcia dziennego na terenie gminy;
- ilość dzieci objętych programem dożywiania;
- liczba osób mających problemy opiekuńczo - wychowawcze, którym skutecznie udzielono pomocy;
- liczba osób uchronionych przed przemocą w rodzinie;
- liczba osób, które podjęły leczenie odwykowe;
- ilość zorganizowanych kampanii na rzecz profilaktyki antynarkotykowej oraz liczba osób, do których dotarły materiały i ulotki informujące o zagrożeniu związanym z tą patologią w ramach systemu sieciowej pomocy;
- liczba atrakcji (zajęć, imprez, itp.) organizowanych, głównie dla dzieci i młodzieży, mających na celu rozwój zainteresowań oraz promocję zdrowego stylu życia.

2. Sposoby inicjowania współpracy pomiędzy sektorem publicznym, prywatnym i organizacjami pozarządowymi

Współpraca pomiędzy sektorem publicznym, prywatnym i organizacjami pozarządowymi odbywać się będzie z udziałem mediów: lokalnej prasy, strony internetowej, BIP, plakatów, tablicy informacyjnej, informatorów, ulotek oraz przez organizowanie wspólnych spotkań, szkoleń i wymiany doświadczeń a także zawieranie porozumień dot. wspólnego wykonywania niektórych przedsięwzięć.

3. Finansowanie Strategii

Przewidziane źródła finansowania strategii to:

- środki własne samorządu;
- środki z budżetu państwa;
- środki innych partnerów przedsięwzięcia;
- środki funduszy krajowych (np. Fundusz Ochrony Środowiska);
- środki strukturalne Unii Europejskiej.

Możliwości zewnętrznego wsparcia finansowego rozwoju gminy zależą od następujących czynników:

- wielkość środków przeznaczonych przez Unię Europejską na wsparcie rozwoju społecznego w Polsce;
- zasady podziału środków unijnych pomiędzy poszczególne województwa;
- potencjał absorpcyjny poszczególnych organizacji społecznych i instytucji;
- zdolność przygotowanie i realizacji konkretnych projektów dla gminy Krośnice w sferze społecznej;
- budowa partnerstwa podmiotów uczestniczących w unijnych programach i procesie wdrażania strategii;
- rezerwy w budżecie miasta środków na promocję i przygotowanie projektów rozwojowych.

W Unii Europejskiej pomoc stosowana jest w formie polityki strukturalnych. Polska jako członek Unii Europejskiej korzystać z możliwości wspierania wysiłku lokalnych władz samorządowych na rzecz rozwoju społecznego. .

Pozyskanie i skuteczne zarządzanie środkami Unii Europejskiej wymaga:

- dokładnej orientacji w problemach i potrzebach gospodarczo - społecznych gminy czy regionu;
- współpracy pomiędzy jednostkami samorządu terytorialnego różnych szczebli oraz współpracy pomiędzy samorządem lokalnym a instytucjami i organizacjami pozarządowymi, (partnerstwo);
- systematycznego śledzenia ogłaszanych w programach Unii Europejskiej warunków dla poszczególnych projektów;
- umiejętności przygotowania projektów, wypełniania wniosków podlegających procedurom unijnym;
- umiejętności celowego wykorzystania środków budżetu lokalnego;
- umiejętności skutecznego argumentowania i przekonania w procesie zwracania się o pomoc finansową;
- włączenie realizacji projektów pomocowych w całość działań władz gminy, powiatu czy organizacji pozarządowych z terenu gminy.

Zagrożeniem dla pełnego wykorzystania środków pomocowych UE może być niedostatek środków budżetu gminy na montaż finansowy. Kluczowe znaczenie będzie miała zdolność gminy do generowania, planowania i prowadzenia projektów w ramach współpracy

z UE oraz realizacji inicjatyw i inwestycji, spełniających unijne kryteria celowości i efektywności.

XII. Podsumowanie

Realizacja Gminnej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych będzie miała wpływ na wdrożenie w gminie Krośnice nowoczesnego modelu polityki społecznej. Strategia kierunkuje działania władz samorządowych i instytucji opieki społecznej, w tym Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej na pełnienie aktywnej roli w budowaniu nowoczesnego systemu opieki społecznej. Zorientowanie strategii na wybranych grupach socjalnych przez pryzmat działań strukturalnych, inwestycyjnych, rozwojowych, jest najlepszą możliwością poprawy sytuacji wielu osób i rodzin, a także zaktywizowania wielu grup podlegających wykluczeniu społecznemu.

Celem Strategii są systemowe działania długofalowe, polegające na inwestycji w kapitał ludzki, poprawę sytuacji materialnej, działania na rzecz poprawy rynku zatrudnienia, systemu edukacji, mające powiązania ze wzrostem przedsiębiorczości. Strategia jest, zatem instrumentem nowoczesnej polityki społecznej wdrażanej na poziomie lokalnym przez władze samorządowe gminy, aktywizujące organizacje, instytucje i środowiska działające w obszarze pomocy społecznej oraz rozwoju gospodarczego i społecznego.

Kierunki działań poszczególnych systemów zawartych w strategii, pozwalają na dotarcie do najbardziej potrzebujących grup społecznych, zagrożonych marginalizacją i wykluczeniem społecznym. Strategia oparta jest na partnerstwie lokalnym, jako zasadzie rozwiązywania problemów społecznych mieszkańców gminy, co pozwala na rozwój i pogłębianie współpracy pomiędzy instytucjami, organizacjami i samorządem.

Nowym wyzwaniem dla jednostki jest zmiana jej dotychczasowej roli. Odstępuje się od wizerunku ośrodka jako „kasy wypłacającej świadczenia”, natomiast dąży się do stworzenia profesjonalnej instytucji, świadczącej wysokiej jakości usługi socjalne. Od instytucji tej oczekuje się, by była ona znaczącym podmiotem lokalnej polityki społecznej, pełniącym rolę:

- koordynatora w systemie usług społecznych,
- inicjatora i animatora nowych rozwiązań w dziedzinie pomocy społecznej,
- rzecznika interesów osób, rodzin i grup społecznych,
- twórcy i realizatora lub organizatora określonych usług socjalnych.

Ośrodek pomocy społecznej zmierza, aby być dynamicznie rozwijającą się i kreatywną instytucją dostosowującą zakres usług do zdiagnozowania potrzeb społecznych, angażującą do współpracy lokalnych partnerów gospodarczych (odwołując się przy tym do solidarności i wrażliwości społecznej, gwarantując jednocześnie wpływ na dysponowanie zgromadzonymi środkami). Tworzenie lokalnych koalicji, budowanie lokalnych systemów wsparcia czy sieci zwiększy skuteczność udzielanej pomocy i będzie sprzyjać pełniejszemu zaspokajaniu potrzeb społecznych, kompleksowości prowadzonych działań oraz racjonalizacji poniesionych nakładów, zwiększając tym samym efektywność.

Przed ośrodkiem pomocy społecznej stoi potrzeba poszukiwania nowych źródeł finansowania swojej działalności. Zakres potrzeb społecznych jest ogromny, natomiast nakłady budżetu państwa na ten cel - ograniczone. Zachodzi uzasadniona obawa, że samorządy lokalne nie będą w stanie kompensować wydatków pomocy społecznej. Członkostwo w Unii Europejskiej otworzyło nowe możliwości pozyskiwania środków na określone programy społeczne m.in. z Europejskiego Funduszu Społecznego. Fundusz ten jest instrumentem polityki Unii Europejskiej, zmierzającym do zwiększenia spójności społeczno-ekonomicznej wszystkich państw do niej należących.

W ramach EFS przekazywane są środki finansowe na niwelowanie różnic w poziomie życia mieszkańców Unii. Fundusz w szczególności wspiera działania związane z:

- rozwojem i modernizacją instrumentów oraz instytucji rynku pracy,
- realizacją programu perspektyw dla młodzieży,
- przeciwdziałaniem i zwalczaniem długotrwałego bezrobocia,
- integracją zawodową i społeczną osób niepełnosprawnych,
- promocją aktywnej polityki społecznej poprzez wsparcie grup szczególnego ryzyka,
- integracją i reintegracją zawodową kobiet.

Pojawia się, zatem perspektywa wdrożenia projektów i pomysłów, które do tej pory nie były realizowane ze względu na brak pokrycia finansowego. Wiadomo jednak, że ubieganie się o środki unijne jest możliwe pod warunkiem dobrego przygotowania projektu.

W związku z powyższym na Ośrodek spadają zadania dotyczące większej zdolności osiągnięcia zamierzonych celów. Wyznaczają ją przepisy ustawy o pomocy społecznej. Należą do nich w szczególności:

- umożliwienie osobom i rodzinom przezwycięzenie trudnych sytuacji życiowych,
- doprowadzenie w miarę możliwości do usamodzielnienia osób i rodzin,
- zapobieganie powstawaniu trudnych sytuacji życiowych,

- umacnianie rodziny.

Zwiększeniu tej skuteczności służy stała modyfikacja ofert realizowanych usług socjalnych, pod kątem adekwatności do lokalnych potrzeb społecznych. Jednym ze sposobów - jest opracowanie i wdrożenie programów społecznych ukierunkowanych na aktywizację określonych grup klientów np. osób bezrobotnych czy uzależnionych. Istotną rolę odgrywa w tym przypadku praca socjalna, która powinna obejmować zwalczanie okoliczności sprzyjających pojawianiu się bądź utrwalaniu problemów społecznych.

Nie bez znaczenia jest także nowoczesne zarządzanie ośrodkiem. Obejmuje ono zarządzanie kapitałem ludzkim, budowanie strategii rozwoju ośrodka oraz doskonalenie warsztatu pracy we wszystkich obszarach: organizacyjnym, technicznym, merytorycznym i etycznym. Stojąc w obliczu poważnych wyzwań, ośrodek musi dysponować wysoko wyspecjalizowaną kadrą profesjonalistów dużej wiedzy i kompetencjach zawodowych oraz specjalistów osiagających cele zawodowe.

Podsumowując, należy stwierdzić, iż ośrodek pomocy społecznej poprzez swoją otwartość, elastyczność może szybko wykorzystać szansę i dostosować się do nowych sytuacji. Może stać się organizacją o umiejętnościach pozyskiwania i wykorzystywania zdobytej wiedzy, rozwijania koncepcji strategicznego zarządzania potencjałem wewnętrznym firmy, organizacją o zdolnościach systemowego, procesowego myślenia. A wszystko to ma służyć polepszeniu jakości życia osób i rodzin, które nie są w stanie samodzielnie zaspokoić swoich życiowych potrzeb.